

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปประกอบการ์ตูน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
2. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
3. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย พุทธศักราช 2551
4. ความหมายและความสำคัญของการอ่าน
5. การอ่านจับใจความ
6. แผนการจัดการเรียนรู้
7. บทเรียนสำเร็จรูปและการ์ตูน
8. การหาประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูป
9. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ
10. บริบทโรงเรียนบ้านนาไร่เดียว
11. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 11.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 11.2 งานวิจัยต่างประเทศ
12. กรอบแนวคิดการวิจัย

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. ความสำคัญของวิชาภาษาไทย

กระทรวงศึกษาธิการ (2545 : 3-7) ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพ เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร ทำให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ประสบการณ์ เป็นสื่อที่แสดงถึงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม ประเพณีและสุนทรียภาพ โดยบันทึกไว้เป็นวรรณคดี และวรรณกรรมอันล้ำค่า เพื่ออนุรักษ์สืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป ภาษาไทยจึงมีความสำคัญ จำเป็นที่คนไทยทุกคนจะต้องศึกษาและฝึกฝนจนเกิดทักษะ เพื่อใช้ติดต่อระหว่างชนในชาติ ในที่นี้ยังได้ประมวลความสำคัญของภาษาไทยไว้ดังนี้

1.1 ภาษาไทยเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร เมื่อคนเรามีความคิด ความรู้สึก มีอารมณ์ มีความต้องการ จึงมีความต้องการที่จะถ่ายทอด ความคิด ความรู้สึก เราก็จะใช้ภาษาในการสื่อสารความหมายไปสู่คนอื่นได้ โดยการพูด การเขียน รวมทั้งใช้ภาษาทำความเข้าใจเรื่องราวทั้งด้านความคิด ความรู้สึก ความต้องการกับผู้อื่นได้ ด้วยการฟัง การอ่าน และการดู

1.2 ภาษาเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ ความรู้และประสบการณ์อันมีคุณค่าของบรรพบุรุษ ได้บันทึกและบอกเล่าต่อ ๆ กันในคนรุ่นหลัง สามารถแสวงหาความรู้เหล่านั้นได้โดยการฟัง การอ่านและการดู จากบุคคล จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ภาษาจะช่วยพัฒนาสติปัญญากระบวนการคิด การวิเคราะห์ การวิจารณ์ จนเกิดการเรียนรู้ใหม่

1.3 เป็นเครื่องมือเสริมสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน การอยู่ร่วมกัน เป็นสังคมที่มีสันติสุขนั้น สมาชิกจะต้องมีความเข้าใจอันดีต่อกัน การใช้ภาษาสื่อความหมายได้ชัดเจนย่อมจะก่อให้เกิดความเข้าใจที่ดีและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

1.4 ภาษาไทยเป็นเครื่องมือสร้างเอกภาพของชาติ สังคมจะเป็นปึกแผ่นมั่นคง คนในสังคมจะต้องมีความผูกพันต่อกัน เป็นพวกพ้องเดียวกัน เพราะคนไทยมีภาษาไทยเป็นภาษากลางยึดเหนี่ยวผูกพันให้เป็นเชื้อชาติเดียวกัน เกิดความเป็นเอกภาพของชาติ เป็นพลังทำให้เกิดความปรองดองและร่วมมือที่จะพัฒนาชาติไทยให้เจริญก้าวหน้ามั่นคงต่อไป

1.5 ภาษาไทยเป็นเครื่องช่วยจรรโลงจิตใจ เป็นธรรมชาติของมนุษย์ที่ต้องการจรรโลงจิตใจในชีวิตอยู่เสมอ เช่น วัยเด็กก็ต้องการการเก้ก่ล่อม ฟังนิทาน นิยาย บทกวีบันเทิงคดี เป็นต้น

สรุปได้ว่า ภาษาไทยมีความสำคัญอย่างยิ่งเป็นทั้งเอกลักษณ์ประจำชาติและสมบัติทางวัฒนธรรม เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร การเรียนรู้ตลอดจนสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน เพื่อความเป็นเอกภาพของชาติและช่วยจรรโลงจิตใจด้วยความงามของภาษา

2. คุณภาพของผู้เรียน

2.1 เมื่อจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว ผู้เรียนต้องมีความรู้ ความสามารถ และคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ดังนี้

2.1.1 สามารถใช้ภาษาสื่อสารได้อย่างดี

2.1.2 สามารถอ่าน เขียน ฟัง ดู และพูดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.1.3 มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล และคิดเป็นระบบ

2.1.4 มีนิสัยรักการอ่าน การเขียน การแสวงหาความรู้และใช้ภาษาในการพัฒนาตน และสร้างสรรค์งานอาชีพ

2.1.5 ตระหนักในวัฒนธรรมการใช้ภาษาและความเป็นไทย ภูมิใจและชื่นชมในวรรณคดีและวรรณกรรมซึ่งเป็นภูมิปัญญาของคนไทย

2.1.6 สามารถนำทักษะทางภาษามาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และถูกต้องตามสถานการณ์และบุคคล

2.1.7 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และสร้างความสามัคคีในความเป็นชาติไทย

2.1.8 มีคุณธรรม จริยธรรม วิสัยทัศน์ โลกทัศน์ที่กว้างไกลและลึกซึ้ง

2.2 เมื่อจบการศึกษาในช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ผู้เรียนต้องมีความรู้ ความสามารถ และคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ดังนี้

2.2.1 อ่านได้คล่องและอ่านได้เร็วขึ้น

2.2.2 เข้าใจความหมายของคำ สำนวน โวหาร การเปรียบเทียบ อ่านจับประเด็นสำคัญ รายละเอียดของเรื่อง แยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น วิเคราะห์ความ ตีความสรุปความจากการอ่าน

2.2.3 นำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปใช้แก้ปัญหา ตัดสินใจ คาดการณ์ และใช้การอ่านเป็นเครื่องมือในการพัฒนาตน

2.2.4 เลือกอ่านหนังสือ และสื่อสารสนเทศจากแหล่งเรียนรู้ได้ตามจุดประสงค์

2.2.5 เขียนเรียงความ ย่อความ จดหมาย เขียนอธิบาย เขียนชี้แจงการปฏิบัติงานและรายงาน เขียนเรื่องราวจากจินตนาการ และเรื่องราวที่สัมพันธ์กับชีวิตจริง จดบันทึกความรู้ ประสบการณ์ เหตุการณ์ และการสังเกตอย่างเป็นระบบ

2.2.2 สรุปความ วิเคราะห์เรื่องที่ฟังที่ดู และเปรียบเทียบกับประสบการณ์ในชีวิต

2.2.7 สนทนา โต้ตอบ พุดแสดงความรู้ ความคิด ความต้องการ พุดวิเคราะห์เรื่องราว พุดต่อหน้าชุมชน และพุดรายงาน

2.2.8 ใช้ทักษะทางภาษาเป็นเครื่องมือการเรียนรู้ การดำรงชีวิต และการอยู่ร่วมกันในสังคม รวมทั้งใช้ได้ถูกต้อง เหมาะสมกับบุคคลและสถานการณ์

2.2.9 เข้าใจลักษณะของคำไทย คำภาษาถิ่น และคำภาษาต่างประเทศที่ปรากฏในภาษาไทย

2.2.10 ใช้ทักษะทางภาษาเพื่อประโยชน์ได้ตามจุดประสงค์

2.2.11 ใช้หลักการพิจารณาหนังสือ พิจารณาวรรณคดีและวรรณกรรมให้เห็นคุณค่า และนำประโยชน์ไปใช้ในชีวิต

2.2.12 ท่องจำบทหรือกรอนที่ไพเราะและมีคุณค่าทางความคิด และนำไปใช้ในการพุดและการเขียน

2.2.13 แต่งกาพย์และกลอนง่าย ๆ

2.2.14 เล่านิทานพื้นบ้านและตำนานพื้นบ้านในท้องถิ่น

2.2.15 มีมารยาทในการอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพุด

2.2.16 มีนิสัยรักการอ่าน และการเขียน

สรุปได้ว่า เมื่อจบช่วงชั้นที่ 1 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3) แล้วผู้เรียนมีทักษะทั้งด้านกระบวนการอ่าน การคิด การเขียนเพื่อการสื่อสาร ใช้ภาษาให้ถูกต้องและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันให้เหมาะสมกับบุคคลและสถานการณ์และผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทางภาษา วรรณคดี วรรณกรรมและมีนิสัยรักการอ่าน การเขียน มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์ที่ดีงาม

3. สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาไทย

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีลักษณะเป็นหลักสูตรมาตรฐาน (Standard-Based Curriculum) และมีลักษณะเป็นหลักสูตรสมรรถฐาน (Competency-Based Curriculum) กล่าวคือ หลักสูตรจะมีสาระการเรียนรู้ (Stand) เป็นกลุ่มเนื้อหาและทักษะที่

จะต้องสอน แต่ละสาระการเรียนรู้จะมีมาตรฐานการเรียนรู้ (Standard) เป็นตัวกำหนด
 คุณภาพของการจัดการศึกษา แต่ละมาตรฐานการเรียนรู้จะมีมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น
 (Benchmark) เป็นสมรรถฐานที่ผู้เรียน เรียนจบการศึกษา แต่ละช่วงชั้น จะต้องมีความรู้
 ความสามารถในการเรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น มาตรฐาน
 การเรียนรู้จึงเป็นข้อกำหนดคุณลักษณะและความสามารถของผู้เรียน ส่วนมาตรฐานการเรียนรู้
 ช่วงชั้น กำหนดสาระการเรียนรู้ที่เป็นมาตรฐานเนื้อหา (Content Standard) ซึ่งส่วนมากจะ
 เขียนเป็นความคิดรวบยอด กำหนดเนื้อหาการสอนและมาตรฐานการปฏิบัติ (Performance
 Standard) กำหนดคุณสมบัติที่เป็นความสามารถการปฏิบัติงาน และคุณธรรม จริยธรรม
 มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นจะกำหนดความรู้ หลักการ ให้เกิดความคิดระดับสูง มีทักษะและ
 กระบวนการ และมีคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยม ซึ่งครูจะนำไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนา
 หลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน เชื่อมโยงประสบการณ์การเรียนรู้ในห้องเรียนสู่ชีวิต
 จริง และสู่สังคมภายนอก และเป็นแนวทางการประเมินผลเพื่อพิจารณาความสำเร็จของผู้เรียน
 ของสถานศึกษาเอง ให้สอดคล้องกับสภาพสังคมและชุมชน และยังเป็นแนวทางการบริหาร
 งานวิชาการของสถานศึกษา และยังใช้เป็นเกณฑ์การประเมินคุณภาพของการจัดการศึกษาของ
 สถานศึกษา ขณะเดียวกัน หน่วยงานที่ทำหน้าที่ประเมินคุณภาพของสถานศึกษา จะใช้
 มาตรฐานการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นจัดทำเครื่องมือประเมินคุณภาพการศึกษา
 ของสถานศึกษา เพื่อการประกันคุณภาพ นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษาจะใช้มาตรฐานการ
 เรียนรู้ช่วงชั้นตรวจสอบคุณภาพการเรียนของผู้เรียน และใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจในการ
 บริหารงานวิชาการของสถานศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาการเรียนรู้ให้เข้าสู่มาตรฐาน
 ที่กำหนด และผู้ปกครองยังใช้มาตรฐานตรวจสอบผลการเรียนของบุตรหลานได้
 (กรมวิชาการ. 2545 ก : 15)

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีดังนี้

สาระที่ 1 : การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปใช้
 ตัดสินใจ แก้ปัญหาและสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2 : การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ

ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงาน
การศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระที่ 3 : การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดง
ความรู้ ความคิด ความรู้สึกในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

สาระที่ 4 : หลักการใช้ภาษา

มาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลง
ของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษาและรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

มาตรฐาน ท 4.2 สามารถใช้ภาษาแสวงหาความรู้ เสริมสร้างลักษณะนิสัย
บุคลิกภาพ และความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรม อารมณ์ สังคม และชีวิตประจำวัน

สาระที่ 5 : วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐานที่ 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดี และ
วรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่า และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

สรุปได้ว่า หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมีสาระการเรียนรู้เป็นเนื้อหา แต่ละสาระ
จะมีมาตรฐานการเรียนรู้ซึ่งเป็นตัวกำหนดคุณภาพผู้เรียนและมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นจะ
กำหนดเนื้อหา ความรู้ หลักการ มีทั้งหมด 5 สาระ 6 มาตรฐาน คือ สาระที่ 1 การอ่าน มี 1
มาตรฐาน สาระที่ 2 การเขียน มี 1 มาตรฐาน, สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด มี 1
มาตรฐาน, สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษามี 2 มาตรฐาน และสาระที่ 5 วรรณคดีและ
วรรณกรรมมี 1 มาตรฐาน

4. กระบวนการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

กระทรวงศึกษาธิการ (2545 : 101 – 136) กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ว่า การ
จัดการเรียนรู้ภาษาไทยให้บรรลุผล ผู้สอนจะต้องศึกษา วิเคราะห์จุดหมายของหลักสูตร และ
มาตรฐานการเรียนรู้ภาษาไทย รวมทั้งเอกสารประกอบหลักสูตรที่เกี่ยวข้อง เพื่อวางแผนจัด
กิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนจะต้องปรับเปลี่ยนบทบาทจากผู้ออกความรู้เป็นผู้สนับสนุน เสริม
ประสบการณ์การเรียนรู้แก่ผู้เรียน โดยดำเนินการ ดังนี้ เลือกรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
ผู้สอนต้องเลือกรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย และเหมาะสมกับผู้เรียน เช่น
กิจกรรม รูปแบบการทดลองแบบโครงงาน แบบศูนย์การเรียนรู้ แบบสืบสวนสอบสวน แบบ
อภิปราย แบบสำรวจ

4.1 คิดค้นเทคนิค กลวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

4.2 ผู้สอนสามารถคิดค้นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบอื่นๆ และนำมาใช้ให้เหมาะสมกับปัจจัยต่างๆ เช่น ความรู้ความสามารถด้านเนื้อหาวิชา ความสนใจ และวัยของผู้เรียน ความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้แต่ละช่วงชั้น เวลา สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ และสภาพแวดล้อมของโรงเรียนและชุมชน

4.3 จัดกระบวนการเรียนรู้

การจัดกระบวนการเรียนรู้มีหลายรูปแบบ ผู้สอนสามารถเลือกนำมาใช้หรือปรับใช้ โดยคำนึงถึงสภาพและลักษณะของผู้เรียน เน้นให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติตามกระบวนการเรียนรู้อย่างมีความสุข ดังนี้

4.1 การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน เป็นการจัดการประสบการณ์ตรงให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติเหมือนกับการทำงานในชีวิตจริง ให้วิธีการแก้ปัญหาด้วยตนเองอย่างเป็นระบบ รู้จักวิธีการวางแผน คิดวิเคราะห์ ประเมินผลการปฏิบัติงานได้ด้วยตนเอง และฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตาม ลักษณะของโครงงาน เป็นเรื่องของการศึกษา ค้นคว้า ทดลอง ตรวจสอบ สมมติฐาน โดยอาศัยการศึกษาวเคราะห์ ใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

4.2 การจัดการเรียนรู้โดยใช้กลุ่มสัมพันธ์ เป็นวิธีการที่จะช่วยให้การดำเนินงานเป็นกลุ่ม เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ คือ ได้ผลงาน ความรู้ลึกและความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ร่วมงาน ลักษณะของการสอนแบบนี้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ช่วยให้เกิดการเรียนรู้พฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น ผู้เรียนค้นหาคำตอบได้ด้วยตนเอง จนสามารถนำความรู้ ความเข้าใจจากการปฏิบัติงานไปใช้ในชีวิตประจำวันและอยู่ในสังคมได้อย่างสันติสุข

4.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความคิด มีวิธีการที่หลากหลายวิธีการหนึ่ง คือ การใช้คำถาม การตั้งคำถาม โดยใช้หมวดความคิด 6 ใบ เป็นการใช้คำถามอย่างสร้างสรรค์ ฝึกให้ผู้เรียนได้คิด โดยใช้คำถามซึ่งจะต้องฝึกฝนจนชำนาญและมีทักษะการใช้คำถามขั้นต่ำจนถึงขั้นสูง

สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนนั้น ครูคือผู้ที่มิบทบาทในการออกแบบการเรียนรู้ โดยให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจัดกิจกรรมมุ่งส่งเสริมการอ่าน การคิด การเขียน จัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียน และให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดกิจกรรมที่หลากหลายสอดคล้องและเหมาะสมกับผู้เรียน

5. การวัดและประเมินผลการเรียนภาษาไทย

กระทรวงศึกษาธิการ (2545 : 172 - 173) กล่าวถึง การวัดและประเมินผลการเรียนรู้อาษาไทยไว้ว่า การวัดผลประเมินผลเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งต้องคำนึงควบคู่กันไป การบูรณาการหรือประสานประสานการวัดและประเมินผลกับการเรียนการสอนเข้าด้วยกัน จะส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษาหลายประการ ในที่นี้เกี่ยวข้องกับ ผู้เรียนซึ่งเป็นศูนย์กลางของการพัฒนานั้น และการวัดและประเมินผลจะมีบทบาทสำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งนี้เพราะการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ทางตรงคือ จะให้ข้อมูลย้อนกลับที่สำคัญเพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ส่วนผลทางอ้อมคือ จะเป็นสิ่งชี้แนะการเรียนการสอน ดังนั้นผู้จัดการศึกษาจึงสามารถนำผลทั้งสองลักษณะที่เกิดขึ้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริงต่อการจัดการศึกษาได้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้านภาษาเป็นงานต้องการความเข้าใจที่ถูกต้อง เกี่ยวกับภาษาและการพัฒนา ทางภาษา การวัดผลการเรียนรู้ด้านภาษาไทย จำเป็นต้องเข้าใจหลักการเพื่อเป็นพื้นฐานการดำเนินงาน ดังนี้

5.1 ทักษะทางภาษา ฟัง พูด อ่าน เขียน คิด มีความสำคัญเท่า ๆ กัน และทักษะเหล่านี้มีความเกี่ยวเนื่องกัน และความก้าวหน้าของทักษะหนึ่งจะมีผลต่อการพัฒนาทักษะด้านอื่น ๆ

5.2 ผู้เรียนต้องได้รับการพัฒนาความสามารถทางภาษา เช่นเดียวกับทักษะการคิด ทักษะทางสังคม เมื่อผู้เรียนมีโอกาสใช้ภาษาตามความต้องการที่แท้จริงของตนเอง และใน สภาพจริงทั้งในบริบททางวิชาการในห้องเรียนและชุมชนที่กว้างออกไป

5.3 ผู้เรียนต้องเรียนรู้การใช้ภาษาพูด ภาษาเขียนอย่างถูกต้อง ด้วยการฝึกฝน มิใช่การเรียนรู้กฎเกณฑ์ทางภาษาแต่เพียงอย่างเดียว การเรียนรู้ภาษาไทยที่ประกอบด้วย ไวยากรณ์การสะกดคำ และเครื่องหมายต่าง ๆ จะค่อย ๆ เพิ่มขึ้น เมื่อผู้เรียนได้พัฒนาทักษะทางภาษาตน

5.4 ผู้เรียนทุกคนต้องผ่านขั้นตอนการพัฒนาการทางภาษา เช่นเดียวกัน แต่จะต่างในจังหวะก้าวและวิธีการเรียนรู้

5.5 ภาษาและวัฒนธรรมมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด หลักสูตรที่เห็นความสำคัญของความเคารพ และเห็นคุณค่าของเชื้อชาติ วัฒนธรรม ภูมิหลังทางภาษา และความหลากหลายของภาษาจะช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้สึที่ดีเกี่ยวกับตนเอง และกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

วิธีการวัดผลที่สามารถนำมาประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อนำผลมาปรับปรุง พัฒนา การเรียนรู้ของผู้เรียน มีอย่างหลากหลาย ดังต่อไปนี้

1. การทำให้ตอบแบบทดสอบ ทั้งในลักษณะที่เป็นแบบเลือกตอบ ได้แก่ ข้อสอบแบบเลือกตอบ ถูก-ผิด และข้อสอบที่ให้ผู้สอบสร้างคำตอบ ได้แก่ เติมข้อความใน ช่องว่าง คำตอบสั้น ๆ เป็นประโยค เป็นข้อความ เป็นแผนภูมิ
 2. การดูจากผลงาน เช่น เรียงความ รายงานการวิจัย บันทึกประจำวัน รายงาน การทดลอง บทละคร บทร้อยกรอง แฟ้มผลงาน เป็นต้น ผลงานจะเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นการ นำความรู้และทักษะไปใช้ปฏิบัติงานของผู้เรียน
 3. การปฏิบัติ โดยผู้สอนสามารถสังเกตการนำทักษะและความรู้ไปใช้โดยตรง ในสถานการณ์ที่ให้ปฏิบัติจริง วิธีนี้ถูกนำไปใช้อย่างกว้างขวาง ในการประเมินการปฏิบัติที่มี ระเบียบ ข้อบังคับ เช่น ดนตรี ร้องเพลง พลศึกษา การได้วาที การกล่าวสุนทรพจน์ ละคร เวที
 4. การประเมินการ วิธีนี้จะใช้ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการเรียนรู้ กระบวนการคิดของ ผู้เรียนมากกว่าดูผลงานหรือการปฏิบัติ ซึ่งจะทำให้ทราบกระบวนการคิดของผู้เรียนใช้ โดยครู เป็นผู้สังเกตวิธีการคิดของผู้เรียน วิธีนี้เหมาะในการประเมินด้านคุณธรรม จริยธรรม และ ลักษณะนิสัย
- สรุปได้ว่า ในการวัดผลประเมินผล ครูควรคำนึงถึงความสามารถของผู้เรียนทั้ง ด้านการใช้ภาษา การฟัง พูด อ่าน เขียน ดู และศึกษาระเบียบวิธีวัดผลประเมินผลให้เข้าใจ ทั้ง การตรวจแบบทดสอบ การดูผลงาน การปฏิบัติและกระบวนการคิด การสังเกต เลือกใช้ได้อย่าง เหมาะสม
6. แหล่งการเรียนรู้
 - 6.1 ห้องสมุด เป็นแหล่งการเรียนรู้และหัวใจของสถานศึกษาที่ผู้เรียนจะใช้ เพื่อการศึกษาค้นคว้า ใช้ในการอ่านเพื่อเพิ่มพูนความรู้ การจัดห้องวิชาการต่าง ๆ เป็นส่วน หนึ่งของห้องสมุด หรือเป็นแหล่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา จะทำให้ผู้เรียนได้ประโยชน์จาก การเรียนสถานศึกษาต้องจัดให้เพียงพอ และอบรมการใช้อย่างมีประสิทธิภาพ
 - 6.2 ทรัพยากรบุคคล เช่น ผู้ปกครอง ผู้เรียน และคนในชุมชนที่มีความรู้ ความสามารถด้านภาษา และภูมิปัญญาทางภาษา เช่น ภาษาถิ่น เพลงพื้นเมือง พิธีกรรมต่าง ๆ

ครูภาษาไทยควรจัดทำบัญชีรายชื่อบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ ซึ่งสามารถเชิญมาให้ความรู้
ในโรงเรียน

6.3 สื่อการเรียนการสอน เป็นสื่อกลางที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนเนื้อหา
ประสบการณ์ แนวคิด ทักษะ และเจตคติระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน โดยเน้นบทบาทของผู้เรียน
ที่เป็นผู้กระทำหรือใช้สื่อ เพื่อให้เกิดความรู้ ทักษะกระบวนการ และความรู้ที่ลึกซึ้งคิดต่าง ๆ
บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้

สรุปได้ว่า แหล่งเรียนรู้ที่ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าที่สำคัญที่สุดคือ ห้องสมุด ห้อง
วิชาการทรัพยากรบุคคล ภูมิปัญญาทางภาษาและสื่อการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้ใช้
สื่อเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตามที่มาตรฐานกำหนดไว้

กล่าวโดยสรุป หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการ
เรียนรู้ภาษาไทย เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดสาระที่เป็นองค์ความรู้
5 สาระ คือ การอ่าน การเขียน การฟังการดูและการพูด หลักการใช้ภาษา วรรณคดีและ
วรรณกรรม กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ที่ประกอบด้วยมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มวิชาและ
มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น กำหนดหลักสูตรออกเป็นช่วงชั้น โดยแบ่งออกเป็น 4 ช่วง คือ
ช่วงชั้นที่ 1 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3) ช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6) ช่วงชั้นที่ 3
(ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3) ช่วงชั้นที่ 4 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6) ซึ่งมีจุดประสงค์จะให้นักเรียน
เรียนภาษาไทยเพื่อให้เป็นเครื่องมือในการใช้ประโยชน์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ได้แก่การ
ติดต่อสื่อสาร การเรียนรู้ในกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ การแสวงหาความรู้ความเพลิดเพลิน การ
ประกอบอาชีพ การเรียนการสอนภาษาไทยจึงมีความสำคัญกับนักเรียนทุกคน ครูและนักเรียน
ควรตระหนักถึงความสำคัญของภาษา โดยครูต้องจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ
และมีประสิทธิผล และทุกคนต้องอนุรักษ์ภาษาไทยไว้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมแก่คนรุ่นหลัง
ต่อไป

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งมี
รายละเอียดดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 4 – 29)

1. วิสัยทัศน์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน
ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกใน

ความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้ง เจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษา ต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

2. หลักการ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

2.1 เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล

2.2 เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาค และมีคุณภาพ

2.3 เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น

2.4 เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลา และการจัดการเรียนรู้

2.5 เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.6 เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

3. จุดหมาย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุขมีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

3.1 มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.2 มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต

3.3 มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย

3.4 มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

3.5 มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552 : 4-5)

4. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังนี้

4.1 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

4.1.1 ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจความรู้สึก และทัศนะของตนเอง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

4.1.2 ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิด อย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

4.1.3 ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรค ต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคมแสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้น ต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

4.1.4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการ

ต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อมและการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

4.1.5 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือก และใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสารการทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม(กระทรวงศึกษาธิการ. 2552 : 6-7)

4.2 คุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้

4.2.1 รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

4.2.2 ซื่อสัตย์สุจริต

4.2.3 มีวินัย

4.2.4 ใฝ่เรียนรู้

4.2.5 อยู่อย่างพอเพียง

4.2.6 มุ่งมั่นในการทำงาน

4.2.7 รักความเป็นไทย

4.2.8 มีจิตสาธารณะ

นอกจากนี้ สถานศึกษาสามารถกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มเติมให้สอดคล้องตามบริบทและจุดเน้นของตนเอง

สรุปได้ว่า หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาคนให้เป็นคนดีจึงกำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียน 5 ข้อ พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ และให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข 8 คุณลักษณะ ซึ่งสถานศึกษาสามารถเพิ่มเติมได้ตามความเหมาะสม

5. มาตรฐานการเรียนรู้

การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสมดุล ต้องคำนึงถึงหลักพัฒนาการทางสมองและ
 ปัญหาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้
 ดังนี้

- 5.1 ภาษาไทย
- 5.2 คณิตศาสตร์
- 5.3 วิทยาศาสตร์
- 5.4 สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
- 5.5 สุขศึกษาและพลศึกษา
- 5.6 ศิลปะ
- 5.7 การงานอาชีพและเทคโนโลยี
- 5.8 ภาษาต่างประเทศ

ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำคัญ
 ของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้ระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้ ปฏิบัติได้ มีคุณธรรม
 จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนี้มาตรฐานการ
 เรียนรู้ยังเป็นกลไก สำคัญ ในการขับเคลื่อนพัฒนาการศึกษาทั้งระบบ เพราะมาตรฐานการ
 เรียนรู้จะสะท้อนให้ทราบว่าต้องการอะไร จะสอนอย่างไร และประเมินอย่างไร รวมทั้งเป็น
 เครื่องมือในการตรวจสอบเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา โดยใช้ระบบการประเมินคุณภาพ
 ภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งรวมถึงการทดสอบระดับเขตพื้นที่การศึกษา และ
 การทดสอบระดับชาติ ระบบการตรวจสอบเพื่อประกันคุณภาพดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วย
 สะท้อนภาพการจัดการศึกษาว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่มาตรฐานการเรียนรู้
 กำหนดเพียงใด (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552 : 7-8)

6. ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดระบุสิ่งที่นักเรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ รวมทั้งคุณลักษณะของผู้เรียนใน
 แต่ละระดับชั้นซึ่งสะท้อนถึงมาตรฐานการเรียนรู้ มีความเฉพาะเจาะจงและมีความเป็นรูปธรรม
 นำไปใช้ในการกำหนดเนื้อหา จัดทำหน่วยการเรียนรู้ จัดการเรียนการสอน และเป็นเกณฑ์สำคัญ
 สำหรับการวัดประเมินผลเพื่อตรวจสอบคุณภาพผู้เรียน

6.1. ตัวชี้วัดชั้นปี เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนแต่ละชั้นปีในระดับ
 การศึกษาภาคบังคับ (ประถมศึกษาปีที่ 1 – มัธยมศึกษาปีที่ 3)

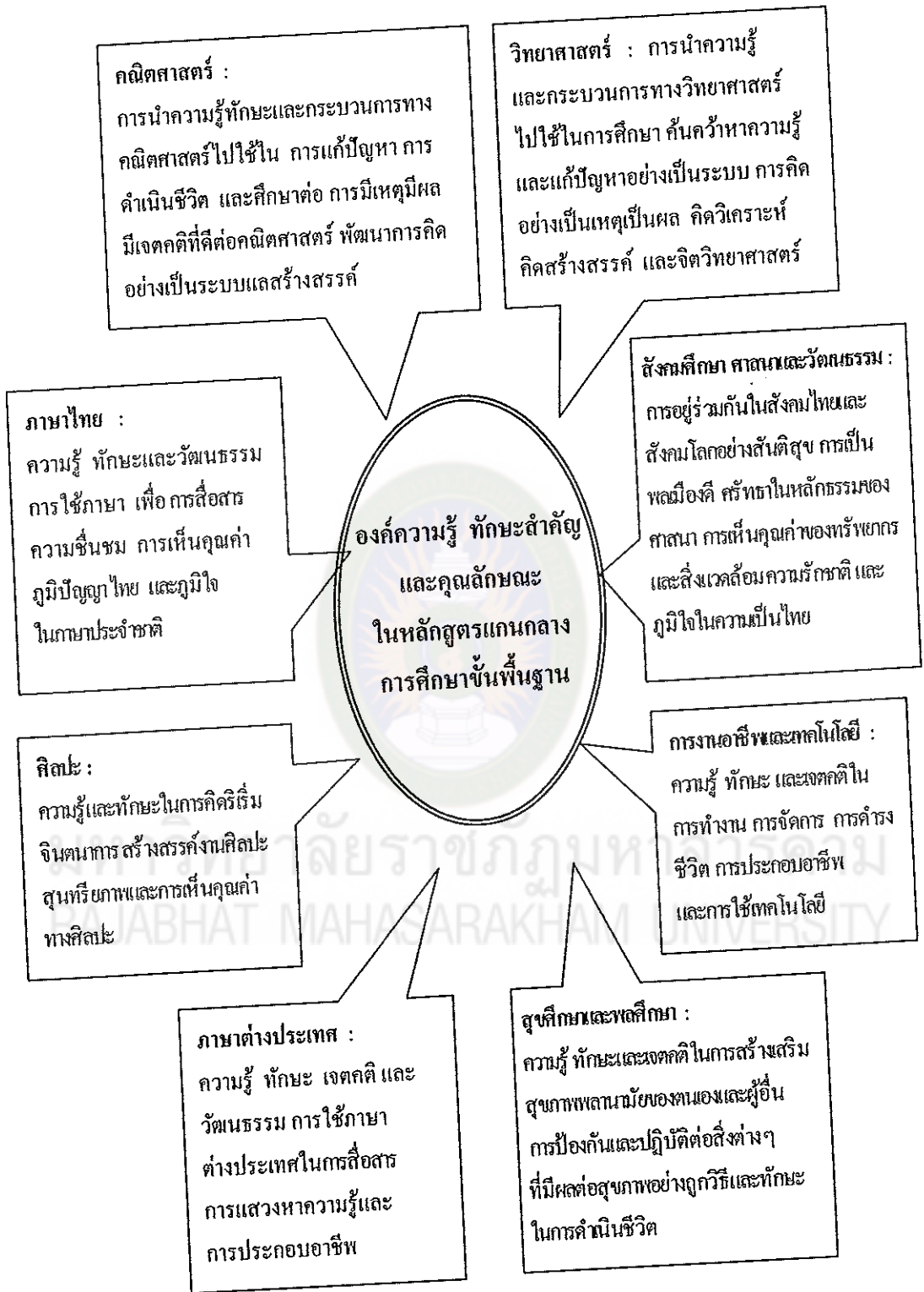
6.2 ตัวชี้วัดช่วงชั้น เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (มัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6)

7. สารการเรียนรู้

สารการเรียนรู้ ประกอบด้วย องค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการเรียนรู้ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งกำหนดให้ผู้เรียนทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจำเป็นต้องเรียนรู้ โดยแบ่งเป็น 8 กลุ่มสารการเรียนรู้ ดังรูปภาพที่ 1

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาพประกอบที่ 1 สารการเรียนรู้ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช

8. สารและมาตรฐานการเรียนรู้

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดสารและมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเกณฑ์ในการกำหนดคุณภาพของผู้เรียนเมื่อเรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งกำหนดไว้เฉพาะส่วนที่จำเป็นสำหรับเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตให้มีคุณภาพสำหรับสารและมาตรฐานการเรียนรู้ตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน สถานศึกษาสามารถพัฒนาเพิ่มเติมได้สารและมาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐานมีรายละเอียด ดังนี้

ภาษาไทย ประกอบด้วย 5 สาร คือ 1. การอ่าน 2. การเขียน 4. การฟัง การดูและการพูด 4. หลักการใช้ภาษา 5 วรรณคดี และวรรณกรรม

คณิตศาสตร์ ประกอบด้วย 6 สาร คือ 1 จำนวนและการดำเนินการ 2. การวัด 3. เรขาคณิต 4. พีชคณิต 5. การวิเคราะห์ข้อมูลและความน่าจะเป็น 6. ทักษะ/กระบวนการทางคณิตศาสตร์

วิทยาศาสตร์ ประกอบด้วย 8 สาร คือ 1. สิ่งมีชีวิตกับกระบวนการดำรงชีวิต 2. ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม 3. สารและสมบัติของสาร 4. แรงแและการเคลื่อนที่ 5. พลังงาน 6. กระบวนการเปลี่ยนแปลงของโลก 7. ดาราศาสตร์และอวกาศ 8. ธรรมชาติของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ประกอบด้วย 5 สาร คือ 1. ศาสนา ศิลธรรม จริยธรรม 2. หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม 3. เศรษฐศาสตร์ 4. ประวัติศาสตร์ 5. ภูมิศาสตร์

สุขศึกษาและพลศึกษา ประกอบด้วย 5 สาร คือ 1. การเจริญเติบโตและพัฒนาการของมนุษย์ 2. ชีวิตและครอบครัว 3.. การเคลื่อนไหว การออกกำลังกาย การเล่นเกม กีฬาไทยและกีฬาสากล 4. การสร้างเสริมสุขภาพ สมรรถภาพและการป้องกันโรค 5. ความปลอดภัยในชีวิต

ศิลปะ ประกอบด้วย 4 สาร คือ 1. ทักษะศิลป์ 2. คนตรี 3. นาฏศิลป์ 4. การงานอาชีพและเทคโนโลยี ประกอบด้วย 5 สาร คือ 1. การดำรงชีวิตและครอบครัว 2. การอาชีพ 3. การออกแบบและเทคโนโลยี 4. เทคโนโลยีสารสนเทศ 5. เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ

ภาษาต่างประเทศ ภาษาต่างประเทศที่เป็นสาระการเรียนรู้พื้นฐาน ซึ่งกำหนดให้เรียนตลอดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ ภาษาอังกฤษ ส่วน

ภาษาต่างประเทศอื่น เช่น ภาษาจีน ฝรั่งเศส เยอรมัน ญี่ปุ่น ภาษาของประเทศเพื่อนบ้าน หรือภาษาอื่นๆ ให้อยู่ในดุลยพินิจของสถานศึกษา ที่จะจัดทำรายวิชาประกอบการจัดการ เรียนรู้ตามความเหมาะสม ประกอบด้วย 4 สาระ คือ 1. ภาษาเพื่อการสื่อสาร 2. ภาษาและ วัฒนธรรม 3. ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น 4. ภาษากับความสัมพันธ์ กับชุมชนและโลก

สรุปได้ว่า หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนด สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ไว้เป็นเกณฑ์ในการกำหนดคุณภาพผู้เรียน 8 กลุ่มสาระการ เรียนรู้ จำนวน 42 สาระ และ 67 มาตรฐาน สถานศึกษาสามารถเพิ่มเติมได้ตามบริบท

9. ระดับการศึกษา

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จัดระดับการศึกษา เป็น 3 ระดับ ดังนี้

9.1 ระดับประถมศึกษา (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 -6) การศึกษาระดับนี้เป็น ช่วงแรกของการศึกษาภาคบังคับ มุ่งเน้นทักษะพื้นฐานด้านการอ่าน การเขียน การคิด คำนวน ทักษะการคิดพื้นฐาน การติดต่อสื่อสาร กระบวนการเรียนรู้ทางสังคม และพื้นฐาน ความเป็นมนุษย์ การพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างสมบูรณ์และสมดุลทั้งในด้านร่างกายสติปัญญา อารมณ์ สังคม และวัฒนธรรม โดยเน้นจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

9.2 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3) เป็นช่วงสุดท้ายของ การศึกษาภาคบังคับ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้สำรวจความถนัดและความสนใจของตนเอง ส่งเสริมการพัฒนาบุคลิกภาพส่วนตน มีทักษะในการคิดวิจารณ์ญาณ คิดสร้างสรรค์และคิด แก้ปัญหา มีทักษะในการดำเนินชีวิต มีทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ มีความรับผิดชอบ ต่อสังคมมีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความดีงาม และมีความ ภูมิใจในความเป็นไทย ตลอดใช้เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพหรือการศึกษาต่อ

9.3 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6) การศึกษาระดับนี้ เน้นการเพิ่มพูนความรู้และทักษะเฉพาะด้าน สนองตอบความสามารถ ความถนัด และความ สนใจของผู้เรียนแต่ละคนทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ มีทักษะในการใช้วิทยาการและ เทคโนโลยี ทักษะกระบวนการคิดขั้นสูง สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ ในการศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพ มุ่งพัฒนาตนและประเทศตามบทบาทของตน สามารถเป็นผู้นำ และผู้ให้บริการชุมชนในด้านต่าง ๆ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552 : 18-20)

10. การจัดเวลาเรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดกรอบโครงสร้างเวลาเรียนขั้นต่ำสำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งสถานศึกษาสามารถเพิ่มเติมได้ตามความพร้อมและจุดเน้น โดยสามารถปรับให้เหมาะสมตามบริบทของสถานศึกษาและสภาพของผู้เรียน ดังนี้

10.1 ระดับชั้นประถมศึกษา (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6) ใช้เวลาเรียนเป็นรายปี โดยมีเวลาเรียนวันละไม่เกิน 5 ชั่วโมง

10.2 ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3) ให้จัดเวลาเรียนเป็นรายภาค มีเวลาเรียนวันละไม่เกิน 6 ชั่วโมง คำนวณน้ำหนักของรายวิชาที่เรียนเป็นหน่วยกิต ใช้เกณฑ์ 40 ชั่วโมงต่อภาคเรียน มีค่าน้ำหนักวิชาเท่ากับ 1 หน่วยกิต (นก.)

10.3 ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6) ให้จัดเวลาเรียนเป็นรายภาค มีเวลาเรียนวันละไม่เกิน 6 ชั่วโมง คำนวณน้ำหนักของรายวิชาที่เรียนเป็นหน่วยกิต ใช้เกณฑ์ 40 ชั่วโมงต่อภาคเรียน มีค่าน้ำหนักวิชาเท่ากับ 1 หน่วยกิต (นก.)

สรุปได้ว่า หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้จัดระดับการศึกษาเป็น 3 ระดับ คือ ระดับชั้นประถมศึกษา ใช้เวลาเรียนวันละไม่เกิน 5 ชั่วโมง ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายใช้เวลาเรียนไม่เกิน 6 ชั่วโมง คำนวณน้ำหนักวิชาเป็นหน่วยกิต

11. โครงสร้างเวลาเรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดกรอบโครงสร้างเวลาเรียน ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552 : 18-23)

ตารางที่ 1 แสดงโครงสร้างเวลาเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พุทธศักราช 2551

กลุ่มสาระการ เรียนรู้/กิจกรรม	เวลาเรียน					
	ระดับประถมศึกษา					
	ป.1	ป.2	ป.3	ป.4	ป.5	ป.6
◆ กลุ่มสาระการเรียนรู้						
ภาษาไทย	200	200	200	160	160	160
คณิตศาสตร์	200	200	200	160	160	160
วิทยาศาสตร์	80	80	80	80	80	80
สังคมศึกษา และวัฒนธรรม	80	80	80	80	80	80
สุขศึกษาและพลศึกษา	80	80	80	80	80	80
ศิลปะ	80	80	80	80	80	80
การงานอาชีพและ เทคโนโลยี	40	40	40	80	80	80
ภาษาต่างประเทศ	40	40	40	80	80	80
รวมเวลาเรียน (พื้นฐาน)	800	800	800	800	800	800
◆ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	120	120	120	120	120	120
◆ รายวิชา/กิจกรรมที่ สถานศึกษาจัดเพิ่มเติม ตามความพร้อมและจุดเน้น	ปีละไม่เกิน 80 ชั่วโมง					
รวมเวลาเรียนทั้งหมด	ไม่เกิน 1,000 ชั่วโมง/ปี					

การกำหนดโครงสร้างเวลาเรียนพื้นฐาน และเพิ่มเติม สถานศึกษา สามารถ
ดำเนินการ ดังนี้
ระดับประถมศึกษา สามารถปรับเวลาเรียนพื้นฐานของแต่ละกลุ่มสาระการ
เรียนรู้ได้

ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ต้องมีเวลาเรียนรวมตามที่กำหนดไว้ใน โครงสร้างเวลาเรียนพื้นฐาน และผู้เรียนต้องมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่กำหนด

ระดับมัธยมศึกษา ต้องจัดโครงสร้างเวลาเรียนพื้นฐานให้เป็นไปตามที่กำหนด และสอดคล้องกับเกณฑ์การจบหลักสูตร

สำหรับเวลาเรียนเพิ่มเติม ทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ให้จัดเป็น รายวิชาเพิ่มเติม หรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับความพร้อม จุดเน้นของสถานศึกษาและเกณฑ์การจบหลักสูตร เฉพาะระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 สถานศึกษาอาจจัดให้เป็นเวลาสำหรับสาระ การเรียนพื้นฐานในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทยและกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่กำหนดไว้ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีละ 120 ชั่วโมง และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 360 ชั่วโมงนั้น เป็นเวลา สำหรับปฏิบัติกิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและ สาธารณประโยชน์ ในส่วนกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ให้สถานศึกษาจัดสรร เวลาให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรม ดังนี้

ระดับประถมศึกษา (ป.1-6)	รวม 6 ปี	จำนวน 60 ชั่วโมง
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-3)	รวม 3 ปี	จำนวน 45 ชั่วโมง
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-6)	รวม 3 ปี	จำนวน 60 ชั่วโมง

สรุปได้ว่า การจัดเวลาเรียนได้กำหนดให้ ระดับประถมศึกษา มีเวลาเรียน 800 ชั่วโมงกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 120 ชั่วโมง และรายวิชาเพิ่มเติม 80 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 1,000 ชั่วโมงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมีเวลาเรียน 840 ชั่วโมง กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 120 ชั่วโมง และรายวิชาเพิ่มเติม 240 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 1,200 ชั่วโมง และระดับชั้น มัธยมศึกษาตอนปลายมีเวลาเรียน 1,560 ชั่วโมง กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 360 ชั่วโมง และ รายวิชาเพิ่มเติม 1,560 ชั่วโมง รวม 3 ปี ไม่น้อยกว่า 3,600 ชั่วโมง

12. การจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

การจัดการศึกษาบางประเภทสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ เช่น การศึกษาเฉพาะ ทางการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ การศึกษาทางเลือก การศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส การศึกษาตามอัธยาศัย สามารถนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานไป ปรับใช้ ตามความเหมาะสมกับสภาพและบริบทของแต่ละกลุ่มเป้าหมาย โดยมีคุณภาพตาม มาตรฐานที่กำหนด ทั้งนี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการสำคัญในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติหลักสูตร
แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหลักสูตรที่มีมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญของ
ผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นเป้าหมายสำคัญสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชน

ผู้สอนต้องพยายามคัดสรรกระบวนการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มี
คุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งปลูกฝังเสริมสร้างคุณลักษณะ
อันพึงประสงค์ พัฒนาทักษะต่างๆ อันเป็นสมรรถนะสำคัญที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน

12.1 หลักการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการ
เรียนรู้สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลาง
การศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยยึดหลักว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด เชื่อว่าทุกคนมีความสามารถ
เรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ยึดประ โยชน์ที่เกิกับผู้เรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้อง
ส่งเสริมให้ผู้เรียน สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ คำนึงถึงความแตกต่าง
ระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง เน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรม

12.2 กระบวนการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนจะต้องอาศัยกระบวนการ
เรียนรู้ที่หลากหลาย เป็นเครื่องมือที่จะนำพาตนเองไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร กระบวนการ
เรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน อาทิ กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการสร้าง
ความรู้ กระบวนการคิด กระบวนการทางสังคม กระบวนการเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหา
กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง กระบวนการปฏิบัติ ลงมือทำจริง กระบวนการ
จัดการ กระบวนการวิจัย กระบวนการเรียนรู้การเรียนรู้ของตนเอง กระบวนการพัฒนา
ลักษณะนิสัย

กระบวนการเหล่านี้ เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนควรได้รับการ
ฝึกฝนพัฒนา เพราะจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร
ดังนั้นผู้สอนจึงจำเป็นต้องศึกษาทำความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้ต่างๆ เพื่อให้สามารถ
เลือกใช้ในการจัดการกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

12.3 การออกแบบการจัดการเรียนรู้

ผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาให้เข้าใจถึงมาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งวัด
สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ แล้วจึงพิจารณาออกแบบการจัดการ
เรียนรู้โดยเลือกใช้วิธีสอนและเทคนิคการสอน สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล

เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพและบรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ซึ่งเป็นเป้าหมายที่กำหนด

12.4 บทบาทของผู้สอนและผู้เรียน

การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามเป้าหมายของหลักสูตร ทั้งผู้สอนและผู้เรียนควรมีบทบาท ดังนี้

12.4.1 บทบาทของผู้สอน

- 1) ศึกษาวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล แล้วนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่ท้าทายความสามารถของผู้เรียน
- 2) กำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ด้านความรู้และทักษะกระบวนการที่เป็นความคิดรวบยอด หลักการ และความสัมพันธ์ รวมทั้งคุณลักษณะอันพึงประสงค์
- 3) ออกแบบการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง เพื่อนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมาย
- 4) จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้
- 5) จัดเตรียมและเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรม นำภูมิปัญญาท้องถิ่นเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน
- 6) ประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เหมาะกับธรรมชาติของวิชาและระดับพัฒนาการของผู้เรียน
- 7) วิเคราะห์ผลการประเมินมาใช้ในการสอนซ่อมเสริมและพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของตนเอง

12.4.2 บทบาทของผู้เรียน

- 1) กำหนดเป้าหมาย วางแผน และรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง
- 2) เสาะแสวงหาความรู้ เข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อความรู้ ตั้งคำถาม คิดหาคำตอบหรือหาแนวทางแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่าง ๆ
- 3) ลงมือปฏิบัติจริง สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ
- 4) มีปฏิสัมพันธ์ ทำงาน ทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มและครู
- 5) ประเมินและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง

(กระทรวงศึกษาธิการ. 2552 : 25)

12.5 สื่อการเรียนรู้

การจัดหาสื่อการเรียนรู้ ผู้เรียนและผู้สอนสามารถจัดทำและพัฒนาขึ้นเอง หรือปรับปรุงเลือกใช้อย่างมีคุณภาพจากสื่อต่าง ๆ ที่มีอยู่รอบตัวเพื่อนำมาใช้ประกอบในการจัดการเรียนรู้ที่สามารถส่งเสริมและสื่อสารให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยสถานศึกษาควรจัดให้มืออย่างพอเพียงเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้มีหน้าที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรดำเนินการ ดังนี้

12.5.1 จัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ ศูนย์สื่อการเรียนรู้ ระบบสารสนเทศการเรียนรู้และเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพทั้งในสถานศึกษาและในชุมชน เพื่อการศึกษา ค้นคว้าและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ ระหว่างสถานศึกษา ท้องถิ่น ชุมชน สังคมโลก

12.5.2 จัดทำและจัดหาสื่อการเรียนรู้สำหรับการศึกษาค้นคว้าของผู้เรียน เสริมความรู้ให้ผู้สอน รวมทั้งจัดหาสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้เป็นสื่อการเรียนรู้

12.5.3 เลือกและใช้สื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ มีความเหมาะสม มีความหลากหลาย สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ ธรรมชาติของสาระการเรียนรู้ และความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน

12.5.4 ประเมินคุณภาพของสื่อการเรียนรู้ที่เลือกใช้อย่างเป็นระบบ

12.5.5 ศึกษา ค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับ กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน

12.5.6 จัดให้มีการกำกับ ติดตาม ประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพเกี่ยวกับ สื่อและการใช้สื่อการเรียนรู้เป็นระยะ ๆ และสม่ำเสมอ

ในการจัดทำ การเลือกใช้ และการประเมินคุณภาพสื่อการเรียนรู้ที่ใช้ใน สถานศึกษาควรคำนึงถึงหลักการสำคัญของสื่อการเรียนรู้ เช่น ความสอดคล้องกับหลักสูตร วัตถุประสงค์การเรียนรู้ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียน เนื้อหา มีความถูกต้องและทันสมัย ไม่กระทบความมั่นคงของชาติ ไม่ขัดต่อศีลธรรม มีการใช้ ภาษาที่ถูกต้อง รูปแบบการนำเสนอที่เข้าใจง่ายและน่าสนใจ

สรุปได้ว่า การจัดสื่อการเรียนรู้สถานศึกษาควรจัดหาให้พอเพียง โดยให้มี แหล่งเรียนรู้ ศูนย์สื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพสำหรับค้นคว้า ควรมีการพัฒนาสื่อให้สอดคล้อง กับหลักสูตร วัตถุประสงค์การเรียนรู้ และมีความถูกต้อง ทันสมัยและน่าสนใจ

12.6 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ของผู้เรียนต้องอยู่บนหลักการพื้นฐานสองประการ คือ การประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนและเพื่อตัดสินผลการเรียน ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนของผู้เรียนให้ประสบผลสำเร็จนั้น ผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาและประเมินตามตัวชี้วัดเพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ สะท้อนสมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนซึ่งเป็นเป้าหมายหลักในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในทุกๆระดับ ไม่ว่าจะเป็นระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยใช้ผลการประเมินเป็นข้อมูลและสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการความก้าวหน้า และความสำเร็จทางการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้แบ่งออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ ระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ มีรายละเอียด ดังนี้

12.6.1 การประเมินระดับชั้นเรียน เป็นการวัดและประเมินผลที่อยู่ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนดำเนินการเป็นปกติและสม่ำเสมอ ในการจัดการเรียนการสอน ใช้เทคนิคการประเมินอย่างหลากหลาย เช่น การซักถาม การสังเกต การตรวจ การบ้าน การประเมิน โครงการ การประเมินชิ้นงาน/ภาระงาน แฟ้มสะสมงาน การใช้แบบทดสอบ ฯลฯ โดยผู้สอนเป็นผู้ประเมินเองหรือเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเอง เพื่อประเมินเพื่อน ผู้ปกครองร่วมประเมิน ในกรณีที่ไม่มีผ่านตัวชี้วัดให้มีการสอนซ่อมเสริม การประเมินระดับชั้นเรียนเป็นการตรวจสอบว่า ผู้เรียนมีพัฒนาการความก้าวหน้าในการเรียนรู้ อันเป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือไม่ และมากน้อยเพียงใด มีสิ่งที่จะต้องได้รับการพัฒนาปรับปรุงและส่งเสริมในด้านใด นอกจากนี้ยังเป็นข้อมูลให้ผู้สอนใช้ปรับปรุงการเรียนการสอนของตนด้วย ทั้งนี้โดยสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

12.6.2 การประเมินระดับสถานศึกษา เป็นการประเมินที่สถานศึกษา ดำเนินการเพื่อตัดสินผลการเรียนของผู้เรียนเป็นรายปี/รายภาค ผลการประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์และเขียนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน นอกจากนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ว่าส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนตามเป้าหมายหรือไม่ ผู้เรียนมีจุดพัฒนาในด้านใด รวมทั้งสามารถนำผลการเรียนของผู้เรียนในสถานศึกษาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับชาติผลการประเมินระดับสถานศึกษาจะเป็นข้อมูล

และสารสนเทศเพื่อการปรับปรุงนโยบาย หลักสูตร โครงการ หรือวิธีการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนเพื่อการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาตามแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาและการรายงานผลการจัดการศึกษาต่อคณะกรรมการสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองและชุมชน

12.6.3 การประเมินระดับเขตพื้นที่การศึกษา เป็นการประเมินคุณภาพผู้เรียนในระดับเขตพื้นที่การศึกษาตามการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา ตามภาระความรับผิดชอบ สามารถดำเนินการ โดยประเมินคุณภาพผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนด้วยข้อสอบมาตรฐานที่จัดทำและดำเนินการ โดยเขตพื้นที่การศึกษา หรือด้วยความร่วมมือกับหน่วยงานต้นสังกัด ในการดำเนินการจัดสอบ นอกจากนี้ยังได้จากการตรวจสอบทบทวนข้อมูลจากการประเมินระดับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

12.6.4 การประเมินระดับชาติ เป็นการประเมินคุณภาพผู้เรียนในระดับชาติ ตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาจะต้องจัดให้ผู้เรียนทุกคนที่เรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เข้าร่วมการประเมิน ผลจากการประเมินใช้เป็นข้อมูลในการเทียบเคียงคุณภาพการศึกษาในระดับต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาตลอดจนเป็นข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจในระดับนโยบายของประเทศ ข้อมูลประเมินในระดับต่าง ๆ ข้างต้น เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาในการตรวจสอบทบทวนพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ถือเป็นภาระความรับผิดชอบของสถานศึกษาที่จะต้องจัดระบบดูแลช่วยเหลือปรับปรุงแก้ไข ส่งเสริมสนับสนุนเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพบนพื้นฐานความแตกต่างระหว่างบุคคลที่จำแนกตามสภาพปัญหาและความต้องการ ได้แก่ กลุ่มผู้เรียนทั่วไป กลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ กลุ่มผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ กลุ่มผู้เรียนที่มีปัญหาด้านวินัยและพฤติกรรม กลุ่มผู้เรียนที่ปฏิเสธโรงเรียน กลุ่มผู้เรียนที่มีปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคม กลุ่มพิการทางร่างกายและสติปัญญา เป็นต้น ข้อมูลจากการประเมินจึงเป็นหัวใจของสถานศึกษาในการดำเนินการช่วยเหลือผู้เรียนได้ทันที่ที่ ปิด โอกาสให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาและประสบความสำเร็จในการเรียน

สถานศึกษาในฐานะผู้รับผิดชอบจัดการศึกษา จะต้องจัดทำระเบียบว่าด้วยการวัดและประเมินผลการเรียนของสถานศึกษาให้สอดคล้องและเป็นไปตามหลักเกณฑ์และแนว

ปฏิบัติที่เป็นข้อกำหนดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายถือปฏิบัติร่วมกัน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552 : 28-29)

สรุปได้ว่า การวัดและประเมินผล มีหลักการ 2 ประการ คือ เพื่อพัฒนาผู้เรียนที่สะท้อนสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน และเพื่อคัดลินผลการเรียนซึ่งการวัดและประเมินผล มี 4 ระดับ คือ การประเมินระดับชั้นเรียน การประเมินระดับสถานศึกษา การประเมินระดับเขตพื้นที่การศึกษา และการประเมินระดับชาติ โดยคำนึงถึงศักยภาพที่มีความแตกต่างระหว่างบุคคลและตามสภาพของปัญหา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นความเป็นเอกภาพของชาติ มุ่งพัฒนาเด็กนักเรียนให้มีความรู้ ทักษะ กระบวนการ และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสังคมไทย ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้ศึกษาตามความต้องการ ซึ่งมีหลายรูปแบบ ให้ชุมชนหรือสังคมมีส่วนร่วมจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นการจัดการเรียนรู้ให้ยึดการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ ปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ควรมีกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย ใช้วิธีสอนและเทคนิคการสอน สื่อ แหล่งเรียนรู้ วัสดุประเมินผล โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ และจัดการศึกษาในระบบ นอกบบ และตามอัธยาศัย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์มุ่งหลังให้นักเรียนเป็นคนดี

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย พุทธศักราช 2551

ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักสูตรหลักสูตรแกนกลางศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย พุทธศักราช 2551 ซึ่งได้ให้ความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยไว้อย่างชัดเจนดังนี้

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบธุรกิจ การงาน และการดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้ พัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์ วิจัย และสร้างสรรค์ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังเป็นสื่อแสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม

ประเพณี และสุนทรียภาพ เป็นสมบัติล้ำค่าควรแก่การเรียนรู้ อนุรักษ์และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป

จากข้อความที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดเอกภาพ และเสริมสร้างบุคลิกของคนไทยให้มีความเป็นไทย และเป็นเครื่องมือติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ นอกจากนี้ยังเป็นสื่อแสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรมประเพณี และสุนทรียภาพเป็นสมบัติล้ำค่าควรแก่การเรียนรู้ อนุรักษ์และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป

1. เรียนรู้อะไรในภาษาไทย

ภาษาไทยเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การเรียนรู้ต้องมีประสิทธิภาพ และเพื่อนำไปใช้ในชีวิตรจริง

1.1 การอ่าน การอ่านออกเสียงคำ ประโยค การอ่านบทร้อยแก้ว คำประพันธ์ ชนิดต่าง ๆ การอ่านในใจเพื่อสร้างความเข้าใจ และการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ความรู้จากสิ่งที่อ่าน เพื่อนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

1.2 การเขียน การเขียนสะกดตามอักขรวิธี การเขียนสื่อสาร โดยใช้ถ้อยคำ และรูปแบบต่างๆของการเขียน ซึ่งรวมถึงการเขียนเรียงความ ย่อความ และรายงานชนิดต่าง ๆ การเขียนตามจินตนาการ วิเคราะห์ วิจารณ์ และเขียนเชิงสร้างสรรค์

1.3 การฟัง การดู และการพูด การฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ การพูดแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก พูดลำดับเรื่องราวต่างๆ อย่างเป็นเหตุเป็นผล การพูดในโอกาสต่าง ๆ ทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ และการพูดเพื่อโน้มน้าวใจ

1.4 หลักการใช้ภาษาไทย ธรรมชาติและกฎเกณฑ์ของภาษาไทย การใช้ภาษาไทยให้ถูกต้องเหมาะสมกับโอกาสและบุคคล การแต่งบทประพันธ์ประเภทต่าง ๆ และอิทธิพลภาษาต่างประเทศในภาษาไทย

1.5 วรรณคดีและวรรณกรรม วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมเพื่อศึกษาข้อมูล แนวความคิดคุณค่าของงานประพันธ์ และความเพลิดเพลิน การเรียนรู้และทำความเข้าใจบทเห่ บทร้องเล่นของเด็กพื้นบ้านที่เป็นภูมิปัญญาที่มีคุณค่าของไทย ซึ่งได้ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี เรื่องราวของสังคมในอดีต และความงดงามของภาษา เพื่อให้เกิดความซาบซึ้งและภูมิใจในบรรพบุรุษที่สั่งสมสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

(กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 1)

จากการศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย พุทธศักราช 2551 สรุปได้ว่า การอ่าน การเขียน การฟังการดูและการพูด หลักการใช้ภาษาไทยวรรณคดีและวรรณกรรม เป็นทักษะที่จำเป็นต้องฝึกฝนให้เกิดความชำนาญในการภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถนำความรู้ไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้

2. สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ 1 การอ่าน

มาตรฐาน ท. 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหา การดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2 การเขียน

มาตรฐาน ท. 2.1 ใช้กระบวนการเขียนเขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่างๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท. 3.1 สามารถเลือกฟัง/ดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิดและความรู้สึกในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย

มาตรฐาน ท. 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาของภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท. 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

จากสาระและมาตรฐานการเรียนรู้วิชาภาษาไทย สรุปได้ว่า การอ่าน การเขียน การฟังการดูและการพูด รวมถึงหลักการใช้ภาษาไทย เป็นสิ่งที่ทุกคนต้องเรียนรู้และฝึกฝนให้เกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การเขียนสะกดให้ถูกอักขรวิธี การฟังการดูอย่างมี วิจารณญาณ สามารถ พูด ลำดับเรื่องราวต่างๆ อย่างมีเหตุผล และใช้ภาษาได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมกับ โอกาสและบุคคล (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552 : 9)

3. คุณภาพผู้เรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดคุณภาพผู้เรียน เมื่อเรียนจบแต่ละช่วงชั้น ไว้ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552 : 39)

3.1 อ่านออกเสียงคำ คำคล้องจอง ข้อความ เรื่องสั้นๆ และบทหรือกรอ่งง่าย ๆ ได้ถูกต้อง คล่องแคล่ว เข้าใจความหมายของคำและข้อความที่อ่าน ตั้งคำถามเชิงเหตุผล ลำดับเหตุการณ์ คาดคะเนเหตุการณ์ สรุปความรู้ข้อคิดจากเรื่องที่อ่าน ปฏิบัติตามคำสั่ง คำอธิบายจากเรื่องอ่านได้ เข้าใจความหมายของข้อมูลจากแผนภาพ แผนที่ และแผนภูมิ อ่านหนังสืออย่างสม่ำเสมอ และมีมารยาทในการอ่าน

3.2 มีทักษะในการคัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัด เขียนบรรยาย บันทึกประจำวัน เขียนจดหมายลาครู เขียนเรื่องเกี่ยวกับประสบการณ์ เขียนตามจินตนาการและมารยาทในการเขียน

3.3 เล่ารายละเอียดและบอกสาระสำคัญ ตั้งคำถาม ตอบคำถาม รวมทั้งพูดแสดงความคิดเห็นความรู้สึกเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังและดู พูดสื่อสารเล่าประสบการณ์และพูดแนะนำ หรือพูดเชิญชวนให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม และมีมารยาทในการฟัง ดู และพูด

3.4 สงัดคำและเข้าใจความหมายของคำ ความแตกต่างของคำและพยางค์ หน้าที่ของคำในประโยค มีทักษะการใช้พจนานุกรมในการค้นหาความหมายของคำ แต่งประโยคง่าย ๆ แต่งคำคล้องจอง แต่งคำขวัญ และเลือกใช้ภาษาไทยมาตรฐานและภาษาถิ่นได้เหมาะสมกับกาลเทศะ

3.5 เข้าใจและสามารถสรุปข้อคิดที่ได้จากการอ่านวรรณคดีและวรรณกรรมเพื่อนำไปใช้ชีวิตประจำวัน แสดงความคิดเห็นจากวรรณคดีที่อ่าน รู้จักเพลงพื้นบ้าน เพลงกล่อมเด็ก ซึ่งเป็นวัฒนธรรมท้องถิ่น ร้องบทหรือเล่นสำหรับเด็กในท้องถิ่น ท่องจำบทอาขยานและบทหรือกรอ่งที่มีคุณค่าตามความสนใจได้

จากข้อความดังกล่าวสรุปได้ว่าการอ่านมีความสำคัญในการดำเนินชีวิตประจำวัน เพราะถ้านักเรียนอ่านได้คล่อง อ่านเป็นและอ่านจับใจความได้ นักเรียนสามารถวิเคราะห์สังเคราะห์ได้ ดังนั้นบทเรียนการ์ตูนจึงเป็นบทเรียนหนึ่งที่ทำให้นักเรียนมีความสนใจในการเรียน เข้าใจบทเรียนได้ง่ายขึ้น เพลิดเพลินสนุกสนานในการเรียน สามารถเล่าเรื่อง และสรุปข้อคิดจากเรื่อง ลำดับเหตุการณ์ของเรื่อง ตั้งคำถามคำตอบจากเรื่อง ซึ่งจะนำไปสู่ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ต่อไป

ตารางที่ 2 โครงสร้างรายวิชาภาษาไทยระดับประถมศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เวลา
160 ชั่วโมง

ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้ / ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนักคะแนน
1	เรียนรู้เรื่องคำ	ท 1.1 ป.5/1, ป.5/2, ป.5/3 ท 2.1 ป.5/1, ป.5/2 ท 4.1 ป.5/1, ป.5/2, ป.5/3, ป.5/4 ป.5/5	<p>การอ่านออกเสียงและการบอก ความหมายของบทร้อยแก้วและบทร้อยกรอง เพื่อนำไปสู่ทักษะการเขียนตามรูปแบบต่างๆ จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้เรียนต้องฝึกทักษะการอ่าน ให้คล่องถูกต้องตามอักขรวิธีการอ่าน ในด้าน การพัฒนางานเขียนจะบรรลุตามจุดประสงค์ ผู้เรียนจะต้องมีความเข้าใจในธรรมชาติของ ภาษาและหลักภาษาไทย การเขียนสื่อสาร ต้องให้คำให้ถูกต้องตามชนิดของคำ ถูกต้อง ตามนุศลระดับต่างๆตลอดจนคำภาษาถิ่น และภาษาต่างประเทศ ต้องเขียนสื่อสารใน ประโยคให้ถูกต้องตามรูปแบบการเขียนตัว อักษรไทย ตามหลักการเขียนประโยคต่างๆ ในภาษาไทยซึ่งเป็นภาษามาตรฐานเพื่อใช้ สื่อสารกับบุคคลทั่วไปในชีวิตประจำวัน</p>	30	20
2	จดจำได้ความ	ท 1.1 ป.5/4, ป.5/5, ป.5/6, ป.5/7, ป.5/8 ท 2.1 ป.5/4, ป.5/6 ท 3.1 ป.5/1, ป.5/2, ป.5/3 ท 4.1 ป.5/3, ป.5/4, ป.5/5 ท 5.1 ป.5/4	<p>การจับใจความสำคัญจากการอ่านหนังสือ ความใจชอบ อ่านงานเขียนเชิงอธิบาย คำสั่ง ข้อแนะนำและปฏิบัติตาม ตลอดจนการอ่าน จากสื่อต่างๆ เป็นทักษะที่ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้ ฝึกฝนให้เกิดความชำนาญในการอ่าน เพื่อจะ ได้ไปพัฒนางานเขียนตามรูปแบบต่างๆและ พัฒนางานพูด แสดงความรู้ ความคิด ในเรื่อง ที่ฟังและดูจากสื่อต่างๆ ได้ถูกต้องตาม หลักการเขียน การพูด ในภาษาไทยมาตรฐาน ตลอดจนการนำคำภาษาถิ่น คำราชาศัพท์และ คำที่มาจากภาษาต่างประเทศมาใช้ ให้ถูกต้อง ในการสื่อสาร</p>	20	20

ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้ / ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนักคะแนน
3	รื่นหู ฟังเหมาะสม	ท 1.1 ป.5/1, ป.5/2, ป.5/3 ท 3.1 ป.5/1, ป.5/2, ป.5/3, ป.5/4 ป.5/5 ท 4.1 ป.5/3 ท 5.1 ป.5/2, ป.5/3, ป.5/4	ทักษะการอ่านออกเสียงและการบอกความหมายของบทหรือย่อแก้วและบทหรือยกรอง เพื่อจับใจความสำคัญ นำไปพัฒนางานทักษะการพูด แสดงความรู้ความคิดในเรื่องที่ฟัง ดู จากสื่อต่างๆ การพูดรายงานให้ถูกต้องตามหลักภาษาไทย ตลอดจนการใช้ภาษาถิ่น และมีมารยาทในการฟัง การดู และการพูด การนำทักษะการอ่าน ไปหาความหมายจากบทหรือยกรองทำให้สามารถสรุปเรื่องจากวรรณคดี และเห็นคุณค่าของวรรณคดีระบุมารู้และข้อคิดจากการอ่านวรรณคดีและวรรณกรรมที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตจริง สามารถท่องบทอาขยานตามที่กำหนดและบทหรือยกรองตามความสนใจ อันจะทำให้การอ่านเกิดทักษะตามวัตถุประสงค์	30	20
4	คล้อยจองช่าง รื่นรมย์	ท 1.1 ป.5/1, ป.5/2, ป.5/3 ท 2.1 ป.5/1, ป.5/2, ป.5/6 ท 3.1 ป.5/1, ป.5/3, ป.5/5 ท 4.1 ป.5/6 ท 5.1 ป.5/3, ป.5/4	การอ่านออกเสียงและบอกความหมายของบทหรือย่อแก้วและบทหรือยกรอง เพื่อนำไปพัฒนางานเขียนในรูปแบบต่างๆ ทั้งการคัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัดและครึ่งบรรทัด ตามรูปแบบการเขียนอักษรไทย การเขียนสื่อสารในรูปแบบต่างๆ การเขียนแสดงความรู้สึ และความคิดเห็น การเขียนกรอกแบบรายการต่างๆ ที่จะบรรลุ ใ้ตามจุดประสงค์ต้องมีทักษะการอ่านเพื่อจับใจความสำคัญ ซึ่งสิ่งนี้จะพัฒนาไปสู่การแต่งบทหรือยกรองอันจะแสดงให้เห็นว่า เป็นผู้เห็นคุณค่าของวรรณคดี และวรรณกรรม บทอาขยานและบทหรือยกรองที่มีคุณค่า	20	10

ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้ / ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนักคะแนน
5	พาดพิงเรียนวรรณกรรม	ท 1.1 ป.5/4, ป.5/5, ป.5/6, ป.5/7, ป.5/8 ท 2.1 ป.5/3, ป.5/4, ป.5/5, ป.5/6 ท 3.1 ป.5/3, ป.5/4, ป.5/5 ท 5.1 ป.5/1, ป.5/2, ป.5/3	การอ่านจับใจความของงานเขียนเชิงอธิบาย คำสั่ง ข้อแนะนำและปฏิบัติคาม เป็นทักษะที่สำคัญที่จะนำไปพัฒนางานเขียนต่างๆ ทั้งการนำเสนอภาพโครงเรื่องและแผนภาพความคิดไปพัฒนางานเขียน การย่อความ ความเรียงประเภทต่างๆ การเขียนสื่อสารด้วยการเขียนจดหมาย การเขียนรายงาน ต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องนั้นอย่างถูกต้อง จึงจะนำไปใช้ในการเขียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และนำไปสื่อสารกันได้อย่างดี	20	10
6	จำคำทุกถ้อยความ	ท 1.1 ป.5/1, ป.5/7 ท 2.1 ป.5/2, ป.5/3, ป.5/6, ป.5/9 ท 4.1 ป.5/1, ป.5/2, ป.5/3, ป.5/4 ป.5/5, ป.5/7 ท 5.1 ป.5/3, ป.5/4	การอ่านออกเสียงและบอกความหมายของบทร้อยแก้วและบทร้อยกรอง เป็นทักษะสำคัญที่จะนำไปพัฒนางานเขียนเพื่อสื่อสารกันได้อย่างดี การเขียนที่ดีจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักการใช้ภาษาไทย มาตรฐานประ โยคต่าง ๆ ในการสื่อสารการใช้ภาษาถิ่น การใช้คำตามระดับของบุคคลต่าง ๆ คำที่มาจากภาษาต่างประเทศลดจนการนำสำนวนที่เป็นคำพังเพย และสุภาษิต การแต่งคำประพันธ์ชนิดต่าง ๆ จึงจะทำให้การเขียนพัฒนาไปสู่ความสำเร็จได้	40	20
รวมตลอดปี				160	100

จากการศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และหลักสูตรแกนกลางสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จะเห็นว่าหลักสูตรทั้งสองได้กำหนดสาระการเรียนรู้ 5 สาระเหมือนกันในระดับประถมศึกษาปีที่ 1-3 ได้ลดจำนวนเวลาให้น้อยลงเหลือ 200 ชั่วโมงต่อปี นอกจากนี้ทั้งสองหลักสูตรยังเน้นการอ่าน การคิด (คิดวิเคราะห์) และการเขียน ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารเพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริงเน้นการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและทันสมัย การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง

ความหมายและความสำคัญของการอ่าน

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารผลงานการวิจัยเกี่ยวกับการอ่านดังรายละเอียดดังนี้

1. การอ่าน

1.1 ความหมายของการอ่าน

มีนักการศึกษาหลายท่านกล่าวถึงความหมายของการอ่านไว้ดังนี้

สนิท ตั้งทวี (2536 : 73) สรุปความหมายของการอ่านว่า การอ่าน คือ การแปลความหมายของตัวอักษรมาเป็นถ้อยคำและความคิด แล้วนำความคิดนั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546 : 1364) ให้ความหมายว่า ว่าตามตัวหนังสือ ออกเสียงตามตัวหนังสือ ดูหรือเข้าใจความจากหนังสือ ดูหรือเข้าใจความจากหนังสือ สังเกตหรือพิจารณาการดูให้เข้าใจ

นพพล จันทรเพ็ญ (2542 : 73) ได้ให้ความหมายของการอ่านว่า การอ่าน คือ การแปลความหมายของตัวอักษร เครื่องหมายสัญลักษณ์ เครื่องสื่อความต่าง ๆ ที่ปรากฏแก่ตาออกมาเป็นความคิด ความเข้าใจเชิงสื่อสาร แล้วผู้อ่านสามารถนำความคิด ความเข้าใจนั้นไปใช้ประโยชน์ได้ต่อไป

รัญจิตร์ แก้วจำปา (2544 : 10) ให้ความหมายของการอ่านว่า การอ่าน คือ การรับสาร โดยมีหนังสือเป็นสื่อ ซึ่งผู้รับสารจะต้องพิจารณาทำความเข้าใจตามตัวหนังสือที่ผู้สื่อเขียนไว้

สวางค์ คำเนินสวัสดิ์ และคณะ (2546 : 87) ให้ความหมายไว้ว่า การอ่าน คือ การสื่อสารอย่างหนึ่งเป็นทั้งการส่งสารและการรับสาร เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการดำเนินชีวิตประจำวัน

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2547 : 87) ให้ความหมายของการอ่าน ดังนี้ การอ่านที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของกระบวนการ หมายถึง ลำดับขั้นที่เกี่ยวข้องการทำความเข้าใจความหมายของคำ กลุ่มคำ ประโยค ข้อความและเรื่องราวของสารที่ผู้อ่านสามารถบอกความหมายได้

สรุปได้ว่า การอ่านเป็นการรับสารออกเสียงตามตัวหนังสือโดยใช้กระบวนการทางสมอง ทำความเข้าใจและต้องเข้าใจตัวอักษร ความหมายของคำ กลุ่มคำ ประโยค ข้อความและเรื่องราวที่ผู้สื่อเขียนไว้ แล้วแปลความหมายออกมาเป็นคำพูด ความคิด

ความรู้ลึกของด้อยค่านั้น ๆ นำความเข้าใจนั้นไปใช้ประโยชน์ การอ่านหนังสือจึงเป็นส่วนช่วย
สร้างความสำเร็จในการดำรงชีวิต

1.2 ความมุ่งหมายของการอ่าน

การอ่านมีความสำคัญยิ่งต่อการศึกษา ดังนั้นนักอ่านที่ดีต้องมีจุดประสงค์ใน
การอ่านแต่ละครั้ง กรมวิชาการ (2534 : 54 - 55) ได้กล่าวถึงจุดประสงค์ของการอ่านไว้ 3
ประการ ดังนี้

1.2.1 ให้อ่านได้ คือ มีพัฒนาการและทักษะการอ่าน ทั้งอ่านในใจและอ่านออก
เสียง รู้จักกวาดสายตา มีอัตราความเร็วในการอ่านที่เหมาะสม มีทักษะการอ่านสูงขึ้นเรื่อย ๆ มี
ความสามารถในการเข้าใจเรื่อง แสดงความคิดเห็นต่อเรื่องที่อ่าน

1.2.2 เป็นเครื่องมือหาความรู้ คือ นำไปใช้เป็นประโยชน์ในการเรียนกลุ่ม
ประสบการณ์อื่น ๆ และแสวงหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ

1.2.3 อ่านเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลินในอรรถรส

พิศเพลิน สงวนพงศ์ (2533 : 2) ได้ให้ความมุ่งหมายของการอ่านไว้ ดังนี้

1. อ่านเพื่อศึกษาหาความรู้ ในกรณีนี้ได้ใช้กับการศึกษาของนักศึกษา
โดยตรง คือ การอ่านตำราเรียน หรือค้นคว้าเพิ่มเติมจากการเรียนการสอน จะเป็นการอ่าน
โดยละเอียดหรือการอ่านโดยย่อแล้วแต่กรณี

2. อ่านเพื่อให้เกิดความรอบรู้หรือให้รู้ เป็นการอ่านเพื่อเพิ่มความรู้ให้กับ
ตนเอง

3. อ่านเพื่อเกิดความบันเทิง เป็นการอ่านที่ถือว่าเป็นการพักผ่อนสมอง
เป็นความเพลิดเพลินมีความสุขอีกอย่างหนึ่ง ดังคำกล่าวที่ว่า “หนังสือคือมิตร” ได้แก่ การ
อ่านวรรณกรรม นวนิยาย เป็นต้น

สรุปได้ว่าความมุ่งหมายของการอ่านมีบทบาทสำคัญสำหรับใช้กำหนด
แนวทางในการอ่าน โดยเลือกให้เหมาะกับเวลาและโอกาส รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
ส่งเสริมให้มีความกระตือรือร้น มีความคิดสร้างสรรค์ ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น สามารถ
นำทักษะการอ่านไปใช้ในชีวิตประจำวัน แสวงหาความรู้ความบันเทิงด้วยตนเอง จะช่วยให้
การอ่านประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการ

1.3 ความสำคัญของการอ่าน

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาเจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี (2530 : 48-49) ได้ทรงบรรยายถึงความสำคัญของการอ่านในการประชุมใหญ่สามัญประจำปี พ.ศ. 2530 ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย สรุปได้ดังนี้

1.3.1 การอ่านทำให้ได้เนื้อหาสาระ รายละเอียดมากกว่าวิธีอื่น ๆ

1.3.2 ผู้อ่านสามารถที่จะอ่านได้โดยไม่มีการจำกัดเวลาและสถานที่ สามารถนำไปไหนมาไหนได้

1.3.3 หนังสือเก็บได้นานกว่าสื่อสิ่งอื่น ซึ่งก็มีอายุการใช้งานจำกัด

1.3.4 ผู้อ่านสามารถฝึกความคิดและสร้างจินตนาการได้เองในขณะที่อ่าน

1.3.5 การอ่านส่งเสริมให้มีสมองดีมีสมาธินานกว่าและมากกว่าสื่ออย่างอื่น ทั้งนี้เพราะขณะอ่านจิตใจจะต้องมุ่งมั่นอยู่กับข้อความ พินิจพิเคราะห์ข้อความ

1.3.6 ผู้อ่านเป็นผู้กำหนดการอ่านได้ด้วยตนเอง จะอ่านคร่าว ๆ อ่านละเอียดอ่านข้ามหรืออ่านทุกตัวอักษร เป็นไปตามใจผู้อ่าน หรือจะเลือกอ่านเล่มไหนก็ได้ เพราะหนังสือมีมากสามารถเลือกอ่านได้เอง

1.3.7 หนังสือมีหลากหลายรูปแบบ และราคาถูกกว่าสื่ออย่างอื่นจึงทำให้สมองของผู้อ่านเปิดกว้างสร้างแนวคิดและทรรศนะได้มากกว่า ทำให้ผู้อ่านไม่ติดอยู่กับแนวคิดใด ๆ โดยเฉพาะ

1.3.8 ผู้อ่านเกิดความคิดเห็นได้ด้วยตนเอง วินิจฉัยเนื้อหา

ฉวีวรรณ อุทอนันท์ (2542 : 56) กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านไว้ ดังนี้

1. การอ่านเป็นเครื่องมือที่สำคัญยิ่งในการศึกษาเล่าเรียนทุกระดับ ผู้เรียนจำเป็นต้องอาศัยทักษะการอ่านทำความเข้าใจเนื้อหาของสาระวิชาการต่าง ๆ เพื่อให้ตนเองได้รับความรู้และประสบการณ์ตามที่ต้องการ

2. ในชีวิตประจำวันโดยทั่วไป คนเราต้องอาศัยการอ่านติดต่อสื่อสารเพื่อทำความเข้าใจกับบุคคลอื่นร่วมไปกับทักษะการฟัง การพูด และการเขียน ทั้งในด้านการปฏิบัติงาน และการประกอบอาชีพการงานต่าง ๆ ในสังคม

3. การอ่านช่วยให้บุคคลสามารถนำความรู้และประสบการณ์จากสิ่งที่อ่านปรับปรุงและพัฒนาอาชีพหรือธุรกิจการงานที่ตนเองกระทำอยู่ให้เจริญก้าวหน้าและประสบความสำเร็จได้ในที่สุด

4. การอ่านสามารถสนองความต้องการพื้นฐานของบุคคลในด้านต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี เช่น ช่วยให้มีมั่นคงปลอดภัย ช่วยให้ได้รับประสบการณ์ใหม่ ช่วยให้เป็นที่ยอมรับของสังคม ช่วยให้มีเกียรติยศและชื่อเสียง

5. การอ่านทั้งหลายจะส่งเสริมให้บุคคลได้ขยายความรู้และประสบการณ์เพิ่มขึ้นอย่างลึกซึ้งและกว้างขวาง ทำให้เป็นผู้รอบรู้ เกิดความมั่นใจในการพูดปราศรัย การบรรยายหรือ การอภิปรายปัญหาต่าง ๆ นับว่าเป็นการเพิ่มบุคลิกภาพและความน่าเชื่อถือให้แก่ตนเอง

6. การอ่านหนังสือหรือสิ่งพิมพ์หลายชนิดนับว่าเป็นกิจกรรมนันทนาการที่น่า สนใจมาก เช่น อ่านหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร นวนิยาย การ์ตูน ฯลฯ เป็นการช่วยให้บุคคลรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และเกิดความเพลิดเพลินสนุกสนานได้เป็นอย่างดี

7. การอ่านเรื่องราวต่าง ๆ ในอดีต เช่น ศิลปจารึก ประวัติศาสตร์ เอกสารสำคัญวรรณคดี ฯลฯ จะช่วยให้ผู้อ่านรู้จักอนุรักษมรดกทางวัฒนธรรมของคนไทยเอาไว้ และสามารถพัฒนาให้เจริญรุ่งเรืองต่อไป

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542 : 67) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการอ่านไว้ดังนี้

1. การอ่านเป็นทักษะที่สำคัญและใช้มากในชีวิตประจำวัน
2. เป็นทักษะที่ใช้เป็นเครื่องมือแสวงหาสรรพวิทยาการต่าง ๆ
3. เพื่อความบันเทิงและพักผ่อนหย่อนใจ
4. ผู้มีทักษะในการอ่านและมีนิสัยรักการอ่านย่อมแสวงหาความรู้และศึกษาเล่าเรียนวิชาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
5. สามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากการอ่านไปใช้ประโยชน์ในการพูดการเขียนได้เป็นอย่างดี
6. เพื่อให้เยาวชนมีพื้นฐานทักษะการอ่านที่ดี
7. สามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือศึกษาหาความรู้ในสาขาวิชาอื่น ๆ
8. เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ
9. การอ่านหนังสือทำให้รู้โลกกว้างขึ้น เต็มไปด้วยความรู้ ความคิดพัฒนาตนเองเป็นนักอ่าน

จากความสำคัญของการอ่านดังกล่าว สรุปได้ว่า การอ่านมีความสำคัญต่อคนเราอย่างมาก คือ การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญในการแสวงหาความรู้ ส่งเสริมให้มีสมรรถนะที่มีสมานานทำให้มีความคิดสร้างจินตนาการได้ สามารถช่วยให้ติดต่อสื่อสารต่อผู้อื่นได้ ช่วยให้บุคคลสามารถนำความรู้ที่ได้มาใช้ในชีวิตประจำวันและที่สำคัญการอ่านช่วยให้เกิดความเข้าใจบุคคลต่าง ๆ มากขึ้นต้น

การอ่านจับใจความ

1. ความสำคัญ

การอ่านเป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อการศึกษาหาความรู้และพัฒนาชีวิต ซึ่งนอกจากจะทำให้เกิดความรู้แล้ว ยังก่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน และส่งเสริมให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้แนวคิดในการดำเนินชีวิต การอ่านจึงเป็นหัวใจของการศึกษาทุกระดับและเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้เรื่องต่าง ๆ

การอ่านที่ดีมีประสิทธิภาพจะต้องอ่านแล้วจับใจความได้ สรุปสาระสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ แต่การสำรวจการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน พบว่า ปัญหาที่สำคัญในการอ่านของผู้เรียนคือ อ่านแล้วจับใจความสำคัญไม่ได้ ไม่สามารถสรุปประเด็นได้ ไม่สามารถแยกความรู้ ข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น ไม่สามารถแยกใจความสำคัญกับใจความรองได้ ทำให้ไม่ได้รับประโยชน์จากการอ่านเท่าที่ควร ทั้งยังเป็นปัญหาอุปสรรคต่อการเรียนรู้และการศึกษาวิชาต่าง ๆ ด้วย

2. ความหมายของการอ่านจับใจความ

นักจิตวิทยา นักภาษาศาสตร์ และนักการศึกษา ได้ให้ความหมายของการอ่านจับใจความไว้ ดังนี้

บันลือ พฤษะวัน (2532 : 29 - 35) ได้กล่าวถึงการอ่านเพื่อจับใจความไว้ว่าเป็นการอ่านเพื่อต้องการทราบว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร สำคัญตรงไหน และหมายความว่าอย่างไร สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 เป็นการอ่านในใจมากกว่าการอ่านออกเสียง เพราะนักเรียนอ่านหนังสือได้อีกแล้ว จึงเน้นการอ่านเพื่อจับใจความสำคัญ

อรุณณี สายเสมา (2541 : 18) ได้กล่าวถึงการอ่านเพื่อจับใจความไว้ว่า เป็นการทำความเข้าใจเนื้อเรื่องหรือข้อความที่อ่าน สามารถจับใจความ สาระสำคัญ แปลความให้เข้าใจตรงกับผู้เขียนที่ต้องการสื่อกับผู้อ่านได้ คือเข้าใจประเด็นของเรื่องหรือข้อความที่อ่าน สามารถจับสาระของเรื่องได้แปลความหมายของสิ่งที่อ่านได้ และเข้าใจจุดหมายสำคัญของ

เรื่องนั้น ๆ เมื่อนักเรียนปฏิบัติตามขั้นตอนต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว จะสามารถตอบคำถามประเด็นต่าง ๆ ได้ และสามารถเขียนสรุปใจความสำคัญได้ตรงกับเรื่องที่คุณได้อ่านอีกด้วย การเขียนสรุปใจความสำคัญนั้น จะต้องตระหนักถึงเนื้อความและการใช้ภาษาให้ถูกต้องด้วย

แวมยูรา เหมือนนิต (2541 : 12) ให้ความหมายของการอ่านจับใจความว่า การอ่านจับใจความ คือการอ่านที่มุ่งหาสาระของเรื่องหรือของหนังสือแต่ละเล่มว่า คือ อะไร ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ ส่วนที่เป็นใจความสำคัญ และส่วนที่ขยายใจความสำคัญ หรือส่วนประกอบ เพื่อให้เรื่องชัดเจนยิ่งขึ้น ในกรณีเรื่องที่มีย่อหน้าเดียว ในย่อหน้านั้น จะมีใจความสำคัญอย่างหนึ่ง นอกจากนั้น เป็นส่วนขยายใจความสำคัญ ซึ่งอาจมีหลายประเด็น

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้กำหนดคุณภาพของผู้เรียน ด้านความเข้าใจในการอ่านไว้ทุกช่วงชั้น เช่น ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 กำหนดให้อ่านแล้วเข้าใจข้อความที่อ่าน ช่วงชั้นที่ 2 ประถมศึกษาปีที่ 4-6 อ่านแล้วจับประเด็นสำคัญ แยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น วิเคราะห์ความ ตีความ สรุปความได้ ช่วงชั้นที่ 3 คือ มัธยมศึกษาปีที่ 1-3 อ่านแล้วแสดงความเห็นเชิงวิเคราะห์ ประเมินค่า เรื่องที่อ่านอย่างมีเหตุผล และในช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 อ่านแล้วสามารถตีความ แปลความ และขยายความเรื่องที่อ่านอย่างลึกซึ้ง วิเคราะห์ วิจาร์ณ ประเมินค่าเรื่องที่อ่านได้ ซึ่งผู้เรียนจะมีคุณภาพดังกล่าวได้ต้องมีความสามารถในการอ่านจับใจความและเข้าใจเรื่องราวต่าง ๆ จากการอ่านได้เป็นอย่างดี ดังนี้

2.1 การอ่านจับใจความ เป็นการอ่านที่มุ่งค้นหาสาระของเรื่องหรือของหนังสือแต่ละเล่มที่เป็นส่วนใจความสำคัญ และส่วนขยายใจความสำคัญของเรื่อง

2.3 ใจความสำคัญของเรื่อง คือ ข้อความที่มีสาระคลุมข้อความอื่น ๆ ในย่อหน้านั้นหรือเรื่องนั้นทั้งหมด ข้อความอื่น ๆ เป็นเพียงส่วนขยายใจความสำคัญเท่านั้น ข้อความหนึ่งหรือตอนหนึ่งจะมีใจความสำคัญที่สุดเพียงหนึ่งเดียว นอกนั้นเป็นใจความรอง คำว่าใจความสำคัญนี้ผู้รู้ได้เรียกไว้เป็นหลายอย่าง เช่น ข้อคิดสำคัญของเรื่อง แก่นของเรื่อง หรือความคิดหลักของเรื่อง แต่จะอย่างไรก็ตาม ใจความสำคัญก็คือสิ่งที่เป็นสาระที่สำคัญที่สุดของเรื่องนั่นเอง ใจความสำคัญส่วนมากจะมีลักษณะเป็นประโยค ซึ่งอาจปรากฏอยู่ในส่วนใดส่วนหนึ่งของย่อหน้าก็ได้

2.4 จุดที่พบใจความสำคัญของเรื่องในแต่ละย่อหน้ามากที่สุดคือ ประโยคที่อยู่ตอนต้นย่อหน้า เพราะผู้เขียนมักบอกประเด็นสำคัญไว้ก่อน แล้วจึงขยายรายละเอียดให้

ชัดเจน รองลงมา คือประโยคตอนท้ายย่อหน้า โดยผู้เขียนจะบอกรายละเอียดหรือประเด็นย่อยก่อน แล้วจึงสรุปด้วยประโยคที่เป็นประเด็นไว้ภายหลัง สำหรับจุดที่พบใจความสำคัญ ยกขึ้นก็คือ ประโยคตอนกลางย่อหน้า ซึ่งผู้อ่านจะต้องใช้ความสังเกตและพิจารณาให้ดี ส่วนจุดที่หาใจความสำคัญยากที่สุดคือ ย่อหน้าที่ไม่มีประโยคใจความสำคัญปรากฏชัดเจน อาจมีหลายประโยคหรืออาจอยู่รวม ๆ กันในย่อหน้าก็ได้ ซึ่งผู้อ่านจะต้องสรุปออกมาเอง

จากความหมายของการอ่านเพื่อจับใจความนั้น สรุปได้ว่า การอ่านจับใจความเป็น การอ่านเพื่อที่มีจุดประสงค์หาสาระสำคัญของเรื่องหรือของหนังสือแต่ละเล่ม ผู้อ่านต้องเก็บจุดมุ่งหมายสำคัญของเรื่องที่อ่าน ซึ่งข้อความหนึ่ง ๆ จะมีสาระสำคัญได้หลายแง่ และสามารถจัดลำดับน้ำหนักความสำคัญที่แตกต่างได้

3. แนวการอ่านจับใจความ

การอ่านจับใจความให้บรรลุจุดประสงค์ มีแนวทางดังนี้

3.1 ตั้งจุดมุ่งหมายในการอ่านได้ชัดเจน เช่น อ่านเพื่อหาความรู้ เพื่อความเพลิดเพลินหรือเพื่อบอกเจตนาของผู้เขียน เพราะจะเป็นแนวทางให้กำหนดการอ่านได้อย่างเหมาะสมและจับใจความ หรือคำตอบได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

3.2 สำรวจส่วนประกอบของหนังสืออย่างคร่าว ๆ เช่น ชื่อเรื่อง คำนำ สารบัญ คำชี้แจงการใช้หนังสือ ภาคผนวก ฯลฯ เพราะส่วนประกอบของหนังสือจะทำให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องหรือหนังสือที่อ่านได้กว้างขวางและรวดเร็ว

3.3 ทำความเข้าใจลักษณะของหนังสือว่าประเภทใด เช่น สารคดี ตำรา บทความ ฯลฯ ซึ่งจะช่วยให้มีแนวทางอ่านจับใจความสำคัญได้ง่าย

3.4 ใช้ความสามารถทางภาษาในด้านการแปลความหมายของคำ ประโยค และข้อความต่าง ๆ อย่างถูกต้อง รวดเร็ว

3.5 ใช้ประสบการณ์หรือภูมิหลังเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านมาประกอบ จะทำให้เข้าใจและจับใจความที่อ่านได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น

4. ขั้นตอนการอ่านจับใจความ

4.1 อ่านผ่าน ๆ โดยตลอด เพื่อให้รู้ว่าเรื่องที่อ่านว่าด้วยเรื่องอะไร จุดใดเป็นจุดสำคัญของเรื่อง

4.2 อ่านให้ละเอียดเพื่อทำความเข้าใจอย่างชัดเจน ไม่ควรหยุดอ่านระหว่างเรื่อง เพราะจะทำให้ความเข้าใจไม่ติดต่อกัน

4.3 อ่านซ้ำตอนที่ไม่เข้าใจและควรตรวจสอบความเข้าใจบางตอนให้แน่นอน

ถูกต้อง

4.4 เรียบเรียงใจความสำคัญของเรื่องด้วยตนเอง

5. แนวการจัดการเรียนการสอน

ครูควรวางแผนการจัดการเรียนการสอนอ่านจับใจความให้เหมาะสมกับเนื้อหาที่ให้นักเรียนอ่าน วัสดุภาวะ ประสบการณ์ และความสนใจของนักเรียน ใช้วิธีการที่หลากหลาย โดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน ครูควรจัดทำสื่อการเรียนการสอน ซึ่งอาจจะเป็นชุดพัฒนาการอ่านที่เหมาะสมกับความสามารถและระดับชั้นของนักเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง เช่น มอบหมายให้นักเรียนจัดทำบรรณนิทัศน์ จัดโครงการ ประกวดยอดนักอ่านที่เหมาะสมกับความสามารถและระดับชั้นของนักเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนตอบปัญหาจากการอ่าน บันทึกการอ่าน เป็นต้น

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อการอ่านจับใจความ มีหลายวิธี เช่น

5.1 จัดตามแนวทางการสอนอ่านในใจ

การอ่านจับใจความ เป็นการอ่านในใจอย่างหนึ่งที่มุ่งจับประเด็นสำคัญของเรื่องที่อ่าน ดังนั้น การสอนอ่านในใจ จึงเป็นการสอนอ่านเพื่อจับใจความวิธีหนึ่งที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 (ป. 1-3) และช่วงชั้นที่ 2 (ป. 4-6) โดยครูควรพิจารณาความสามารถของนักเรียน เพื่อตัดสินใจว่าจะเลือกใช้กิจกรรมใดบ้าง การสอนอ่านในใจมี 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการอ่าน ประกอบด้วย

1. การสร้างประสบการณ์พื้นฐาน เพื่อให้นักเรียนเกิดความเข้าใจใน

การอ่าน โดยจัดกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง หรือหลายกิจกรรม เช่น

- 1.1 สนทนาเกี่ยวกับชื่อเรื่องและแนวคิดของเรื่อง
- 1.2 ดูภาพในหนังสือแล้วสนทนาเกี่ยวกับภาพ
- 1.3 เล่าเรื่องที่อ่านพอสังเขป
- 1.4 อ่านบทนำเรื่อง (ถ้ามี) เพื่อให้รู้เรื่องต่าง ๆ
- 1.5 ทดสอบเกี่ยวกับคำศัพท์

2. การอ่านคำยาก เป็นการสอนอ่านคำยากในบทเรียน เพื่อให้เข้าใจ

ความหมายได้ดียิ่งขึ้น

3. การตั้งจุดประสงค์ในการอ่าน เป็นการบอกแนวทางการเรียนให้นักเรียน

ขั้นที่ 2 ขั้นอ่านในใจ ประกอบด้วย

1. อ่านสำรวจและตั้งคำถาม ให้นักเรียนอ่านเร็ว ๆ และตั้งคำถามช่วยกันบอกคำถามที่คิดขึ้น แล้วครูเขียนบนกระดานดำ

2. อ่านพินิจแล้วตอบคำถาม เป็นการอ่านเรื่องอีกครั้งอย่างพินิจพิจารณาเพื่อหาคำตอบ จับประเด็นสำคัญ หารายละเอียดของเรื่อง หาเหตุและผลของเหตุการณ์ ลำดับเหตุการณ์ เป็นต้น

3. ตอบคำถามและทบทวน ให้นักเรียนตอบคำถามแล้วตรวจสอบคำตอบจากเรื่องที่ย่ออ่านอีกครั้งหนึ่ง

ขั้นที่ 3 ขั้นหลังอ่านในใจ ฝึกให้นักเรียนทำแผนภาพ โครงเรื่อง เพื่อสร้างความเข้าใจ ซึ่งจะนำไปสู่การพูด การฟัง การเขียน

ขั้นที่ 4 การวัดผลและประเมินผล มีวิธีการดังนี้

1. สังเกตการณ์มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน
2. พิจารณาจากความสามารถในการเล่าเรื่อง
3. พิจารณาจากความสามารถในการตั้งคำถาม และตอบคำถาม
4. พิจารณาจากความสามารถในการทำแผนภาพ โครงเรื่อง

5.2 จัดตามขั้นตอนการฝึกทักษะการอ่านจับใจความ

การอ่านจับใจความ เป็นทักษะที่ต้องฝึกฝน ซึ่งมีแนวปฏิบัติดังนี้

5.2.1 ขั้นเตรียมความพร้อมในการอ่าน มีขั้นตอนดังนี้

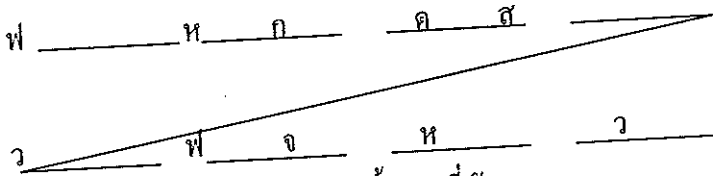
1) ให้นักเรียนฝึกการใช้ท่าทาง และปฏิบัติตนในการอ่านในใจอย่างถูกต้อง โดยให้นักเรียนอ่านเอกสารที่นำมา และครูคอยสังเกตท่าทาง การปฏิบัติตนในการอ่านที่ถูกต้อง เช่น ท่าทางในการอ่าน การนั่ง การวางมือ การวางหนังสือ ระยะเวลาห่างจากสายตา การกวาดสายตาในขณะที่อ่าน การไม่ออกเสียง ไม่ขยับริมฝีปาก การไม่ใช้นิ้วชี้หรืออุปกรณ์ชี้ตัวหนังสือ และการมีสมาธิในการอ่าน

2) ให้นักเรียนฝึกอ่านแบบเคลื่อนสายตาตามแนวขวางและแนวนอน

โดยใช้อักษรเดี่ยว คำเดี่ยว กลุ่มอักษร และคำที่มีความหมายเดียวกันกับคำที่กำหนด โดยเปรียบเทียบเวลาในการอ่านแต่ละเที่ยวและตอบคำถามได้ถูกต้อง ได้แก่

(1) ผูกเคลื่อนสายตาแบบเส้นขวาง โดยใช้พยัญชนะตัวเดียว

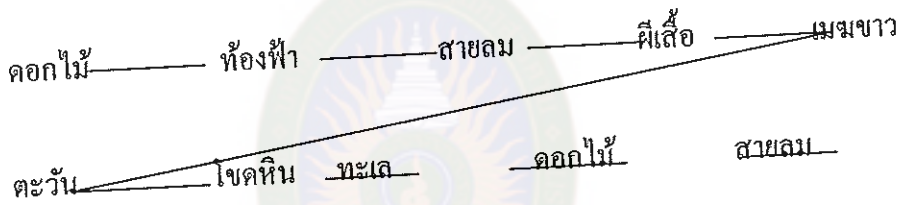
แล้วตอบคำถาม ตัวอย่าง เช่น

- มีตัวอักษรทั้งหมดกี่ตัว
- มีตัวอักษรที่ซ้ำกันกี่ตัว อะไรบ้าง

(2) ผูกเคลื่อนสายตาตามแบบเส้นขวาง โดยใช้หลายตัว

ตัวอย่างเช่น

- มีคำว่าดอกไม้ กี่คำ
- มีคำใด ที่เกี่ยวกับสัตว์

(3) ผูกเคลื่อนสายตาแบบเลือกกลุ่มพยัญชนะที่ซ้ำกับกลุ่มแรก

ตัวอย่าง เช่น กมร ครก ฟหก ถทน นลม กมร บนท ฯลฯ

(4) ผูกเคลื่อนสายตาแบบให้เลือกคำที่เขียนเหมือนกับคำที่

กำหนดให้ ตัวอย่าง เช่น

1. รัก	ถัก	ปัก	สัก	รัก
2. วัน	กัน	กัน	วัน	ตัน

(5) ผูกเคลื่อนสายตาแบบให้เลือกคำที่เขียนเหมือนกันกับกลุ่มคำ

ที่กำหนดให้ ตัวอย่าง เช่น

1. รื่นรมย์	สุขสม	ภิรมย์	อารมณ์	รื่นรมย์
2. แม่ฟ้า	แม่พระ	แม่ทัพ	แม่น้ำ	แม่เลี้ยง

3) ให้นักเรียนฝึกจำคำต่าง ๆ ซึ่งเป็นการฝึกขั้นพื้นฐานในการอ่านจับใจความ ทำให้นักเรียนสามารถบอกความหมายของคำได้ถูกต้อง รู้จักคำมากขึ้น รู้ความแตกต่าง และความหมายของคำที่หลากหลายมากขึ้น เช่น

(1) ฝึกเคลื่อนไหวสายตาแบบให้เลือกคำที่เขียนเหมือนกันกับกลุ่มคำที่กำหนดให้ เช่น

(2) ฝึกจำคำที่มีความหมายเหมือนกันหรือใกล้เคียงกันกับคำในกรอบ เช่น แพรพรรณ พรพรรณ แพร่พันธุ์ แพรพรรณ พิษพรรณ ผูกพัน

(3) ฝึกจำคำที่มีความหมายตรงข้ามกับคำที่กำหนดให้ ตัวอย่าง เช่น

งาม แย จีเหร์ โลไล สคไส

(4) ฝึกจำคำที่เข้าพวกกับ 3 คำแรก ตัวอย่าง เช่น

พนา ไพรวัน ป่า

1. ดงดาน 2. บรรพต 3. ไสล 4. ไพรินทร์

4) ให้นักเรียนฝึกอ่านเป็นวลี เพื่อเก็บหน่วยคิด แล้วรวบรวมหน่วยความคิดเหล่านั้นเป็นความเข้าใจเรื่องที่อ่าน เช่น

(1) ฝึกอ่านกลุ่มคำจากบรรทัดบนลงไปบรรทัดล่าง ตามลำดับทีละแถวแล้วตอบคำถาม

(2) ฝึกอ่านกลุ่มคำที่ขีดเส้นใต้

(3) ฝึกอ่านในใจ โดยใช้สายตาจับที่จุดกึ่งกลางของกลุ่มคำที่แยกไว้

ให้กลุ่มคำละ 1 จุด แล้วตอบคำถาม

5) ให้นักเรียนฝึกอ่านแบบเจาะจง เป็นการฝึกทักษะในการกวาดสายตาในการอ่านบรรทัดอย่างรวดเร็ว เพื่อค้นหาคำตอบ ค้นหาตำแหน่ง ค้นหาความหมายของคำ ข้อสรุป หรือข้อเท็จจริงเฉพาะอย่าง เช่น

- (1) ฝึกอ่านเจาะจงเพื่อค้นหาคำที่กำหนดให้ ว่าอยู่ในบรรทัดใด
- (2) ฝึกอ่านแบบเจาะจงหาตัวเลขจากสารบัญ
- (3) ฝึกอ่านแบบเจาะจง เพื่อค้นหาความหมายของคำจาก

พจนานุกรม

- (4) ฝึกอ่านคำถาม แล้วค้นหาคำตอบที่ถูกต้อง

6) ให้นักเรียนฝึกอ่านข้ามคำ โดยการข้ามคำหรือวลีที่ไม่สำคัญและอ่านเฉพาะคำวลี ประโยคที่สำคัญ เพื่ออ่านได้อย่างรวดเร็ว และจับใจความสำคัญได้ ได้แก่

- (1) ฝึกอ่านข้ามคำหรือวลีที่ไม่สำคัญ
- (2) ฝึกอ่านข้ามคำ โดยอ่านเฉพาะคำ วลี หรือข้อความที่กำหนดให้
- (3) ฝึกอ่านข้ามคำ โดยอ่านเฉพาะข้อความที่สำคัญอย่างรวดเร็ว

การฝึกในขั้นเตรียมความพร้อมนี้ ครูควรจะต้องจัดทำหรือจัดหาแบบฝึกมาให้ให้นักเรียนอ่านอย่างหลากหลาย โดยเริ่มจากง่ายไปหายาก

5.2.2 ขั้นการสร้างคำศัพท์

1) ให้นักเรียนฝึกการใช้บริบท ซึ่งได้แก่คำหรือข้อความแวดล้อม เพื่อช่วยให้เข้าใจความหมาย ได้แก่

(1) ฝึกให้อ่านประโยค แล้วเขียนความหมายของคำที่ขีดเส้นใต้ โดยพิจารณาจากข้อความในประโยค ตัวอย่าง เช่น

ประโยค	ความหมาย
1. คนบนเฮลิคอปเตอร์มองเห็นสภาพการจราจร บนท้องถนนอย่างชัดเจน	เฮลิคอปเตอร์ หมายถึง

(2) ฝึกให้อ่านเป็นข้อความ แล้วเขียนตามความหมายของคำที่

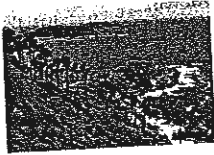
กำหนด ตัวอย่าง

อาหารโปรดของหมี คือ รังผึ้ง เมื่อพบรังผึ้งมันจะรีบฉีกรังออกกินน้ำผึ้ง
ทั้งตัวอ่อน โดยไม่กลัวผึ้งต่อยเอา เมื่อถึงฤดูใบไม้ร่วงมันจะกินอาหารมากจน
ตัวอ้วนท้วน แล้วจะไปหาถ้ำหรือที่พัก เพื่อจำศีล เกือบตลอดฤดูหนาว

2) ให้นักเรียนฝึกการใช้ร่องรอยที่เห็นได้ เช่น รูปภาพ เครื่องหมาย
สัญลักษณ์ ที่จะช่วยให้รู้ความหมายของเรื่องที่อ่านได้ง่ายขึ้น ได้แก่

(1) ฝึกให้หาความหมายที่เห็นจากภาพ เครื่องหมาย หรือ

สัญลักษณ์ ตัวอย่าง เช่น

หมายถึง

ทะเล .

3) ให้นักเรียนฝึกการหาความหมายจากส่วนของคำ คำที่เป็นคำ
ประสม ถ้านักเรียนรู้ความหมายของคำหนึ่ง ก็จะสามารถเชื่อมโยงไปสู่อีกความหมายคำอีกคำ
หนึ่งก็ได้ การฝึกสังเกตคำที่มีส่วนของคำประสมกันอยู่ จะทำให้สร้างคำศัพท์และรู้
ความหมายของคำศัพท์มากขึ้น เช่น

(1) ฝึกให้หาความหมายของคำ โดยพิจารณาจากคำที่ให้

ความหมายไว้แล้ว ตัวอย่าง เช่น

สุคันธ์ แปลว่า

หอม กลิ่นหอม

สุคนธ์ แปลว่า

.....

สุคนธรส แปลว่า

.....

4) ให้นักเรียนฝึกหาคำที่มีหลายความหมาย คำบางคำเขียนเหมือนกัน
ออกเสียงเหมือนกัน แต่ความหมายต่างกัน แล้วแต่ว่าจะนำไปประกอบกับคำใด การฝึกหาคำ
ที่มีหลายความหมายมารวบรวมไว้ จะทำให้สร้างคำศัพท์ได้มากและเป็นประโยชน์ต่อการอ่าน
จับใจความ ตัวอย่าง เช่น

(1) ฝึกให้จับคู่ความหมายของคำกับตัวอย่างประโยค โดยนำตัวอักษรหน้าข้อความด้านขวามือ มาใส่ไว้ที่หน้าตัวเลขแต่ละข้อ ตัวอย่าง เช่น

- (1.1) ปลอดภัย ก. ลูกของฉันหันออกไปแล้ว
- (1.2) เลยกำหนดเวลา ข. เรื่องนี้พื้นวิสัยของฉันจริงๆ
- (1.3) เกินความสามารถ ค. คุณหมอสั่งช่วยเขานอนหันเขตอันตรายแล้ว
- (1.4) เป็นอิสระ ง. เขาสมัครเรียนไม่ทันเพราะพันกำหนดไปแล้ว

5) ให้นักเรียนฝึกการหาความหมายจากพจนานุกรม พจนานุกรมช่วยให้รู้ความหมายของคำ ที่มาของคำ ชนิดของคำ การสะกดคำ การออกเสียง ดังนั้น การเปิดพจนานุกรมเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการอ่านและการเขียน เพื่อให้เกิดความมั่นใจในการใช้ภาษาไทยมากยิ่งขึ้น

ตัวอย่าง

(1) ฝึกให้ใช้พจนานุกรมเขียนคำต่อไปนี้ให้ถูกต้อง โดยกำหนดคำที่เขียนผิด ให้เขียนให้ถูกต้อง บอกชนิดของคำและความหมายด้วย เช่น

คำผิด	คำถูก	ชนิดของคำ	ความหมาย
ตราสังข์
เบญจเพส
กาสาวพิกตร์

(2) ฝึกให้ค้นความหมายและที่มาของคำต่อไปนี้จากพจนานุกรม

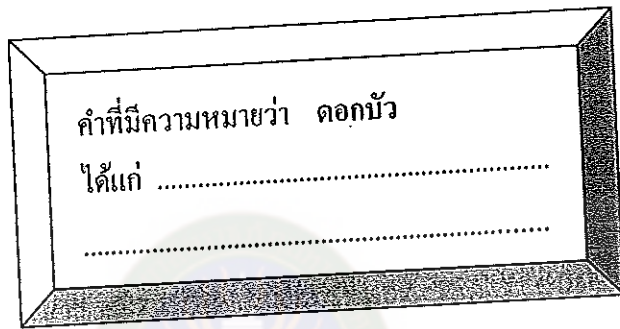
ตัวอย่าง

คำ	ความหมาย	ที่มาของคำ
1. กฤษณา
2. ยูโค
3. ซินแส

6) ให้นักเรียนฝึกการจดบันทึกและรวบรวมคำที่ได้ศึกษา จดบันทึกไว้ จะช่วยให้รู้จักคำหลากหลาย และรู้ความหมายของคำศัพท์มากขึ้น ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการอ่านและการเขียน ทำให้เลือกใช้คำที่เหมาะสมยิ่งขึ้น ได้แก่

- (1) ฝึกให้รวบรวมคำที่มีความหมายเหมือนกัน แล้วจดบันทึกไว้

ตัวอย่าง เช่น

7) การวัดและการประเมินผล โดยใช้วิธีการวัดผลจากความสนใจในการอ่านและจากกิจกรรมต่าง ๆ ที่นักเรียนได้ฝึกตามลำดับขั้น ส่วนการประเมินผลให้ประเมิน จากแบบประเมินความเข้าใจในการอ่าน ดังนี้

- (1) ฝึกให้อ่านคำประพันธ์ที่กำหนดให้ แล้วปฏิบัติดังนี้

- (1.1) จีดเส้นใต้คำศัพท์ยาก
- (1.2) เขียนคำศัพท์ยากที่จีดเส้นใต้ พร้อมทั้งหาความหมาย
- (1.3) หาคำที่มีความหมายเหมือนกับคำศัพท์ยากที่จีดเส้นใต้
- (1.4) จดบันทึกคำลงในสมุดรวบรวมคำศัพท์

ตัวอย่าง

พฤษภกาศ	อิกกุญชรอันปลดปลง
โททนต์เสน่งคง	สำคัญหมายในกายมี
นรชาติวางวาย	มลายสิ้นทั้งอินทรีย์
สลิตหัวแต่ชั่วดี	ประคับไว้ในโลก
1. พฤษภ	หมายถึง
2. กาศ	หมายถึง
3. กุญชร	หมายถึง
4. ทนต์	หมายถึง

5.2.3 ขั้นการใช้เครื่องช่วยอ่าน เครื่องช่วยอ่านมิใช่เครื่องกลไกใด ๆ หากแต่เป็นเทคนิคหรือวิธีการที่จะช่วยให้การอ่านเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีการฝึกดังนี้

1) ฝึกให้นักเรียนดูส่วนต่าง ๆ ของหนังสือ เช่น ชื่อเรื่อง (ชื่อหนังสือ) คำนำ สารบัญ ฯลฯ

2) ฝึกให้นักเรียนพิจารณาบทความหรือเนื้อหาในแต่ละบท ได้แก่ ชื่อเรื่อง หัวข้อย่อย ภาพ แผนภูมิ แผ่นภาพ ตาราง ประโยคแรกของแต่ละย่อหน้า ย่อหน้าแรก คำถามท้ายบท เรื่องย่อท้ายบท ฯลฯ

3) ฝึกให้นักเรียนเตรียมอ่านโดยจับบันทึกความรู้เดิม ทำแผนภาพคำระดมสมอง และเขียนนิสระ เป็นต้น

4) ฝึกให้นักเรียนใช้ส่วนอื่น ๆ ของหนังสือ เป็นเครื่องช่วยอ่าน เช่น ตาราง ภาพ แผนภูมิ กราฟ ฯลฯ

5) การวัดผล เช่น

(1) ตรวจสอบผลงานของนักเรียน

(2) สังเกตความตั้งใจในการทำงาน

(3) สังเกตการณ์มีส่วนร่วมในกิจกรรมการทำงาน

5.2.4 ขั้นการหาความคิดหลัก ขั้นนี้เป็นการฝึกหาประเด็นสำคัญของเรื่อง โดย การอ่านจับใจความสำคัญของแต่ละย่อหน้าให้ถูกต้อง ซึ่งใจความสำคัญของแต่ละย่อหน้า จะอยู่ในส่วนต่าง ๆ เช่น ตอนต้น ตอนกลาง หรือตอนท้ายของย่อหน้า แต่บางครั้งก็ไม่ปรากฏข้อความสำคัญ ซึ่งผู้อ่านจะต้องสรุปเอง

ส่วนการวัดผลก็จะมีลักษณะเช่นเดียวกับขั้นการใช้เครื่องช่วยอ่าน เช่นกัน คือ การตรวจสอบผลงานจากกิจกรรม การสังเกต ความตั้งใจ และสังเกตการณ์มีส่วนร่วม ในกิจกรรม

5.2.5 ขั้นการหาข้อเท็จจริงและความคิดเห็น ขั้นนี้เป็นการฝึกอ่านแล้ว วิเคราะห์ให้ได้ว่า ส่วนใดเป็นข้อเท็จจริงและส่วนใดเป็นข้อคิดเห็น

ข้อเท็จจริงเป็นเหตุการณ์ ปรากฏการณ์ ลักษณะหรือสิ่งอื่นที่สามารถหาหลักฐานมาสนับสนุนหรือพิสูจน์ความถูกต้องได้ ส่วนความคิดเห็น เป็นข้อสรุปที่ได้จากข้อเท็จจริง เป็นการแสดงความรู้สึก ความคิดเห็นหรือความเข้าใจของบุคคล ซึ่งไม่อาจพิสูจน์ได้

ความคิดเห็นที่เชื่อถือได้ ต้องเป็นความคิดเห็น ที่สรุปจากข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง และมีความสัมพันธ์โดยตรงกับข้อเท็จจริง

ในขั้นนี้ อาจให้นักเรียนฝึกวิเคราะห์ โดยหาบทอ่านให้นักเรียนฝึกและแบ่ง หัวข้อการวิเคราะห์ออกเป็นด้าน ๆ เช่น ด้านเนื้อเรื่อง เทคนิคการเขียนของผู้เขียน ความรู้ที่ปรากฏ ความรู้สึก หรือความคิดเห็นของผู้แต่ง เป็นต้น ซึ่งจะช่วยให้ นักเรียนมีแนวในการ วิเคราะห์ไม่สะเปะสะปะ

การวัดผลการอ่านเพื่อหาข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น ก็คือ การตรวจผลงาน การสังเกตความตั้งใจ และพฤติกรรมกรรมการอ่านของนักเรียน

5.2.6 ขั้นการอธิบายความและการหาข้อสรุป การฝึกขั้นนี้ให้นักเรียนฝึก ทำความเข้าใจในคำอธิบายความของผู้เขียนว่า มีความคิดเห็นหรือรายละเอียดอย่างไร และ แปลความให้ได้ว่า ความคิดสำคัญหรือรายละเอียดของข้อความ เป็นข้อเท็จจริงหรือเป็นความ คิดเห็น แล้วจึงหาข้อสรุป ส่วนการวัดก็คือ การตรวจผลงานและแบบฝึกหัดต่าง ๆ จากครู

5.2.7 ขั้นการอ่านสู่การเขียน ขั้นนี้ให้นักเรียนฝึกจดบันทึกใจความสำคัญของ เรื่องที่อ่าน แล้วเรียบเรียงให้เป็นข้อความที่สละสลวยด้วยสำนวนภาษาของนักเรียนเอง ส่วนการวัดผลก็ใช้วิธีการตรวจผลงานของการจดบันทึก ส่วนการประเมินผลควรประเมินจาก คุณภาพผลงาน และพฤติกรรมกรรมการอ่านของนักเรียน

สรุปได้ว่า การฝึกทักษะการอ่านจับใจความนั้นต้องฝึกตามขั้นตอนเริ่มจากการ เตรียมความพร้อมใน การอ่าน โยการฝึกทำทาง การเคลื่อนสายตา การจำคำอ่านคำเป็นวลี อ่านในใจ การสร้างคำโดยฝึกอ่านเป็นคำ ประโยค ข้อความและหาความหมายจาก พจนานุกรมแล้วจดบันทึกไว้

โดยใช้เทคนิควิธีการเป็นเครื่องมือช่วยในการอ่านให้มีประสิทธิภาพ หาความคิดหลัก และ ใจความสำคัญของเรื่อง แล้ววิเคราะห์หาข้อเท็จจริงข้อคิดเห็นแล้วอธิบายความ หาข้อสรุป แล้วเขียนเรียบเรียงด้วยสำนวนของตนเอง

5.3 สอนอ่านจับใจความ โดยใช้แผนภาพโครงเรื่อง

การสอนโดยใช้แผนภาพโครงเรื่อง หรือแผนภาพโครงสร้างเรื่อง จะช่วย ให้นักเรียนสามารถจับใจความสำคัญของเรื่องที่ได้ดี และเกิดความแม่นยำในการเรียนรู้

แผนภาพโครงเรื่องมีหลายรูปแบบ เช่น โครงสร้างเหตุการณ์ โครงสร้าง รายละเอียด โครงสร้างบทนำหรือค่านำ โครงสร้างบทสรุป โครงสร้างแบบความหมาย

โครงสร้างสากล โครงสร้างเปรียบเทียบ และโครงสร้างแบบแก้ปัญหา ซึ่งครูจะต้องเลือกนำมาใช้ให้เหมาะสมกับเรื่องที่อ่าน

5.3.1 ขั้นตอนการสอนแผนภาพโครงเรื่อง มีขั้นตอนสำคัญ ๆ ดังนี้

1) เขียนแผนภาพโครงเรื่องให้สมบูรณ์ก่อน เพื่อเป็นคู่มือครู

2) แจกแผนภาพโครงเรื่องหรือเขียนแผนภาพโครงเรื่องบนกระดานดำ

โดยไม่มีรายละเอียดของเรื่อง

3) ให้นักเรียนอ่านเรื่อง

4) ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายเนื้อเรื่อง แล้วช่วยกันเติมข้อความหรือรายละเอียดของแผนภาพโครงเรื่อง เพื่อหาใจความสำคัญของเรื่อง เหตุการณ์ที่สำคัญและคุณค่า หรือข้อคิดจากเรื่องที่อ่าน หากนักเรียนทำไม่ได้ ครูอาจใช้คำถามนำเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนคิดวิเคราะห์

5) ให้นักเรียนเล่าเรื่องตามแผนภาพโครงเรื่อง และปรับเรื่องให้

สมบูรณ์

6) ให้นักเรียน เขียนเรื่องตามแผนภาพโครงเรื่องด้วยถ้อยคำของ

นักเรียน เพื่อดูความเข้าใจของนักเรียนที่มีต่อผู้อ่าน

ส่วนการวัดผลของแผนภาพโครงเรื่อง โดยการตรวจผลงานหาใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน เหตุการณ์สำคัญ คุณค่า หรือข้อคิดจากเรื่องที่อ่าน การเติมแผนภาพโครงเรื่อง การเล่าเรื่อง และการเขียนเรื่องตามแผนภาพได้ถูกต้องตามเนื้อหาสาระที่อ่าน และสังเกตความตั้งใจในการทำงาน การมีส่วนร่วมกิจกรรมกับผู้อื่นด้วย

5.4 สอนอ่านจับใจความโดยใช้กิจกรรมต่าง ๆ

การสอนอ่านจับใจความโดยใช้กิจกรรมจะช่วยให้ นักเรียน โดยเฉพาะ นักเรียนระดับประถมศึกษา มีความสนุกสนาน ความสนใจ และการกระตือรือร้นที่จะเรียน โดยไม่เบื่อหน่าย ซึ่งครูควรคิดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในการสอนอ่านจับใจความของนักเรียน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างกิจกรรมการเรียนการสอน

กิจกรรมที่ 1
โชคดียุ่ที่ใคร

จุดประสงค์

นักเรียนสามารถบอกความหมายของคำยากในบทเรียนได้

กิจกรรม

1. แบ่งนักเรียนออกเป็น 2 ฝ่าย ถ้ามีบริเวณกว้างพออาจจัดเป็นวงกลมหรือครึ่งวงกลม
2. แจกบัตรความหมายของคำยากให้นักเรียนทั้ง 2 ฝ่าย ๆ ละ 1 ชุด เหมือน ๆ กัน
3. หยิบบัตรคำยากขึ้นมาชูให้นักเรียนดู
4. ให้นักเรียนที่มีความหมายตรงกับคำที่ครูอ่าน ต้องรีบชูบัตรขึ้น แล้วอ่าน

ความหมาย

ของคำนั้น ๆ ดัง ๆ

5. ถ้านักเรียนฝ่ายใดชูบัตรได้เร็วและถูกต้องมากที่สุดเป็นฝ่ายชนะ

สื่อการเรียนรู้

1. บัตรคำยากในบทเรียน เตรียมไว้หลาย ๆ คำ
2. บัตรความหมายของคำยาก จัดทำไว้ 2 ชุด (เหมือนกัน) เพื่อแจกให้นักเรียนฝ่าย

ละ 1 ชุดการประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจและการร่วมกิจกรรม
2. จากคะแนนที่นักเรียนแต่ละกลุ่มทำได้

ตัวอย่าง

บัตรคำ	บัตรความหมาย (ทำไว้ 2 ชุด)
กาสร	ควาย
สลด	พืชชนิดหนึ่ง เมล็ดใช้ทำยาถ่าย
อรไท	นางผู้เป็นใหญ่
ธานี	เมือง

สรุป การอ่านจับใจความเป็นการอ่านที่มีขั้นตอนเริ่มจากการอ่านอย่างคร่าว ๆ โดยตลอดเพื่อให้รู้โครงเรื่องแล้วอ่านให้ละเอียดเพื่อทำความเข้าใจอย่างชัดเจนอ่านซ้ำตอนที่ไม่วุ่นวายใจหาใจความสำคัญของเรื่องแล้วนำมาเรียบเรียงใหม่ให้เป็นสำนวนของตนเองโดยให้ใจความสำคัญครบถ้วน

6. ปัญหาการอ่าน

จากผลการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2537 : 33-35) พบว่านักเรียนที่ขาดความสามารถในการอ่านและมีผลกระทบต่อกิจกรรมการเรียนการสอนในกลุ่มวิชาอื่น ๆ ที่ต้องใช้การอ่านเป็นสื่อกลางเพื่อการเรียนรู้ และเป็นเหตุให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มวิชาอื่น ๆ ต่ำไปด้วย และปัญหาการอ่านนี้ สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทรมพรรษ์ (2536 : 11-12) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย พบว่า นักเรียนยังมีข้อบกพร่องในการอ่านคือ นักเรียนมีปัญหาในเรื่องความเข้าใจในการอ่านอ่านเรื่องแล้วไม่สามารถแปลความหมาย ตีความ ขยายความและจับใจความได้ ต้องย้อนกลับเสมอ ๆ ทั้งนี้เนื่องจากครูยึดตัวเองเป็นศูนย์กลางไม่ใช้วิธีการสอนที่หลากหลายจึงทำให้นักเรียนเบื่อหน่าย ซึ่งส่งผลการพัฒนาความรู้ ความสามารถของนักเรียน

ปัญหาที่ทำให้การอ่านจับใจความไม่ประสบความสำเร็จ มีสาเหตุมาจากครูผู้สอนขาดสื่อการเรียนการสอนที่จะใช้ประกอบการเรียนการสอนเพื่อที่จะเป็นการฝึกฝนนักเรียนมีน้อย จึงทำให้เกิดปัญหา ซึ่งจากผลการวิจัยของ จันโททัย กลีบเมฆ (2531 : 31) กล่าวถึง

ปัญหาการสอนภาษาไทยว่าในด้านตัวครูว่า ครูมักจะใช้วิธีการสอนแบบเดียวไม่คำนึงถึงความสนใจและความแตกต่างของบุคคล ครูขาดเทคนิคและสื่อการสอนแบบต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ อรุณณี สายเสมา (2541 : 4) ได้กล่าวถึงปัญหาการสอนภาษาไทยว่า มีปัญหาหลายด้าน ได้แก่ ปัญหาทางภาษาถิ่น ปัญหาเรื่องสื่อและอุปกรณ์ ปัญหาเกี่ยวกับตัวครู เช่น ครูไม่เข้าใจแนวสอน ครูไม่ชอบภาษาไทย ครูไม่เข้าใจแนวสอน ครูไม่ชอบภาษาไทย ครูจัดกิจกรรมไม่เหมาะสมกับนักเรียน

สรุป ปัญหาของการอ่านจับใจความ มีสาเหตุสำคัญ 3 ประการ คือ ปัจจัยทางด้านตัวนักเรียน ปัจจัยทางด้านตัวครู และปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อม

แผนการจัดการเรียนรู้

1. ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2537 : 196) ให้ความหมายไว้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้ คือ การเตรียมการสอนอย่างเป็นลยลักษณ์อักษรไว้ล่วงหน้า เพื่อเป็นแนวทางการสอนสำหรับครู อันจะช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

บุรชัย ศิริมหาสาร (2545 : 2) กล่าวไว้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้หรือแผนการสอน คือเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อแจกแจงรายละเอียดของหลักสูตร ทำให้ครูผู้สอนจัดการเรียนการสอนให้แก่นักเรียนเป็นรายคาบหรือรายชั่วโมง แผนการสอนจะมีรายละเอียดเกี่ยวกับสาระสำคัญ (บทสรุปของเนื้อหา) จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาวิชา (สาระการเรียนรู้) กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล

รุจิร ภู่อาระ (2544 : 159) กล่าวถึง แผนการจัดการเรียนรู้เป็นเครื่องมือหรือแนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเรียนตามที่กำหนดไว้ในสาระการเรียนรู้ของแต่ละกลุ่ม แผนการจัดการเรียนรู้ที่ดีจะต้องสามารถตอบคำถามได้ว่า คุณสมบัติที่นักเรียนที่พึงประสงค์ บทบาทของครูเป็นอย่างไร จะใช้สื่อ/อุปกรณ์อะไร และจะรู้ได้อย่างไรว่านักเรียนเกิดคุณสมบัติตามที่คาดหวังไว้

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2548 : 288) กล่าวไว้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้หรือแผนการสอน คือการเตรียมการสอนอย่างเป็นลยลักษณ์อักษรไว้ล่วงหน้า เพื่อเป็นแนวทางการสอนสำหรับครู อันจะช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

สุวิทย์ มูลคำ, อรทัย มูลคำ (2547 : 58) กล่าวว่า แผนการจัดการเรียนรู้ คือ การกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นระบบ และจัดทำไว้เป็นลายลักษณ์อักษร โดยมีการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ มากำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุ จุดมุ่งหมายที่กำหนด โดยเริ่มจากการกำหนดจุดประสงค์จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงด้าน ใด (สติปัญญา/เจตคติ/ทักษะ) จะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิธีใด ใช้สื่อการสอนหรือ แหล่งการเรียนรู้ใด และจะประเมินผลอย่างไร

สรุปได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้หรือแผนการสอน คือการเตรียมการสอนอย่างเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ล่วงหน้า เพื่อเป็นแนวทางการสอนสำหรับครู อันจะช่วยให้การเรียน การสอนบรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับ สาระสำคัญ (บทสรุปของเนื้อหา) จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาวิชา (สาระการเรียนรู้) กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงด้าน สติปัญญา/เจตคติ/ทักษะ

2. ความสำคัญของ แผนการจัดการเรียนรู้

ศักรินทร์ สุวรรณโรจน์ และคณะ (2542 : 2-11) สรุปความสำคัญของ แผนการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

1. การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ จะช่วยให้ครูศึกษาหลักสูตร แนวทาง สอน วิธีการวัดผลประเมินผล ศึกษาเอกสาร ตำรา ได้อย่างละเอียดทุกแง่มุม
2. แผนการจัดการเรียนรู้ จะช่วยให้ครูผู้สอนสามารถจัดเตรียมกระบวนการ เรียนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ทั้งในเรื่องทรัพยากรของโรงเรียน ทรัพยากรท้องถิ่น ค่านิยม ความเชื่อ และสภาพความเป็นจริงของท้องถิ่น
3. แผนการจัดการเรียนรู้ เป็นเครื่องมือที่มีคุณภาพของครูในการนำไปใช้ สอนให้สอดคล้องกับสภาพของผู้เรียน ระยะเวลา และสภาพการเรียนการสอนที่แท้จริงในแต่ละ ภาคเรียน ช่วยให้ครูสอนได้ครบถ้วน ทันเวลา และช่วยให้มีความมั่นใจในการสอนมากขึ้น
4. แผนการจัดการเรียนรู้ จะช่วยให้ครูผู้สอนใช้เป็นข้อมูลหรือหลักฐาน อ้างอิงได้อย่างถูกต้อง เทียบตรง แก่ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร และผู้เกี่ยวข้องว่า ได้ทำการสอน อย่างไร ใช้สื่ออุปกรณ์อะไรบ้าง อย่างไร
5. แผนการจัดการเรียนรู้ จะใช้เป็นคู่มือครูที่สอนแทนได้
6. แผนการจัดการเรียนรู้ จะเป็นเอกสารที่แสดงถึงการพัฒนาคุณภาพการ เรียนได้เป็นอย่างดี

7. แผนการจัดการเรียนรู้ จะเป็นเอกสารที่แสดงถึงการพัฒนาวิชาชีพและมาตรฐานวิชาชีพครูที่แสดงว่า งานสอนเป็นงานที่จะต้องได้รับการฝึกฝน โดยเฉพาะมีเครื่องมือและเทคนิคที่จำเป็นสำหรับประกอบอาชีพด้วย

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2545 : 18) สรุปความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้หรือแผนการสอนไว้ดังนี้

1. ช่วยให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจในจุดมุ่งหมายของเรื่องที่จะจัดกิจกรรมและเลือกกิจกรรมได้เหมาะสมกับวัยของนักเรียน มีคุณภาพตรงกับเจตนารมณ์ของหลักสูตร ซึ่งส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามลำดับขั้นตอน และทันเวลา

2. ช่วยให้ครูมีความเชื่อมั่นในตนเองมากยิ่งขึ้น เมื่อได้เตรียมการสอนมาเป็นอย่างดี แล้วการสอนจะเป็นไปอย่างเรียบร้อย

3. ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้เร็ว เพราะครูเตรียมการดี ย่อมทำให้การจัดกิจกรรมเป็นไปตามลำดับขั้นตอน จนนักเรียนได้รับความรู้ ความเข้าใจเร็วขึ้น

4. ทำให้นักเรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อกลุ่มประสบการณ์ที่เรียน การที่ครูเตรียมการสอน ทำให้ครูมีความมั่นใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และจัดกิจกรรมได้เหมาะสมกับวัยของนักเรียน ทำให้นักเรียนเรียนด้วยความสนุกสนานและเกิดเจตคติที่ดีต่อเรื่องที่เรียน

5. ทำให้นักเรียนเกิดความเลื่อมใสศรัทธาในตัวครู เพราะครูมีความมั่นใจ มีการเตรียมการสอนมาเป็นอย่างดี กระบวนการเรียนการสอนเป็นไปตามขั้นตอนอย่างมีประสิทธิภาพ นักเรียนก็จะเกิดความเลื่อมใสศรัทธาครูยิ่งขึ้น

สุวิทย์ มูลคำ,อรทัย มูลคำ (2547 : 58) ได้กล่าวถึง แผนการจัดการเรียนรู้หรือแผนการสอน เปรียบได้กับพิมพ์เขียวของวิศวกร หรือสถาปนิกที่ใช้เป็นหลักในการควบคุมงานก่อสร้าง วิศวกร หรือสถาปนิกจะขาดมิได้ฉันใด ผู้เป็นครูก็ขาดแผนการสอนไม่ได้ฉันนั้น ผลดีของการทำแผนการสอน สรุปได้ดังนี้

1. ทำให้เกิดการวางแผนวิธีสอน วิธีเรียนที่มีความหมายยิ่งขึ้น เพราะเป็นการจัดทำอย่างมีหลักการที่ถูกต้อง

2. ช่วยให้ครูผู้สอน มีคู่มือการจัดการเรียนรู้ที่ทำได้ล่วงหน้าด้วยตนเอง และทำให้ครูมีความมั่นใจในการจัดการเรียนรู้ได้ตามเป้าหมาย

3. ช่วยให้ครูผู้สอนทราบว่า การสอนของตนได้ดำเนินการไปทิศทางใด หรือทราบว่าสอนอะไร ด้วยวิธีใด สอนทำไม สอนอย่างไร จะใช้สื่อหรือแหล่งเรียนรู้อะไร จะวัดและประเมินผลอย่างไร

4. ส่งเสริมให้ครูผู้สอนได้ศึกษาหาความรู้ ทั้งเรื่องหลักสูตร วิธีจัดการเรียนรู้ออกหาและใช้สื่อ แหล่งการเรียนรู้ ตลอดจนวิธีการวัดและประเมินผล

5. ใช้เป็นคู่มือสำหรับครูที่มาสอนแทนได้

6. แผนการจัดการเรียนรู้ที่นำไปใช้ และพัฒนาแล้วจะเกิดประโยชน์ต่อ

วงการศึกษา

7. เป็นผลงานทางวิชาการที่แสดงถึงความชำนาญ และความเชี่ยวชาญของครูผู้สอนสำหรับประกอบการประเมิน เพื่อขอเลื่อนตำแหน่ง และวิทยฐานะครูผู้สอนให้สูงขึ้น และสามารถนำไปเผยแพร่เป็นตัวอย่างได้

สรุป แผนการจัดการเรียนรู้ทำให้ครูได้ศึกษาหาความรู้ วิธีการจัดการเรียนการสอนเข้าใจและนำหลักสูตรไปใช้ได้ถูกต้อง และได้เตรียมการสอนล่วงหน้า โดยวางแผนทางการสอนได้เหมาะสมกับผู้เรียน ระยะเวลา กำหนดเนื้อหาที่จะสอน กิจกรรมการเรียนการสอน การจัดหาสื่อแหล่งเรียนรู้ ตลอดจนการวัดและประเมินผลได้อย่างครอบคลุมและลงตัว ทำให้ครูมีความมั่นใจในการจัดการเรียนการสอนได้ตามเป้าหมาย

3. องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ สนิท สัตโยภาส (2532 : 123) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ว่า จะต้องประกอบด้วย

1. ความคิดรวบยอด คือ สารสำคัญของความรู้ที่นักเรียนต้องเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ และครูจะต้องทำให้นักเรียนเข้าใจเช่นเดียวกัน

2. จุดประสงค์ คือ สิ่งที่ต้องการให้นักเรียนได้รับหรือทำได้ ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นพฤติกรรม นอกจากนั้นจุดประสงค์ยังเป็นแนวทางสำหรับการประเมินผลการเรียนอีกด้วย

3. เนื้อหา คือ เรื่องราวที่นักเรียนจะต้องเรียน โดยจัดเรียงตามลำดับความยาก ง่าย และเหมาะสมกับวัย สภาพ และชีวิตประจำวัน

4. กิจกรรมการเรียน เป็นแนวทางที่จะจัดการเรียนการสอนให้เด็กเรียนรู้ จุดประสงค์ และความคิดรวบยอดที่กำหนดไว้

5. สื่อการเรียน เป็นเครื่องมือให้การเรียนการสอนบรรลุจุดประสงค์

6. ประเมินผล เป็นการประเมินผลเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงด้านการเรียนการสอน ทุก ๆ ด้าน

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2537 : 203-204) ได้กล่าวไว้ว่า องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ เกิดจากคำถามต่อไปนี้

1. สอนอะไร (หน่วย หัวเรื่อง ความคิดรวบยอด หรือสาระสำคัญ)
2. เพื่อจุดประสงค์อะไร (จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม)
3. ตัวสาระอะไร (โครงร่างเนื้อหา)
4. ใช้วิธีการใด (กิจกรรมการเรียนการสอน)
5. ใช้เครื่องมืออะไร (สื่อการเรียนการสอน)
6. ทราบได้อย่างไรว่าประสบความสำเร็จหรือไม่ (วัดผลประเมินผล)

เพื่อตอบคำถามดังกล่าว จึงกำหนดให้แผนการสอนมีองค์ประกอบดังนี้

1. วิชา หน่วยที่สอน และสาระสำคัญ (ความคิดรวบยอด) ของเรื่อง
2. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
3. เนื้อหา
4. กิจกรรมการเรียนการสอน
5. สื่อการเรียนการสอน
6. วัดผลประเมินผล

4. ลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี

ศุวิทย์ มูลคำ,อรทัย มูลคำ (2547 : 59) ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี ดังต่อไปนี้

1. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ไว้ชัดเจน (ในการสอนเรื่องนั้น ๆ ต้องการให้ผู้เรียนเกิดคุณสมบัติอะไรหรือด้านใด)
2. กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนไว้ชัดเจน และนำไปสู่ผลการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ได้จริง (ระบุบทบาทของครูผู้สอนและผู้เรียนไว้อย่างชัดเจนว่า จะต้องทำอะไรจึงจะทำให้การเรียนการสอนบรรลุผล)
3. กำหนดสื่อ อุปกรณ์หรือแหล่งเรียนรู้ไว้ชัดเจน (จะใช้สื่อ อุปกรณ์ หรือแหล่งเรียนรู้อะไรช่วยบ้าง และจะใช้อย่างไร)
4. กำหนดวิธีการวัดและประเมินผลไว้ชัดเจน (จะใช้วิธีการและเครื่องมือในการวัดและประเมินผลใด เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้นั้น)

5. ยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนได้ (ในกรณีที่มิมีปัญหาเมื่อมีการนำไปใช้ หรือไม่
สามารถกำหนดการจัดการเรียนรู้ตามแผนนั้นได้ ก็สามารถปรับเปลี่ยนเป็นอย่างอื่นได้ โดยไม่
กระทบต่อการเรียนการสอนและผลการเรียนรู้)

6. มีความทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ ความเคลื่อนไหวต่าง ๆ และสอดคล้อง
กับสภาพที่เป็นจริงที่ผู้เรียนดำเนินชีวิตอยู่

7. แปลความได้ตรงกัน แผนการจัดการเรียนรู้ที่เขียนขึ้นจะต้องสื่อ
ความหมายได้ตรงกัน เขียนให้อ่านเข้าใจง่าย กรณีมีการสอนแทนหรือเผยแพร่ ผู้นำไปใช้
สามารถเข้าใจและใช้ได้ตรงตามจุดประสงค์ของผู้เขียนแผนการจัดการเรียนรู้

8. มีการบูรณาการแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี จะสะท้อนให้เห็นการบูรณาการ
แบบองค์รวมของเนื้อหาสาระความรู้ และวิธีการจัดการเรียนรู้เข้าด้วยกัน

9. มีการเชื่อมโยงความรู้ไปใช้อย่างต่อเนื่อง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้นำความรู้
และประสบการณ์เดิมมาเชื่อมโยงกับความรู้ และประสบการณ์ใหม่ และนำไปใช้ในชีวิตจริง
กับการเรียนในเรื่องต่อไป

5. ขั้นตอนการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

ในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ หรือแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนมีอิสระใน
การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ตนเอง ซึ่งมีได้หลากหลายรูปแบบ แต่อย่างไรก็ตาม
ผู้สอนควรปฏิบัติตามนโยบายของโรงเรียน ที่กำหนดไว้ว่า ให้ใช้รูปแบบใด ถ้าโรงเรียนมิได้
กำหนดรูปแบบไว้ จึงเลือกแบบที่ตนเองเห็นว่าสะดวกต่อการนำไปใช้ สรุปขั้นตอนการจัดทำ
แผนการจัดการเรียนรู้ ได้ดังนี้ (เอกรินทร์ สีมหาศาล, 2545 : 411-422)

5.1 เลือกรูปแบบแผนการจัดการเรียนรู้ และนำหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดไว้
แล้วมาพิจารณาจัดทำเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ต่อไป

5.2 ตั้งชื่อแผนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ของแผนนั้น ๆ

5.3 กำหนดจำนวน เวลา ระบุระดับชั้น และช่วงชั้นของหลักสูตรให้ชัดเจน

5.4 วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ที่สอดคล้อง และครอบคลุมกับผลการ
เรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาคที่กำหนดไว้ แล้วลงมือเขียนเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้
รายวิชา การเรียนรู้หัวข้อเรื่องและสาระการเรียนรู้ของแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อกำหนดเป็น
จุดประสงค์การเรียนรู้ หรือจุดประสงค์ปลายทางตามธรรมชาติวิชาของแผนนั้น ๆ

5.5 วิเคราะห์รายละเอียดของสาระการเรียนรู้ของแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อนำไปจัดการเรียนรู้ตามเนื้อหาสาระที่จำเป็นต้องสอนให้ผู้เรียนเข้าใจ และเป็นมวลงเนื้อหาที่สำคัญ หรือจำเป็นต่อการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ของหลักสูตร

5.6 กำหนดจุดประสงค์นำทาง ตามลำดับความยากง่ายของเนื้อหา นั้น ๆ

5.7 เลือกกิจกรรมการเรียนการสอน และเทคนิควิธีการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาและสภาพของผู้เรียน

5.8 เลือกสื่อ อุปกรณ์การเรียน ที่จำเป็นสำหรับการใช้ประกอบการจัดการเรียนที่เหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในแผน เช่น รูปภาพ บัตรคำ วีดิทัศน์

5.9 กำหนดขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงขั้นตอนการเรียนการสอนตามธรรมชาติ ตามลำดับจุดประสงค์นำทาง และควรคำนึงถึงการบูรณาการ เทคนิควิธีการสอน กระบวนการเรียนรู้ รวมทั้งสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ที่สอดคล้องกัน เพื่อเชื่อมโยงเข้าไว้ในแต่ละขั้นตอนของการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้

5.10 กำหนดวิธีการวัดผลประเมินผล โดยระบุเครื่องมือและวิธีการประเมินผลการเรียน ทั้งที่เกิดขึ้นระหว่างเรียนตามลำดับจุดประสงค์นำทาง และที่เกิดขึ้น

ภายหลังการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังตามหลักสูตร จากการศึกษาขั้นตอนการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ สรุปได้ว่าขั้นตอนการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้นั้นสำคัญ เพราะเป็นขั้นตอนการวิเคราะห์ ประเมินค่า และตัดสินใจในการดำเนินการเพื่อให้การปฏิบัติขั้นตอนที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ ประสบผลสำเร็จและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

6. หลักการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

6.1 มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐานการเรียนรู้เป็นข้อกำหนดคุณภาพผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อใช้เป็นจุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้จะกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้แต่ละช่วงชั้น ผู้สอนจะต้องวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นออกมาเป็นผลการเรียนรู้ที่คาดหวังไว้ในแต่ละปี และเตรียมจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้ เป็นไปตามผลการเรียนที่คาดหวัง

6.2 ผลการเรียนรู้

การเขียนผลการเรียนรู้ เป็นการเขียนในสิ่งที่คาดหวังว่าผู้เรียนจะมีความรู้ หรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์ หรือทักษะ หรือเจตคติที่เกิดขึ้นอย่างไร ซึ่งผู้สอนอาจจะ กำหนดผลการเรียนรู้ในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบหน่วยการเรียนรู้

6.3 สารการเรียนรู้

การเขียนสารการเรียนรู้ เนื้อหาสาระในเรื่องต่าง ๆ จะเขียนเฉพาะขอบข่าย เนื้อหา เป็นประเด็นสำคัญสั้น ๆ หรืออาจจะเขียนเป็นหัวข้อใหญ่และหัวข้อย่อย ๆ ตามความ เหมาะสม

6.4 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ผู้สอนควรใช้เทคนิคการจัดการเรียนการสอนหลาย ๆ วิธี เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ พัฒนาผู้เรียนทั้งพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย และค่านิยม กระบวนการเรียนรู้ โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญ เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 ผู้สอนจะต้องศึกษาความรู้เกี่ยวกับวิธีสอนและเทคนิคหลาย ๆ วิธีที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ

6.4.1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน เป็นการสร้างความสนใจให้แก่นักเรียน ซึ่งมี วิธีการหลายอย่าง ได้แก่ ให้ดูรูปภาพ ตั้งคำถาม ถาม-ตอบ ฟังนิทาน ปริศนาคำทาย สุภาษิต คำพังเพย คำขวัญ คำกลอน วิเคราะห์ข่าวประจำวัน วิเคราะห์กรณีตัวอย่าง เล่าความ ประทับใจ ชมวีดิทัศน์ ชมสไลด์ เป็นต้น ผู้สอนจะต้องมีสื่อการสอนประเภทต่าง ๆ มาเร้า ความสนใจผู้เรียนพร้อมทั้งจะต้องป้อนคำถามให้ผู้เรียนได้รู้จักคิดวิเคราะห์ตามอย่างมีเหตุผล เพื่อกระตุ้นเข้าสู่บทเรียนคำถามที่ผู้สอนควรใช้มักจะขึ้นต้นด้วยคำว่า ทำไม อย่างไร อะไร ที่ ไหน เป็นต้น

6.4.2 ขั้นดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ เมื่อผู้สอนนำเข้าสู่บทเรียนแล้ว ผู้สอนจะต้องแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ เป็นการชี้แนะให้ผู้เรียนได้รู้ทิศทางหรือเป้าหมายของ การเรียนรู้ให้ชัดเจน ซึ่งขั้นดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้นี้จัดว่าเป็นหัวใจสำคัญ ผู้สอนจะต้อง เตรียมกิจกรรมการเรียนรู้มาเป็นอย่างดี การดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ดำเนินไปตามขั้นตอน ของวิธีสอน และเทคนิคการสอนที่กำหนดไว้ โดยคำนึงถึงหลักสำคัญคือ

- 1) เน้นผู้เรียนให้รู้จักคิดวิเคราะห์ตามลำดับ ซึ่งมีความยากง่าย

เหมาะสมกับวัย

- กระบวนการเรียนรู้
- 2) ผู้เรียนมีโอกาสปฏิสัมพันธ์กันในกลุ่ม มีกิจกรรมร่วมกันใน
 - 3) มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน ตลอดจนร่วมกัน
 - 4) จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ค้นหาคำตอบด้วยตนเอง
 - 5) จัดกิจกรรมที่ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสิ่งใกล้ตัว และจากสภาพแวดล้อม
 - 6) จัดกิจกรรมที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางกาย สติปัญญา และอารมณ์
 - 7) เนื้อหาสาระของการเรียนรู้ เหมาะสมกับวัย และความต้องการของ

ผู้เรียน

- 8) มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเพียงพอต่อการค้นคว้าความรู้ตาม

ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน

- 9) มีการจัดการเรียนการสอน โดยให้มีการเชื่อมโยงความสัมพันธ์
- กับครอบครัว ชุมชน องค์กรต่าง ๆ เป็นการร่วมมือกันระหว่างผู้สอน ผู้เรียน และ
- บุคคลภายนอกซึ่งอยู่ในสังคม เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์สูงสุดจากการเรียนรู้

6.4.3 ชั้นสรุป เป็นการสรุปผลจากการดำเนินกิจกรรมตั้งแต่เริ่มต้นจนจบ

แผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อตรวจสอบว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่ และผู้เรียนมีผล

การเรียนรู้ที่คาดหวังหรือไม่

6.5 สื่อการเรียนรู้ หรือแหล่งการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้เป็นส่วนสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนจะต้อง

วางแผนว่าจะใช้สื่อใด ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละขั้นตอน สื่อการเรียนรู้จึง

อาจจะมีทั้งสื่อวัสดุ สื่อเอกสาร และสื่อบุคคล ผู้สอนจะเขียนชื่อประเภทของสื่อทุกชนิดที่ใช้

ในกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ในหัวข้อนี้ สื่อการเรียนรู้ที่ใช้กันอยู่ทั่วไป ได้แก่ วีดิทัศน์ สไลด์

CAI หุ่นจำลองรูปภาพ เอกสารประกอบการเรียน เอกสารประกอบการเรียน บทเรียน

สำเร็จรูป ชุดการสอน ใบความรู้ ใบงาน ข่าว หนังสือสำหรับค้นคว้า ถ้าเป็นสื่อบุคคลก็มัก

เป็นผู้ที่เชิญมาเป็นวิทยากรให้ความรู้เฉพาะเรื่อง บุคคลตัวอย่าง บุคคลที่ผู้สอนมอบหมาย ให้

ผู้เรียนไปสัมภาษณ์ เพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ เป็นต้น

6.6 การวัดผลและประเมินผล

การวัดผลและการประเมินผล เป็นการประเมินเพื่อมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียน เป็นสำคัญ มีการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนในด้านพฤติกรรม พฤติกรรมการเรียน การร่วม กิจกรรมและการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนรู้ ตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ มีรูปแบบการวัดผลและประเมินผลที่สามารถตรวจสอบว่า กระบวนการเรียนรู้ได้พัฒนาผู้เรียน ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นเป้าหมายสำคัญ การประเมินผล จะต้องครอบคลุมทั้งทางด้านความรู้ ด้านทักษะโดยมีกระบวนการ ด้านทัศนคติ ควรมีการวัด และประเมินผลตามสภาพจริง โดยเน้นการวัดจากการปฏิบัติ แฟ้มผลงาน โดยการประเมินผล นั้นสามารถประเมินได้ทั้งในระหว่างการเรียนการสอนและประเมินสรุปความ ผู้สอนควร เตรียมการสำหรับการวัดผลประเมินผล ซึ่งอาจเลือกใช้เทคนิคและเครื่องมือที่หลากหลายให้ ครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้ และมีการกำหนดวิธีการประเมินให้ชัดเจน เช่น การทดสอบ การบันทึกพฤติกรรม การสัมภาษณ์ การสำรวจความคิดเห็น การบันทึกจากผู้เกี่ยวข้อง แฟ้ม ผลงาน เป็นต้น

ผู้สอนควรกำหนดเวลาและสถานที่ประเมิน ซึ่งอาจจะประเมินระหว่างผู้เรียน ทำกิจกรรม ระหว่างการทำงานกลุ่ม ระหว่างการทำงานตามโครงการ หรือวันใดวันหนึ่งของ สัปดาห์ เมื่อได้ผลการประเมินทั้งหมดตามวิธีการที่กำหนดไว้แล้ว ผู้สอนจะต้องนำผลมา วิเคราะห์และสรุปผลการประเมินเพื่อพัฒนาและปรับปรุงข้อบกพร่องของการเรียนรู้ ตลอดจน ปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้นั้น ควรจะได้นำผลการประเมินระหว่าง เรียนมาประกอบการพิจารณาด้วย

6.1 วิธีการวัดผลประเมินผล ได้แก่วิธีการทดสอบ วิธีการสังเกต

พฤติกรรม วิธีการประเมินโครงการ เป็นต้น

6.2 เครื่องมือการวัดผลประเมินผล ได้แก่แบบทดสอบ แบบสังเกต

พฤติกรรมกรรร่วมกิจกรรมกลุ่ม แบบประเมินผลงานกลุ่ม และแบบประเมินโครงการ

6.3 เกณฑ์การวัดผลหรือประเมินผล ในกรณีที่ใช้วิธีวัดผลจาก

แบบทดสอบ มีเครื่องมือคือแบบทดสอบ ครูผู้สอนอาจตั้งเกณฑ์ ดังนี้

80 % ขึ้นไป	=	ดี
70 % - 79 %	=	เกือบดี
60 % - 69 %	=	ปานกลาง
50 % - 59 %	=	ผ่าน

นอกจากนั้น ผู้สอนอาจจะกำหนดแบบประเมินในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ประเมินผลการทำงานของกลุ่ม ประเมินคุณภาพของชิ้นงานที่มอบหมาย โดยมีรายการเฉพาะตามที่ต้องการประเมิน ซึ่งอาจจะเป็นข้อตกลงระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน

จากแนวคิด หลักการ ทฤษฎีที่กล่าวมา สามารถสรุปรูปแบบการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ที่สำคัญ ได้แก่ ชื่อแผนการจัดการเรียนรู้ กำหนดเวลาเรียน กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้หรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้ครอบคลุมทักษะความรู้ กระบวนการและเจตคติ กำหนดกิจกรรมหรือเทคนิคการสอนที่เหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหาและผู้เรียน เลือกสื่อ อุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้ การวัดประเมินผลทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังเรียน

บทเรียนสำเร็จรูปและการ์ตูน

1. บทเรียนสำเร็จรูป

บทเรียนสำเร็จรูป เป็นนวัตกรรมทางการศึกษาชนิดหนึ่ง หรือ เป็นเทคโนโลยีทางการศึกษาสมัยใหม่ที่มีชื่อเรียกแทนได้หลายชื่อด้วยกัน เช่น บทเรียนด้วยตนเอง บทเรียนโปรแกรม บทเรียนสำเร็จรูป การสอนแบบโปรแกรม การสอนแบบกำหนดการหรือการเขียนแบบกำหนดการ เป็นต้น

สำหรับในต่างประเทศ มีการใช้แทนกันหลายคำด้วยกัน เช่น Programmed Instruction Programmed Learning, Auto-Instruction, Automated Instruction, Auto-Instruction Programming, Self Instruction Program, Self-teaching และ Individual Tutoring เป็นต้น

ไม่ว่าบทเรียนสำเร็จรูปจะมีชื่อเรียกอย่างไรก็ตาม แต่วิธีการดำเนินการในการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อไปสู่จุดหมายปลายทางคล้ายคลึงกัน ดังเอกสารที่นักการศึกษาได้ให้ความหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1.1 ความหมายของบทเรียนสำเร็จรูป

สมชาย คำอินทร์ (2543 : 20) ได้ให้ความหมายของบทเรียนสำเร็จรูป หมายถึง บทเรียนที่สร้างขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ตามกำลังความสามารถของตนเอง ซึ่งอาศัยหลักทางจิตวิทยา เช่น หลักการเสริมแรง หลักการตอบสนอง หลักแห่งความพอใจ โดยยึดหลักจิตวิทยาของกลุ่มพฤติกรรมเป็นหลัก เนื้อหาที่เสนอให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ จะ

เสนอเป็นขั้น ๆ เรียกว่า กรอบหรือเฟรม (Frame) โดยเนื้อหาจะเริ่มจากง่ายไปหายาก จนผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2545 : 29) ได้ให้ความหมายของบทเรียนสำเร็จรูปว่าเป็นบทเรียนที่เสนอเนื้อหาของวิชาใดวิชาหนึ่งเป็นขั้นตอนย่อย ๆ มักอยู่ในรูปของ “กรอบ” หรือ “เฟรม” โดยการเสนอเนื้อหาทีละน้อย มีคำถามให้ผู้เรียนคิดและตอบ แล้วเฉลยคำตอบให้ทราบทันที โดยมากบทเรียนสำเร็จรูปมักอยู่ในรูปของสิ่งพิมพ์ที่เสนอความคิดรวบยอดที่จัดลำดับไว้เป็นอย่างดี

ยุทธพร สุนทะโรจน์ (2542 : 31) ได้ให้ความหมายของบทเรียนสำเร็จรูป หมายถึง บทเรียนที่ต้องเรียนด้วยตนเอง โดยครูจัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการสอนเรื่องใดเรื่องหนึ่งของบทเรียน ซึ่งเป็นบทเรียนที่เสนอเนื้อหาเกี่ยวข้องกันเป็นกรอบหรือเฟรม เสนอเนื้อหาทีละน้อย มีคำถามให้ผู้เรียนได้คิด และตอบคำถามพร้อมเฉลยให้ทราบทันที

สมพร เพชรสุริยา (2542 : 22) กล่าวว่า บทเรียนสำเร็จรูปเป็นเครื่องช่วยสอนอย่างหนึ่งที่น่าเสนอความรู้ในเนื้อหาวิชาใดวิชาหนึ่ง เพื่อให้ นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสามารถของแต่ละบุคคล โดยเนื้อหาในบทเรียนจะมีลักษณะเป็นขั้นย่อย ๆ สั้น ๆ เรียกว่า กรอบ แต่ละกรอบจะบรรจุคำอธิบาย เนื้อหา กิจกรรม และคำถามต่อเนื่องกันไปเริ่มจากง่ายไปหายากตามลำดับ คำถามอาจเป็นแบบเติมคำ ให้เลือกตอบคำตอบที่ถูกต้อง หรือเป็นแบบถูกผิดก็ได้ และจะมีคำเฉลยในกรอบถัดไป ผู้เรียนสามารถประเมินผลความก้าวหน้าของตนเองได้ทันที เป็นการเสริมแรงให้กับผู้เรียนเป็นแรงจูงใจในการเรียนได้เป็นอย่างดี

อุไรวรรณ แรกเจริญ (2542 : 13) ได้ให้ความหมายของบทเรียนสำเร็จรูป หมายถึง สื่อการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นมา เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้จากเนื้อหาที่ง่ายไปสู่เนื้อหาที่ยากทีละกรอบ โดยมีเฉลยไว้ให้ ผู้เรียนได้ทราบผลการเรียนนั้น ๆ ทันที จนผู้เรียนประสบผลสำเร็จตามจุดประสงค์การเรียนรู้

ธีรชัย ปุณณโชติ (2539 : 7) ให้ความหมายบทเรียนสำเร็จรูป หมายถึง บทเรียนโปรแกรมหลาย ๆ บทเรียนที่เสนอเนื้อหาเกี่ยวเนื่องกันรวมกันเข้าเป็นบทเรียนโปรแกรม โดยเสนอเนื้อหาของวิชาใดวิชาหนึ่งที่เป็นขั้นตอนย่อย ๆ มักอยู่ในรูปของ “กรอบ” หรือ “เฟรม” (Frame) โดยเสนอเนื้อหาทีละน้อย มีคำถามให้ผู้เรียนได้คิดและตอบแล้วเฉลยคำตอบให้ทราบทันที โดยมากบทเรียนแบบโปรแกรมมักจะเป็นรูปของสิ่งพิมพ์ที่เสนอความคิดรวบยอดที่จัดลำดับไว้แล้วเป็นอย่างดี

บุญชม ศรีสะอาด (2545 : 76-77) ได้ให้ความหมายของบทเรียนสำเร็จรูปว่าเป็นสื่อการเรียนการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนเรียนด้วยตนเอง จะช้าหรือเร็วตามความสามารถของแต่ละบุคคล โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็นหลาย ๆ กรอบ (Frame) แต่ละกรอบจะมีเนื้อหาที่เรียบเรียงไว้มุ่งให้เกิดการเรียนรู้ตามลำดับ โดยมีส่วนที่ผู้เรียนต้องตอบสนองด้วยการเขียนคำตอบ ซึ่งอาจอยู่ในรูปเติมคำลงในช่องว่าง เลือกตอบ เป็นต้น และมีส่วนที่เป็นเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง ซึ่งอาจอยู่ข้างหน้าของกรอบนั้นหรือกรอบถัดไป หรือที่ส่วนชื่อของบทเรียนก็ได้ บทเรียนสำเร็จรูปที่สมบูรณ์จะมีแบบทดสอบวัดความก้าวหน้าของการเรียน โดยทำการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน แล้วพิจารณาว่าหลังเรียนผู้เรียนแต่ละคนมีคะแนนมากกว่าก่อนเรียนมากน้อยเพียงใด

จากความหมายข้างต้นสรุปได้ว่า บทเรียนสำเร็จรูปบทเรียนที่ให้ผู้เรียนต้องเรียนด้วยตนเอง โดยครูจัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการสอนเรื่องใดเรื่องหนึ่งของบทเรียน ซึ่งบทเรียนนั้นเป็นบทเรียนที่เสนอเนื้อหาเกี่ยวข้องกันโดยเสนอเป็นกรอบ (Frame) เสนอเนื้อหาทีละน้อย มีคำถามให้ผู้เรียนได้คิดและตอบคำถามพร้อมมีเฉลยให้ทราบทันที

1.2 ลักษณะสำคัญของบทเรียนสำเร็จรูป

สุวิทย์ มูลคำ, อรทัย มูลคำ (2547 : 36) ได้กล่าวถึงบทเรียนโปรแกรมว่ามีลักษณะดังต่อไปนี้

1.2.1 กำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่สามารถวัดได้

1.2.2 เนื้อหาหรือเรื่องที่จะให้เรียนรู้ แบ่งเป็นหน่วยย่อย ๆ เรียกว่ากรอบ บทเรียนความสั้นยาวของแต่ละกรอบแตกต่างกันไปตามความเหมาะสม

1.2.3 จัดเรียงลำดับกรอบบทเรียนให้ต่อเนื่องกัน เริ่มจากง่ายไปหายากและเหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน มีการทบทวนให้ผู้เรียนทดสอบการเรียนรู้ของตนเองตลอดเวลา

1.2.4 ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้เนื้อหาและทักษะจากกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนด

ไว้ในกรอบ

1.2.5 เป็นการเรียนรู้ที่มีการให้ข้อมูลย้อนกลับจากผลการทดสอบทันที โดยสามารถตรวจสอบคำตอบจากคำเฉลยด้วยตัวเอง ซึ่งในบางข้ออาจมีคำอธิบายเพิ่มเติมให้ด้วย

1.2.6 มีการเสริมแรงแก่ผู้เรียนในขั้นตอนสำคัญเป็นระยะ เช่น คำชม การที่ผู้เรียนรู้ว่าตนเองทำได้ถูกต้องแล้ว เป็นต้น ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ต่อไป

1.2.7 ไม่จำกัดเวลาเรียน ผู้เรียนสามารถใช้เวลาในการเรียนรู้ตามความสามารถของแต่ละบุคคล

1.2.8 มีการวัดประเมินผลแน่นอน ซึ่งจะทั้งการทดสอบย่อยระหว่างเรียน ทดสอบก่อนและหลังเรียน เพื่อวัดความก้าวหน้าในการเรียนรู้ให้เห็นอย่างชัดเจน

มีผู้กล่าวถึงลักษณะสำคัญของบทเรียนสำเร็จรูปไว้หลายท่าน เช่น ยูภาพร สุนทะโรจน์ ธีรชัย บุรณโชติ สุพันธ์ ปัทมคม สรุปลักษณะของบทเรียนสำเร็จรูปได้ ดังนี้

1. เนื้อหาวิชาถูกแบ่งออกเป็นขั้นตอนย่อย ๆ เรียกว่า “กรอบ” หรือเฟรม และกรอบเหล่านี้จะเรียงลำดับจากง่ายไปหายาก โดยมีขนาดแตกต่างกันตั้งแต่ประโยคหนึ่ง จนถึงข้อความเป็นตอน ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนไปที่ละน้อย ๆ จากสิ่งที่รู้แล้วไปสู่ความรู้ใหม่

2. ภายในกรอบแต่ละกรอบจะต้องมีการให้ผู้เรียนตอบสนอง เช่น ตอบคำถามหรือเติมข้อความลงในช่องว่าง ทำให้ผู้เรียนแต่ละคนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาที่ได้จากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของบทเรียน

3. ผู้เรียนจะได้รับการเสริมแรงย้อนกลับทันที คือ จะได้รับทราบคำตอบที่ถูกต้องทันที ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนทราบคำตอบของตนว่าถูกหรือผิด และสามารถแก้ไขความเข้าใจผิดของตนได้ทันที

4. การจัดเรียงลำดับหน่วยย่อย ๆ ของบทเรียนต่อเนื่องกันไปตามลำดับจากง่ายไปหายาก การนำเสนอเนื้อหาในแต่ละกรอบควรลำดับขั้นของเรื่องให้ชัดเจน เพื่อช่วยต่อการทำความเข้าใจของผู้เรียน และตอบสนองเรื่องนั้นได้โดยตรง

5. ผู้เรียนปฏิบัติหรือตอบคำถามแต่ละกรอบไปตามวิธีที่กำหนดให้

6. ผู้เรียนค่อย ๆ เรียนเพิ่มเติมขึ้นเรื่อย ๆ ทีละขั้น

7. ผู้เรียนมีโอกาสเรียนด้วยตนเองโดยไม่จำกัดเวลา การใช้เวลาการศึกษา

บทเรียนนั้น ๆ ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้เรียน

8. บทเรียนสำเร็จรูปได้ตั้งจุดหมายเฉพาะไว้แล้ว มีผลทำให้สามารถวัดได้ว่าบทเรียนนั้น ๆ ได้บรรลุเป้าหมายหรือไม่

9. บทเรียนสำเร็จรูปอีคนักเรียนเป็นศูนย์กลาง คือต้องคำนึงถึงผู้เรียนเป็นเกณฑ์ ดังนั้น จึงต้องเอาบทเรียนที่เขียนนั้น ไปทดลองใช้กับผู้ที่สามารถใช้บทเรียนนั้นได้ เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องและปรับปรุงให้สมบูรณ์ขึ้นก่อนที่จะนำไปใช้จริง

จากลักษณะสำคัญของบทเรียนสำเร็จรูปที่กล่าวมา สรุปได้ว่าบทเรียนสำเร็จรูปมีลักษณะเป็นการแบ่งเนื้อหาออกเป็นตอน ๆ แต่ละตอนผู้เรียนต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของบทเรียน และได้รับคำตอบทันทีจากคำตอบ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนแก้ไขความเข้าใจของตนเองได้ดียิ่งขึ้น และสามารถวัดความรู้ของผู้เรียนได้จากจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในบทเรียนนั้น ๆ

1.3 ประเภทของบทเรียนสำเร็จรูป

สุวิทย์ มูลคำ, อรทัย มูลคำ (2547 : 36-37) ได้แบ่งบทเรียนโปรแกรมหรือบทเรียนสำเร็จรูปออกเป็น 2 ชนิด ดังนี้

1.3.1 บทเรียนแบบเส้นตรง (Linear program)

บทเรียนชนิดนี้จะบรรจุเนื้อหาทยอยลงในกรอบตามลำดับจากกรอบแรกไปจนถึงกรอบสุดท้าย ผู้เรียนจะต้องศึกษาเรียงตามลำดับต่อเนื่องกันไปตั้งแต่กรอบแรกไปจนถึงกรอบสุดท้ายไม่ควรเรียนข้ามกรอบใดกรอบหนึ่งไม่ว่าจะเป็นคนเรียนเก่งหรือเรียนอ่อนก็ตาม ซึ่งอาจใช้เวลาเรียนไม่เท่ากัน

1.3.2 บทเรียนแบบแตกสาขาหรือแตกกิ่ง (Branching program)

บทเรียนชนิดนี้จะมีการจัดเนื้อหาทยอยลงเป็นกรอบเช่นเดียวกับบทเรียนแบบเส้นตรง แต่จะมีกรอบย่อย ๆ เรียกว่า กรอบหรือกิ่งสาขาแตกออกมาจากกรอบหลักหรือกรอบอื่น มีประโยชน์สำหรับให้ความรู้พื้นฐานเพิ่มเติมแก่ผู้เรียนที่ยังมีความรู้พื้นฐานไม่เพียงพอที่จะเรียนในกรอบต่อไป ผู้เรียนทุกคนไม่จำเป็นจะต้องเรียนทุกกรอบ คนเก่งอาจจะเรียนจบเร็วกว่าคนอื่น เพราะ ไม่ต้องเสียเวลาแวะเรียนตามกรอบสาขา บทเรียนแบบแตกสาขานั้นสามารถแตกสาขาได้ในลักษณะ ต่าง ๆ

สุนันท์ ปัทมาคม (2534 : 9-10) ได้แบ่งบทเรียนสำเร็จรูปตามรูปแบบ

ออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. บทเรียนประเภทเป็นเล่ม มีหลายลักษณะ โดยมีข้อปลีกย่อยแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย เช่น แบบการ์ตูน แบบต่อเนื่อง แบบมีข้อความอย่างเดียว แบบมีข้อความและมีภาพประกอบ ซึ่งบทเรียนประเภทนี้เหมาะสำหรับทุกสถานที่และทุกโอกาส เพราะใช้สะดวก ประหยัดและไม่จำเป็นต้องใช้ประกอบกับสื่ออื่น ใช้ศึกษาเป็นรายบุคคล

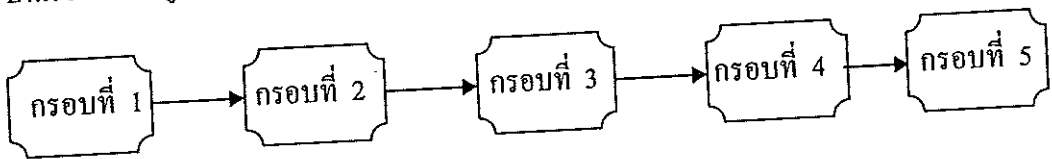
2. บทเรียนที่ใช้เครื่องช่วยสอน (Teaching Machine) เป็นเครื่องมือที่สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการเรียนการสอนโดยตรง และมีโปรแกรมเฉพาะของเครื่องช่วยสอนแต่ละเครื่อง เช่น เครื่องช่วยสอนของเพรสซี เรียกว่า ครัม ติวเตอร์ (Drum Tuter)

3. บทเรียนสำเร็จรูปสื่อประสม ซึ่งประกอบด้วยสื่อตั้งแต่ 2 ชนิดขึ้นไป เช่น ข้อความกับเทปเสียง และสไลด์ข้อความกับภาพยนตร์ ข้อความกับโทรทัศน์ เป็นต้น การใช้บทเรียนสำเร็จรูปสื่อประสม ใช้ได้ทั้งศึกษาเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม อาจเป็นกลุ่มย่อย 7-9 คน จนกระทั่งเป็นกลุ่มใหญ่ 30-40 คน

4. คอมพิวเตอร์ช่วยสอนคอมพิวเตอร์ (Computer) เป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่ประกอบด้วยเครื่องกลไกอิเล็กทรอนิกส์แบบต่าง ๆ จำนวนมาก สามารถรับและส่งผ่านข้อมูลหรือโปรแกรมข่าวสารในรูปแบบต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวาง การนำคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้ในการเรียนการสอน ต้องศึกษารูปแบบโปรแกรมของคอมพิวเตอร์ให้เข้าใจก่อนตัดสินใจใช้

ธีรชัย ปุรุณโชติ (2539 : 11-20) แบ่งบทเรียนโปรแกรมออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

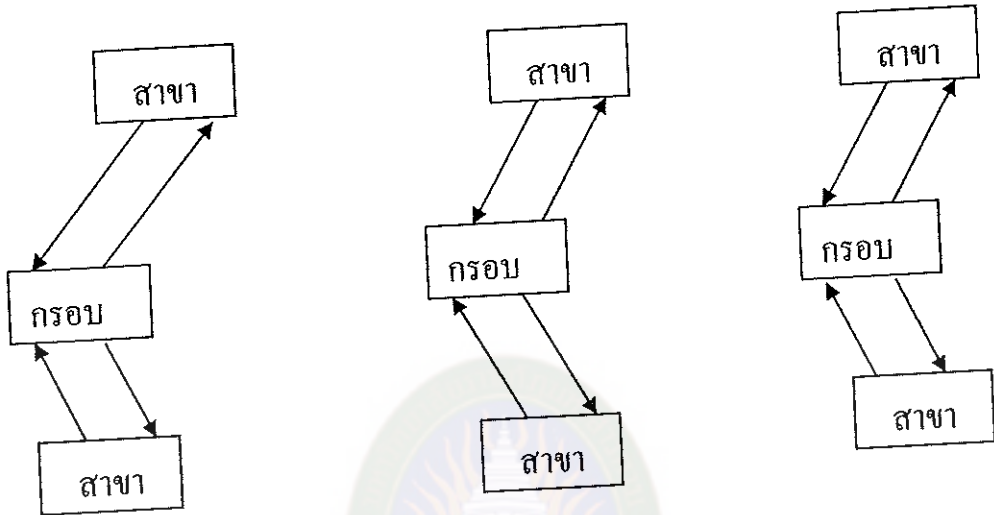
1. บทเรียนสำเร็จรูปแบบเส้นตรง (Linear Programming) เป็นบทเรียนที่นำเสนอเนื้อหาที่ละเอียดบรรจบในกรอบต่อเนื่องกันตามลำดับ จากกรอบที่หนึ่งไปยังกรอบที่สองจนถึงกรอบสุดท้ายตามลำดับ โดยเรียงลำดับเนื้อหาจากง่ายไปหายาก สิ่งที่เกี่ยวข้องจากกรอบแรก ๆ จะเป็นพื้นฐานสำหรับกรอบถัดไป ผู้เรียนจะต้องเรียนตามลำดับที่ละกรอบต่อเนื่องกันไปตั้งแต่กรอบแรกจนถึงกรอบสุดท้าย โดยไม่ข้ามกรอบใดกรอบหนึ่งเลย แผนผังของบทเรียนสำเร็จรูปแบบเส้นตรง มีลักษณะดังภาพประกอบที่ 2

ภาพประกอบที่ 2 แผนผังบทเรียนสำเร็จรูปแบบเส้นตรง

2. บทเรียนสำเร็จรูปแบบแตกกิ่งหรือสาขา (Branching Programming) เป็นวิธีการเขียนบทเรียนแบบลำดับแตกต่างจากการเขียนแบบเส้นตรง การเขียนโปรแกรมแบบสาขาจะมีการเรียงลำดับข้อความย่อย โดยอาศัยคำตอบของผู้เรียนเป็นเกณฑ์ ถ้าผู้เรียนตอบคำถามข้อความย่อยได้ถูกต้องผู้เรียนจะได้รับคำสั่งให้ข้ามไปหน่วยย่อยได้จำนวนหนึ่ง แต่

ถ้าตอบไม่ถูกต้องอาจจะได้รับคำสั่งให้ย้อนไปเรียนข้อความย่อต่าง ๆ เพิ่มเติมก่อนที่จะ
ก้าวหน้าต่อไปดังภาพประกอบที่ 3

ภาพประกอบที่ 3 แผนผังบทเรียนสำเร็จรูปแบบแตกกิ่งหรือสาขา

3. แผนผังบทเรียนสำเร็จรูปแบบไม่แยกกรอบ เป็นบทเรียนที่เสนอเนื้อหา
ทีละน้อยตามลำดับขั้น มีคำถามและเฉลยหรือแนวทางในการตอบคำถามไว้ให้ตรวจสอบทันที
โดยไม่เสนอเนื้อหาในลักษณะของกรอบ แต่จะเสนอต่อเนื่องกันไปเหมือนเขียนเรียงความ
บทเรียนประเภทนี้จะมีการถาม-ตอบ ให้ผู้เรียนได้ทบทวนความรู้อยู่เสมอ ซึ่งรูปแบบในการ
จัดทำจะเรียงลำดับจากคำชี้แจง เนื้อหา กิจกรรม เฉลย เช่น บทเรียนของมหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมาธิราช ชุดฝึกอบรมประสิทธิภาพ โครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนของ
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เป็นต้น

เบรื่อง กุมุท (2527 : 50) ได้สรุปลักษณะเบื้องต้นของบทเรียนสำเร็จรูปแบบ
เส้นตรง มีอยู่ 2 ส่วน ส่วนที่หนึ่งเรียกว่า กรอบตั้งต้น (Set Frame) และอีกส่วนหนึ่งเป็น
กรอบฝึกหัด (Practice Frame) ซึ่งมีอย่างน้อยหนึ่งกรอบ แต่จะมีกี่กรอบก็ได้แล้วแต่ความจำเป็น
ที่จะให้ผู้เรียนได้ฝึกหัดไปจนถึงขั้นความสามารถที่ต้องการ กรอบตั้งต้นแต่ละกรอบถ้าจะให้ดี
ควรตามด้วยกรอบฝึกหัดหลายๆ กรอบ

กรอบตั้งต้น (Set Frame) คือ กรอบใด ๆ ก็ตามที่มีอยู่ตอนหนึ่ง เพื่อให้ผู้เรียนได้สร้างการตอบสนองลงไป และการสนองตอบสามารถหาได้จากข้อมูลในกรอบเดียวกันนั่นเอง โดยผู้เรียนไม่จำเป็นจะต้องมีความรู้มาก่อน

กรอบฝึกหัด (Practice Frame) คือ กรอบที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกหัดเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนมาหรือพบมาจากกรอบตั้งต้น สิ่งสำคัญอยู่ที่ว่าให้นักเรียนได้ฝึกหัดเฉพาะข้อความที่กำหนดให้และตอบในกรอบตั้งต้นได้ถูกต้องเท่านั้น กรอบฝึกหัดไม่จำเป็นต้องอยู่ต่อจากกรอบตั้งต้น

กรอบส่งท้าย (Terminal Frame) คือ กรอบที่ผู้เรียนจะต้องรวบรวมความรู้ที่ได้จากกรอบต้น ๆ แล้วเขียนตอบสนองออกมา ซึ่งในกรอบส่งท้ายนี้จะพบว่ามีภารกิจช่องทาง (Prompts) ไว้บ้างหรือไม่เลย

กรอบรองส่งท้าย (Sub-terminal Frame) คือ กรอบทั้งหลายที่จะพาไปสู่กรอบส่งท้าย เป็นกรอบที่ให้ความรู้ที่จำเป็นแก่ผู้เรียน เพื่อว่าเขาจะได้สนองตอบในกรอบส่งท้ายได้ถูกต้อง กรอบรองส่งท้ายกรอบแรกจะมีข้อความส่วนหนึ่ง ที่จะนำไปใช้ในกรอบส่งท้าย กรอบรองส่งท้าย ในกรอบถัด ๆ ไป ก็สะสมข้อความรู้ขึ้นไป คือ ความสามารถที่จะสนองตอบภายในกรอบส่งท้ายได้อย่างถูกต้อง

1.4. หลักจิตวิทยาพื้นฐานสำหรับการเรียนบทเรียนสำเร็จรูป

หลักการเบื้องต้นทางจิตวิทยาที่นำมาเป็นพื้นฐานของการเรียนการสอนกับบทเรียนสำเร็จรูปนั้น มีผู้กล่าวถึงทฤษฎีทางจิตวิทยาที่นำมาเป็นพื้นฐานของการเรียนการสอนกับบทเรียนสำเร็จรูปนั้น มีผู้กล่าวถึงทฤษฎีทางจิตวิทยาที่เป็นพื้นฐานของบทเรียนสำเร็จรูปดังนี้

1.4.1 เงื่อนไขการตอบสนอง (Operent Conditioning) พฤติกรรมที่แสดงส่วนมากของมนุษย์ประกอบด้วยการตอบสนองที่แสดงออกมา พฤติกรรมเหล่านี้จะเกิดขึ้นบ่อยเพียงไรด้วยความถี่ที่เรียกว่า อัตราการตอบสนองหรืออัตราการแสดงออกของพฤติกรรม การเรียนรู้ที่จำเป็นต่อการทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงการตอบสนอง และการเปลี่ยนแปลงจะเกิดขึ้นได้เพราะมีการเสริมแรง

1.4.2 การเสริมแรง (Reinforcement) เมื่อมีสิ่งมีชีวิตมีการเปลี่ยนแปลงผู้ฝึกสามารถให้สิ่งเร้าใหม่ ซึ่งอาจทำให้อัตราการตอบสนองเปลี่ยนแปลงหรือไม่ ถ้าสิ่งเร้านั้นสามารถทำให้อัตราการตอบสนองเปลี่ยนแปลง เราเรียกสิ่งนั้นว่า ตัวเสริมแรง

1.4.3 การเสริมแรงทันทีทันใด (Immediate Reinforcement) สิ่งเร้าที่ดี ตัวเสริมแรงที่เกิดขึ้นทันทีหลังจากที่มีการตอบสนองหรือไม่ได้คำตอบ

1.4.4 พฤติกรรมตอบสนอง (Extinction) ถ้าการตอบสนองนั้นมีการเสริมแรงแล้วและมีการตอบสนองในอัตราที่สูง เราอาจลดอัตราการตอบสนองลงมาอยู่ในระดับเดิมของมันได้โดยไม่มีการเสริมแรงของการตอบสนองนั้น

8.5 การคัดรูปแบบพฤติกรรม (Shaping) พฤติกรรมการเรียนรู้บางอย่างที่ซับซ้อนมาก จะประกอบด้วยขั้นต่าง ๆ ต่อเนื่องกันไป ซึ่งการเรียนรู้จะบรรลุผลได้ดีเพราะการทำมาเป็นขั้น ๆ

ปรีชา เนาว่าเขียนผล (2540 : 15) กล่าวถึง ทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานสำคัญ คือ ทฤษฎีความต่อเนื่อง (Connectionism) ของทอร์มันไดค์ (Thorndike) ดังนี้

1. กำหนดสถานการณ์ที่เป็นปัญหาหรือสิ่งเร้าให้กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนแสดงอาการตอบสนองหรือพฤติกรรมออกมา
2. ผู้เรียนแสดงอาการตอบสนองเพื่อแก้ปัญหา
3. การตอบสนองที่ไม่ทำให้เกิดความพอใจจะถูกตัดทิ้ง การตอบสนองที่ได้ผลดีจะถูกเลือกไว้ใช้ต่อไป

บุญเกื้อ ควรหาเวช (2530 : 30-31) กล่าวถึง ทฤษฎีจิตวิทยาการเรียนรู้ของทอร์มันไดค์ (Thorndike) ซึ่งนำมาใช้ในการสร้างบทเรียนสำเร็จรูป ดังนี้

1. กฎแห่งผล (Law of Effect) กฎนี้ได้กล่าวถึงการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง ทั้งสองสิ่งจะเชื่อมโยงกันได้ถ้าสามารถสร้างสภาพอันน่าพึงพอใจให้แก่ผู้เรียนได้ อาจจะได้การเสริมแรง เช่น การรู้ว่าตนเองตอบคำถามได้ถูกต้อง หรือการให้รางวัล เป็นต้น

2. กฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) การที่ผู้เรียนได้กระทำซ้ำหรือทำบ่อยครั้ง จะเป็นการช่วยเสริมสร้างให้เกิดการเรียนรู้ที่มั่นคงขึ้น ฉะนั้น การเรียนรู้จะเกิดขึ้นมากหรือน้อยจะขึ้นอยู่กับให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกหัดในเรื่องที่เรียนนั้นตามความเหมาะสมด้วย

3. กฎแห่งความพร้อม (Law of Readiness) เมื่อร่างกายพร้อมที่จะกระทำแล้ว ถ้ามีโอกาสที่จะกระทำย่อมเป็นที่พึงพอใจ แต่ถ้าไม่มีโอกาสที่จะกระทำ ย่อมไม่เป็นที่พึงพอใจ ในทางตรงข้าม ถ้าร่างกายไม่พร้อมที่จะทำงาน แต่ถ้าถูกบังคับให้ต้องกระทำ ก็จะเกิดความไม่พอใจเช่นกัน

1.5. ประโยชน์หรือคุณค่าของบทเรียนสำเร็จรูป

บทเรียนสำเร็จรูปหรือบทเรียนโปรแกรม นับเป็นเทคโนโลยีทางการศึกษาที่สามารถนำมาใช้ประกอบและปรับปรุงการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะในการแก้ปัญหาตลอดจนคิดสร้างสรรค์ได้อย่างมีเหตุผล อีกทั้งเปิดโอกาสให้นักเรียนแสวงหาความรู้ได้ตามกำลังความสามารถ และความสนใจของแต่ละบุคคล ซึ่งประหยัด จีระวรพงศ์ (2529 : 228) และธีรชัย ปุริมโชติ (2539 : 27) ได้กล่าวถึงประโยชน์และคุณค่าของบทเรียนสำเร็จรูปไว้ดังนี้

1. เด็กสามารถทำงานได้ตามลำพัง พ้นจากการถูกดู ถูกว่าจากครู ไม่ต้องฟังคำวิจารณ์หรือเยาะเย้ยจากเพื่อน ๆ ซึ่งทำให้เกิดความสบายใจ ก่อให้เกิดความเป็นอิสระ
2. ทำให้เกิดการพึ่งตนเอง และมีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น
3. ลดความเบื่อบ่าให้กับนักเรียนบางคนที่ต้องเรียนร่วมกับคนอื่น
4. เป็นการฝึกนิสัยความรับผิดชอบให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนเป็นอย่างดี
5. สามารถช่วยเหลือนักเรียนที่มีความกระตือรือร้นสูงให้ได้รับประสบการณ์กว้างขวางขึ้น
6. บทเรียนสำเร็จรูปอาจใช้เสมือนผู้สอนพิเศษกับนักเรียนที่เรียนช้าที่ต้องการความเอาใจใส่พิเศษจากครู ซึ่งไม่สามารถกระทำได้ในชั้นเรียนทั่วไป
7. สามารถพิสูจน์ความสามารถของนักเรียนได้ ด้วยการให้นักเรียนได้รู้ผลการกระทำหรือการตอบคำถามของตนเอง
8. บทเรียนสำเร็จรูปสามารถใช้เป็นองค์ประกอบของกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนได้เป็นอย่างดี
9. ช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนครู เพราะผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง ได้ แต่ช่วยแบ่งเบาภาระของครู เพราะเมื่อผู้เรียนไม่เข้าใจเนื้อหาวิชาที่เรียน ครูอาจแนะนำให้อ่านบทเรียนสำเร็จรูปที่มีอยู่เป็นการบ้านหรือนอกเวลาเรียน เพื่อความเข้าใจให้ทันกับเพื่อนคนอื่น ๆ ในชั้น โดยครูไม่ต้องเสียเวลาอธิบายใหม่
10. ผู้เรียนสามารถเรียนในเวลาใด ที่ใดก็ได้ตามความพอใจของผู้เรียน ซึ่งจะช่วยในด้านการศึกษาผู้ใหญ่ได้เป็นอย่างดียิ่ง
11. อาจช่วยให้ครูทำงานน้อยลงในด้านการสอนข้อเท็จจริงต่าง ๆ แล้วจะได้นำเวลาไปเตรียมบทเรียนที่ยุ่ยาก ลึกซึ้ง ก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป

12. สนองความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล เด็กที่เรียนช้าจะมีเวลาที่ศึกษามากขึ้น เด็กที่เรียนเร็วก็ใช้เวลาศึกษาน้อย มีโอกาสใช้เวลาไปทำงานอย่างอื่น ทำให้ไม่ต้องรอเด็กที่เรียนช้า

13. พยายามในการสอนบทเรียนหนึ่ง ๆ เพราะ ผลจากการวิจัยหลายฉบับพบว่าบทเรียนสำเร็จรูปสามารถสอนเนื้อหาได้มากกว่าวิธีสอนอย่างอื่น โดยใช้เวลาน้อยกว่า ดังนั้น หากสามารถจำกัดเวลาสอนให้เหลือได้ก็อาจสอนเนื้อหาวิชาเพิ่มเติมให้มากขึ้นได้

14. ใช้เพื่อทบทวน ครูบางคนอาจใช้บทเรียนสำเร็จรูปเพื่อทบทวนการเรียนที่นักเรียนได้เรียนมาแล้ว เพื่อให้มีความเข้าใจ ให้มีความจดจำบทเรียนได้มากขึ้น และเพื่อเป็นการสรุปผลการสอนที่ครูได้สอนมาด้วยการสอนวิธีต่าง ๆ ที่ใช้กันอยู่ทั่วไป

15. ใช้เพื่อซ่อมเสริมนักเรียนที่ไม่ประสบผลสำเร็จในการเรียนด้วยวิธีการสอนที่ครูใช้ทั่วไป บทเรียนสำเร็จรูปจะช่วยนักเรียนเหล่านั้นได้มากเพราะบทเรียนสำเร็จรูปจะทำเป็นขั้นย่อย ๆ และมีการเสริมแรงทันทีทันใด

16. บทเรียนสำเร็จรูปสามารถส่งเสริมจริยธรรมให้กับนักเรียน ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความขยันหมั่นเพียร ความอดทน ความมีระเบียบวินัย ความใฝ่รู้ใฝ่เรียน เป็นต้น นอกจากนี้ แก้วตา คณะวรรณ (2544 : 130) ได้รวบรวมความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับบทเรียนสำเร็จรูปไว้ดังนี้

1. ช่วยให้ครูมีเวลาเพิ่มมากขึ้นในการเอาใจใส่ดูแลช่วยเหลือเด็กแต่ละคน เพราะครูไม่ต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ในการบรรยาย เกลยการบ้าน ทำตัวอย่างให้ดูบนกระดานคำ และผู้เรียนแต่ละคนมีความสามารถในการเรียนได้เร็วช้าแตกต่างกัน บทเรียนสำเร็จรูปทำให้ผู้เรียนทุกคนง่วนอยู่กับบทเรียนของตนเอง และสามารถที่จะเรียนได้เร็วหรือช้าตามอัตราความสามารถของตน ครูก็มีเวลาที่จะดูแลช่วยเหลือผู้เรียนที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษ

2. การสอนน่าสนใจมากขึ้น เพราะเมื่อผู้เรียนได้เริ่มศึกษาและการทำแบบฝึกหัดจากบทเรียนสำเร็จรูปแล้ว ครูก็มีเวลาที่จะคิดและนำวิธีอื่นมาใช้ในการสอนนั้นมีชีวิตชีวามากขึ้น มีเวลาพาผู้เรียนไปเยี่ยมชมสถานที่สำคัญ มีเวลาจัดเตรียมการทดลอง ฯลฯ

3. ครูสามารถตรวจสอบความเข้าใจผิดที่จุดที่ผู้เรียนไม่เข้าใจได้อย่างแม่นยำ จากคำตอบที่ผู้เรียนทำ ทำให้แก้ไขได้โดยตรง

4. ครูมีความรู้สึกว่าตนสอนได้ดีขึ้น และมองเห็นกระบวนการที่ผู้เรียนว่าจุดใดที่เป็นความลำบาก เข้าใจยาก สำหรับเด็กแต่ละวัยและในแต่ละวิชา

5. ปัญหาการควบคุมผู้เรียนมีน้อยลง เพราะผู้เรียนง่วนอยู่กับบทเรียนของตน

จากแนวคิดของนักการศึกษาและนักเทคโนโลยีเกี่ยวกับประโยชน์และคุณค่าของ
บทเรียนสำเร็จรูป พอสรุปได้เป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

1. ประโยชน์ต่อผู้เรียน ได้แก่

1.1 ผู้เรียนสามารถเรียนได้ด้วยตนเองไปตามความสามารถของตน คล้าย
กับการเรียนกับครูตัวต่อตัว

1.2 ผู้เรียนมีความรับผิดชอบในการเรียนของตนเองมากขึ้น เพราะทราบ
ความก้าวหน้าตลอดเวลา

1.3 ผู้เรียนที่ขาดเรียน มีโอกาสช่วยตนเองให้เรียนตามผู้อื่นได้ทัน

1.4 ผู้เรียนอาจใช้บทเรียนสำเร็จรูปทบทวนความรู้ หรืออาจใช้เป็น

เครื่องมือสรุปการสอนแทนครู

1.5 ผู้เรียนที่ไม่มีโอกาสได้เรียนในโรงเรียน สามารถศึกษาหาความรู้ได้

1.6 กระตุ้นความสนใจในตนเอง พร้อมทั้งช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความ
ซื่อสัตย์และเชื่อมั่นในตนเอง

2. ประโยชน์ต่อผู้สอน ได้แก่

2.1 ช่วยแบ่งเบาภาระของครูในการสอนข้อเท็จจริงหรือวิชาพื้นฐาน ทำ
ให้ครูมีเวลาสร้างสรรค์งานสอนหรือปรับปรุงการสอนได้มากขึ้น

2.2 ใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนวิชาอื่นๆ ได้ เช่น การสอนเป็นคณะ
การเรียนด้วยชุดการสอน เป็นต้น

2.3 ทำให้ครูผู้สอนไม่ต้องคำนึงถึงความเป็นระเบียบของห้องเรียน เพราะ
ทุกคนตั้งใจเรียน

3. ประโยชน์ต่อผู้บริหารการศึกษา

3.1 ผู้ชำนาญในวิชาใดวิชาหนึ่ง ปัญหาผู้เรียนล้นชั้น ช่วยแก้ปัญหาใน
โรงเรียนเล็ก ๆ โดยเฉพาะชนบทที่มีผู้เรียนน้อย

3.2 ทำให้สามารถเพิ่มจำนวนรายวิชาให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนหลายวิชา
โดยให้ผู้เรียนศึกษาด้วยตนเองจากบทเรียนสำเร็จรูป

1.6. หลักการสร้างบทเรียนสำเร็จรูป

บุญชม ศรีสะอาด (2545 : 149-150) ได้กล่าวถึงหลักการสร้างบทเรียนสำเร็จรูป
ว่า ควรจะยึดหลักที่สำคัญของการสอน 4 ประการ ดังนี้

1. หลักของการเรียนรู้เพิ่มทีละน้อย (Gradual Approximation) การเรียนรู้

จะเกิดขึ้นได้ดี ถ้ามีการจัดแบ่งขั้นตอนของกิจกรรมการเรียนรู้ให้เป็นขั้นตอนสั้น ๆ เพื่อให้เรียนรู้เป็นขั้น ๆ ซึ่งขั้นแรก ๆ จะเป็นพื้นฐานเสริมหรือเชื่อมโยงหรือเอื้อให้เกิดการเรียนรู้ในขั้นตอนต่อไป

2. หลักของการมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง (Active Participation) การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ถ้าผู้เรียนมีกิจกรรม เช่น คิดแก้ปัญหา คิดค้นความสัมพันธ์ ระลึกถึงความรู้เดิม ฯลฯ

3. หลักของการรู้ผล (Feed Back) การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ถ้าผู้เรียนได้รับผลของการทำงานของตน รู้ว่าสิ่งที่ทำไปนั้นถูกหรือผิด ถ้าผิดที่ถูกควรเป็นอย่างไร

4. หลักของความสำนึก (Success Experience) การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ถ้าผู้เรียนรู้สึกว่าได้ประสบความสำเร็จที่ถูกต้อง ในทางกลับกัน ถ้าผู้เรียนไม่ได้รับความสำเร็จ ทำไม่ได้บ่อย ๆ จะเกิดความรู้สึกเบื่อหน่าย ห้อถอย ไม่อยากทำ

บุญเกื้อ ควรหาเวช (2537 : 38-39) ได้กล่าวถึงการสร้างบทเรียนสำเร็จรูปว่า มีลักษณะคล้าย ๆ กับการวางแผนการสอนตามปกติ แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนใหญ่ ๆ ดังนี้

1. การนำเข้าสู่บทเรียน

2. การดำเนินเรื่องหรือการสอน เป็นกระบวนการให้ความรู้แก่ผู้เรียน ผู้สร้างจะต้องวางแผนให้ผู้เรียนได้มีโอกาสร่วมในการเรียนรู้หรือตอบสนองต่อกิจกรรม มีสื่อการเรียนการสอน เช่น อาจจะให้วาดภาพ ระบายสี ตอบคำถาม รวมทั้งการใช้เครื่องมืออื่น ๆ ประกอบการสอนด้วย

3. การสรุปและประเมินผล เป็นการสรุปเนื้อหาที่สอนมาในบทเรียนตั้งแต่ต้น เช่นเดียวกับการสอนตามปกติ และประเมินผลการเรียน โดยหาวิธีที่ให้ผู้เรียนสามารถประเมินผล การเรียนได้ด้วยตนเอง

ธีรชัย ปุณณโชติ (2539 : 25-26) ได้เสนอหลักการสร้างบทเรียนสำเร็จรูปไว้ดังนี้

1. คำนึงตัวผู้เรียน ได้แก่ อายุ พื้นฐานความรู้หรือประสบการณ์เดิม

ทักษะความสามารถในการเรียน และความต้องการของผู้เรียน

2. คำนึงถึงผลที่ต้องการหรือวัตถุประสงค์ของบทเรียน ว่าต้องการให้ผู้เรียน

ได้เรียนรู้อะไร

3. คำนึงถึงแบบของบทเรียนว่าควรจะเสนอในรูปแบบใด คือ

แบบเส้นตรง แบบสาขา หรือแบบไม่แยกกรอบ เพื่อให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา ผู้เรียน และ วัตถุประสงค์ เช่น เนื้อหาเป็นประเภทความรู้ ความจำ หรือความคิดเห็น ผู้เรียนเป็นนักเรียน เก่ง หรืออ่อน ฯลฯ

4. ไม่มีการจำกัดเวลาของผู้เรียน การเรียนจะดำเนินไปตามอัตรา ความสามารถของแต่ละบุคคล โดยไม่ต้องคำนึงถึงการทำให้เสร็จก่อนหรือเสร็จหลังผู้อื่น
5. เนื้อหาวิชาต้องจัดแบ่งเป็นหัวข้อเรื่องใหญ่ ๆ ก่อน แล้วแบ่งเป็นหัวข้อเรื่อง ย่อย ๆ เขียนเนื้อหาเป็นหน่วยย่อยเล็ก ๆ แต่ละหน่วยย่อยจะต้องทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ในหน่วยย่อยถัดไป เพื่อให้การเรียนรู้ดำเนินไปที่ละน้อย ๆ ทีละขั้น พยายามอย่าให้มีการ กระโดดข้ามลำดับของเนื้อเรื่อง จัดลำดับจากเนื้อหาง่าย ๆ ไปหาเนื้อหาที่ยากขึ้นตามลำดับ
6. ให้มีเนื้อหาและคำอธิบายที่ดึงดูดความสนใจของผู้เรียน
7. เนื้อหาของแต่ละกรอบควรเขียนด้วยภาษาที่ชัดเจน ถูกต้อง ตามหลักภาษา และเหมาะสมกับเนื้อหา ความรู้ และอายุของผู้เรียน เนื้อหาถูกต้องตามหลักวิชาและความ ต่อเนื่องในแต่ละกรอบ

ตามหลักการที่นำมากล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การสร้างบทเรียนสำเร็จรูปให้เป็น บทเรียนที่ดีและมีคุณค่าแก่ผู้เรียนได้นั้น ต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. การสร้างบทเรียนสำเร็จรูป จะต้องคำนึงถึงตัวผู้เรียน เช่น อายุ ระดับ ความสามารถของผู้เรียนทางการเรียน และความต้องการของผู้เรียนด้วย
2. การสร้างบทเรียนสำเร็จรูป จะต้องสร้างตามวัตถุประสงค์ของบทเรียน
3. การสร้างบทเรียนสำเร็จรูป จะต้องคำนึงว่าจะสร้างในรูปแบบใดจึงจะ เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา ตัวผู้เรียนและวัตถุประสงค์
4. การสร้างบทเรียนสำเร็จรูป จะต้องนำเนื้อหาวิชามาจัดแบ่งเป็นหัวข้อเรื่อง ใหญ่ ๆ แล้วแบ่งเป็นหัวข้อเรื่องย่อย ๆ เขียนเนื้อหาเป็นหน่วยย่อยเล็ก ๆ แต่ละหน่วยย่อย จะต้องเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ในหน่วยต่อไป
5. การสร้างบทเรียนสำเร็จรูปนั้น กรอบแต่ละกรอบจะต้องเขียนด้วยภาษาที่ ชัดเจน เสนอเนื้อหาเฉพาะเรื่อง จัดเรียงลำดับของเนื้อหาให้มีความต่อเนื่องจากง่ายไปหายาก เป็นที่น่าสนใจที่สุด
6. การสร้างบทเรียนสำเร็จรูปนั้น จะต้องสร้างให้สนองความแตกต่าง ระหว่างบุคคลมากที่สุด

7. การสร้างบทเรียนสำเร็จรูปนั้น จะต้องมีภาระชี้แนะควบคุมไปกับการตอบสนอง ลดการชี้แนะและนำทางออกไปทีละน้อย พร้อมกับจะต้องแจ้งผลการตอบสนองทันที เพื่อให้ผู้เรียนจะได้ทราบผลว่าถูกหรือผิด ถ้าผิดจะได้แก้ตัวและปรับปรุงจนกว่าจะถูกต้อง

8. การสร้างบทเรียนสำเร็จรูป จะต้องยึดหลักการที่ว่า ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมมากที่สุด เช่น คิดแก้ปัญหา วาดภาพ ระบายสี ตอบคำถาม และจะต้องให้ผู้เรียนได้รับความสำเร็จประมาณร้อยละ 95 ของบทเรียน

9. การสร้างบทเรียนสำเร็จรูป จะต้องพยายามหลีกเลี่ยงปัญหาที่ง่ายเกินไป และจะต้องให้ผู้เรียนตอบสนองต่อบทเรียนอย่างสม่ำเสมอ

10. การสร้างบทเรียนสำเร็จรูปเรื่องใดจะต้องพิจารณาว่ามีวิธีสอนอื่นดีกว่าหรือไม่

1.7 ขั้นตอนการสร้างบทเรียนสำเร็จรูป

ธีรชัย ปุณณโชติ (2539 : 27-37) กล่าวถึงขั้นตอนในการสร้างบทเรียนสำเร็จรูป ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาวิธีการเขียนบทเรียนสำเร็จรูปแบบต่าง ๆ จนเข้าใจแจ่มแจ้ง ทั้งศึกษาจากตำราและสอบถามจากผู้รู้

ขั้นที่ 2 กำหนดและเลือกวิชาที่จะเขียน และระดับชั้นสำหรับที่จะใช้บทเรียนสำเร็จรูปนั้น

ขั้นที่ 3 เลือกหน่วยการเรียนรู้ที่จะเขียนในเรื่องใด

ขั้นที่ 4 กำหนดหัวข้อต่าง ๆ ที่จะเขียนโดยศึกษาจากหลักสูตร ประมวลการสอน โครงการสอน คู่มือครู และหนังสือว่าหลักสูตรกำหนดให้ผู้เรียนเรียนอะไรบ้าง แล้วเลือกหัวข้อเรื่องที่จะเขียนและเลือกหัวเรื่อง

ขั้นที่ 5 ศึกษาลักษณะของผู้เรียน ได้แก่ อายุ ระดับชั้น พื้นฐานความรู้เดิมและทักษะผู้เรียนเคยได้รับการฝึกฝนมาก่อน ทั้งนี้เพราะบทเรียนสำเร็จรูปมีหลักการสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ

ขั้นที่ 6 ตั้งจุดมุ่งหมายสำหรับบทเรียนสำเร็จรูปที่จะเขียน โดยจะต้องตั้งจุดมุ่งหมายทั่วไป และจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายเฉพาะ อันจะเป็นแนวทางการเขียนกรอบต่าง ๆ ในบทเรียนเป็นอย่างดี และยังเป็นประโยชน์ต่อการสร้างแบบทดสอบ ซึ่งจะใช้ทดสอบผู้เรียนก่อนและหลังเรียน การเขียนวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน ควรแยกเป็นข้อ ๆ เพื่อให้วัตถุประสงค์เด่นชัดขึ้น และต้องบรรยายด้วยถ้อยคำที่ทำ

ให้ตีความหมายได้ชัดเจนรัดกุม สามารถมองเห็นภาพการแสดงออกของผู้เรียนได้ เช่น เขียนบอก อธิบาย จำแนก เปรียบเทียบ ทดลอง เป็นต้น

ขั้นที่ 7 วางโครงการเรื่องที่จะเขียนเป็นลำดับ เรียงรวก่อนหลัง จากง่ายไปหายาก ทั้งนี้เพราะบทเรียนสำเร็จรูปจะต้องแบ่งเนื้อหาออกเป็นตอน ๆ ย่อย ๆ และแต่ละตอนจะต้องต่อเนื่องสัมพันธ์กัน

ขั้นที่ 8 ลงมือเขียนบทเรียนสำเร็จรูปตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ โดยแบ่งบทเรียนออกเป็นตอน ๆ หรือเป็นบท ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการเรียนรู้ เป็นการแบ่งหมวดหมู่เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจและจดจำได้ง่าย แล้วดำเนินการเขียนกรอบต่าง ๆ ในบทเรียนตามหลักการเขียนบทเรียนสำเร็จรูป การเขียนกรอบในบทเรียนจะเริ่มต้นด้วยกรอบให้ความรู้ แล้วติดตามด้วยกรอบแบบฝึกหัดและกรอบทดสอบเป็นตอน ๆ ไป จำนวนกรอบจะมากหรือน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับผู้เรียน ถ้าบทเรียนสำหรับเด็กแก่่ง จำนวนกรอบอาจน้อยกว่าสำหรับเด็กอ่อนก็ได้

ขั้นที่ 9 ควรนำบทเรียนสำเร็จรูปที่เขียนเสร็จแล้วไปให้เพื่อนครูที่สอนวิชานั้น ๆ หรือผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อคิดชม เพื่อนำมาแก้ไขปรับปรุงกรอบต่าง ๆ ในบทเรียนให้ดียิ่งขึ้น

ขั้นที่ 10 นำบทเรียนสำเร็จรูปที่ปรับปรุงจนเห็นว่าเรียบร้อยดีแล้วมาพิมพ์ โดยยังไม่ใส่คำตอบของคำถามต่าง ๆ เพื่อที่จะนำบทเรียนนี้ไปทดลองใช้กับผู้เรียนในชั้นทดลองหนึ่งต่อหนึ่ง หรือทดลองที่เรียกว่า ทดลองชั้นหนึ่งคน

ขั้นที่ 11 สร้างแบบทดสอบขั้นชุดหนึ่งตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ให้ครบถ้วน และครอบคลุมทุกเรื่องตามบทเรียน บทเรียนตอนใดมีเนื้อหาออกมากก็ออกมารายชื่อเพื่อหาความยากง่าย ค่าอำนาจแยก และปรับปรุงแก้ไขให้มีความยากที่เหมาะสม คือ 0.20 ถึง 0.80 และมีค่าอำนาจจำแนก ที่ปรับปรุงแก้ไขให้มีความยากและค่าอำนาจจำแนกที่เหมาะสม คือ 0.20 ขึ้นไป

ขั้นที่ 12 นำบทเรียนสำเร็จรูปที่เขียนเสร็จตามข้อ 10 ไปทดลองใช้กับผู้เรียนหนึ่งคน โดยเริ่มทำแบบทดสอบก่อนแล้วจับเวลาไว้ เพื่อจะได้ทราบว่าแบบทดสอบดังกล่าว ผู้เรียนสามารถทำได้เสร็จภายในเวลาประมาณกี่นาที เมื่อผู้เรียนทำแบบทดสอบเสร็จแล้วก็ให้ผู้เรียนเรียนบทเรียนสำเร็จรูปที่สร้างขึ้น โดยผู้สอนจะต้องอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจความมุ่งหมายและวิธีสอนเสียก่อน ผู้เรียนจะต้องอ่านบทเรียนไปที่ละคำถาม เมื่อผู้เรียนตอบแต่ละ

คำถาม ผู้สอนจะเฉลยคำตอบที่ถูกให้ทันที ผู้สอนจะอภิปรายกับผู้เรียนเพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขบทเรียนในกรอบนั้น หรือคำถามให้คิดขึ้น แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขภายหลัง หลังจากที่ทำแบบเรียนเสร็จแล้วก็ให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน เพื่อเปรียบเทียบคะแนนจากการทำแบบทดสอบทั้งสองครั้งว่าผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้นหรือไม่ ผลการเปรียบเทียบควรแสดงให้เห็นว่ามีความก้าวหน้าขึ้นหลังจากใช้บทเรียน

ขั้นที่ 13 นำบทเรียนสำเร็จรูปไปทดลองกับผู้เรียนกลุ่มเล็กที่เรียนอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 10 คน ซึ่งวิธีการเหมือนกับการทดลองในขั้นหนึ่งคน ต่างกันที่แต่จะมีบทเรียน คำตอบของคำถามไว้ให้เสร็จเหมือนบทเรียนที่จะนำไปใช้จริง ๆ ผู้เรียนจะต้องเรียนตามบทเรียน ไปที่ละกรอบ และตรวจคำตอบของตนเองกับเฉลยคำถามที่ให้ไว้ในบทเรียน ข้อมูลที่ต้องการ ได้แก่

1. คะแนนเฉลี่ย ในการตอบคำถามในบทเรียนสำเร็จรูปคิดเป็นร้อยละเกณฑ์มาตรฐานคือ ผู้เรียนควรจะตอบคำถามในบทเรียนได้ถูกต้อง โดยเฉลี่ยร้อยละ 90
2. คะแนนเฉลี่ย ในการทำแบบทดสอบหลังเรียนคิดเป็นร้อยละเกณฑ์มาตรฐาน คือ ผู้เรียนควรทำคะแนนในการสอบ ได้ร้อยละ 90
3. คะแนนเฉลี่ย ในการทำแบบทดสอบก่อนเรียน คิดเป็นร้อยละ 90

ขั้นที่ 14 การทดลองภาคสนาม โดยนำบทเรียนสำเร็จรูปที่ผ่านการทดลองในขั้นกลุ่มเล็กและปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้กับผู้เรียนที่จะทำการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ต้องการทราบว่า บทเรียนสำเร็จรูปที่สร้างขึ้นนี้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ยอมรับกัน โดยทั่วไปหรือไม่

ประหยัด จิระวรพงศ์ (2529 : 227-228) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการสร้างบทเรียนสำเร็จรูป ดังนี้

1. วางแผนทางวิชาการ (Planning Stage)
 - 1.1 การเลือกเนื้อหา ระดับผู้เรียน และแบบบทเรียนสำเร็จรูปที่จะใช้
 - 1.2 การตั้งจุดมุ่งหมายของการเรียน
 - 1.3 การวิเคราะห์เนื้อหาแยกเป็นตอนย่อย ๆ และจัดลำดับ
 - 1.4 การสร้างแบบทดสอบ
2. การดำเนินการเขียน (Development Stage)
 - 2.1 การเขียนกรอบสอน (Teaching Frame)
 - 2.2 การเขียนกรอบฝึกฝน (Practice Frame)

2.3 การเขียนกรอบสรุป (Criterion Frame)

3. การทดลองบทเรียน (Tryout Stage)

3.1 การทดลองเป็นรายบุคคลเพื่อแก้ไขปรับปรุง

3.2 การทดลองเป็นกลุ่มย่อยเพื่อแก้ไขปรับปรุง

3.3 การทดลองเป็นกลุ่มใหญ่เพื่อแก้ไขปรับปรุง

4. การนำไปใช้ (Implementation Stage) ก่อนนำบทเรียนนั้นไปใช้

ต้องผ่านการปรับปรุงแก้ไขจากการทดลองกลุ่มใหญ่ จนเป็นที่เชื่อถือได้

สรุปได้ว่าการสร้างบทเรียนสำเร็จรูปตามแนวทางที่กล่าวมาข้างต้น ส่วนใหญ่จะมีขั้นตอนที่คล้ายคลึงกัน คือ มีขั้นเตรียมการ ขั้นปฏิบัติการ ขั้นทดลองและแก้ไข ตลอดจนขั้นตรวจสอบคุณภาพ ก่อนที่จะนำไปใช้กับผู้เรียน

1.8 การใช้บทเรียนสำเร็จรูป

วารินทร์ รัตมีพรหม (2541 : 174) กล่าวถึง การใช้บทเรียนสำเร็จรูปไว้ว่า บทเรียนสำเร็จรูปนั้น เป็นการออกแบบให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มุ่งไปที่ผู้เรียนมากกว่าผู้สอน ผู้ออกแบบบทเรียนสำเร็จรูป ผู้สอนควรจัดสภาพการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้บรรลุจุดมุ่งหมายตามที่ตั้งไว้ ก่อนอื่นผู้สอนควรได้คุ้นเคยกับการใช้บทเรียนสำเร็จรูปเป็นอย่างดี ก่อนนำบทเรียนสำเร็จรูปไปใช้จริง ๆ ซึ่งจะทำให้ครูผู้สอนสามารถช่วยผู้เรียนได้เป็นอย่างดี และบูรณาการบทเรียนสำเร็จรูปเข้ากับกิจกรรมการเรียนการสอนแบบอื่น เช่น การบรรยาย หรือการอภิปรายได้ เป็นต้น

ก่อนเริ่มเรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูปครั้งแรก ผู้สอนควรอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจถึงวิธีการใช้บทเรียนสำเร็จรูป เช่น เขียนคำตอบไว้ในเล่ม หรือแยกต่างหากในกระดาษเขียนคำตอบ และควรอธิบายให้ผู้เรียนทราบว่า คำถามในบทเรียนนั้นไม่ใช่ข้อทดสอบ ดังนั้นผู้เรียนไม่ควรกังวลว่าจะตอบผิด เพราะไม่เกี่ยวกับการให้คะแนนหรือให้เกรดแต่อย่างใด ถ้าผู้เรียนตอบผิดโปรแกรม ก็จะช่วยให้คำตอบที่ถูกต้อง บทเรียนสำเร็จรูปนั้นมีไว้เพื่อการเรียน ไม่ใช่เพื่อการสอบ ผู้เรียนควรได้เรียนไปได้ช้าหรือเร็วตามความสามารถของตน ไม่ควรเร่งรัดหรือถ่วงให้ช้า โดยผู้สอนควรกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ถามเมื่อมีข้อสงสัย เพราะข้อสงสัยอาจเกิดจากความผิดพลาดของบทเรียน ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ในการแก้ไขบทเรียนให้ดีขึ้นต่อไป

อีกประการหนึ่ง ควรมีการข้ให้ผู้เรียนตระหนักถึงความซื่อสัตย์ต่อตนเอง โดยไม่แอบดูคำตอบก่อน ควรได้คิดหรือตอบคำถามด้วยตนเองให้เรียบร้อยก่อนที่จะดูคำตอบ

การแอบดูคำตอบก่อนนั้น จะทำให้ผู้เรียนไม่ได้อะไรจากการใช้บทเรียนสำเร็จรูปเลย เพราะผู้เรียนจะเสียโอกาสของการเรียนไป

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปนั้น มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ ศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง ครูจะต้องอธิบายขั้นตอนและวิธีการใช้ให้ผู้เรียนเข้าใจ สามารถปฏิบัติได้ถูกต้องอย่าให้ความเชื่อสัจย์ต่อตนเอง ไม่แอบดูคำตอบก่อน เพราะจะไม่ทำให้เกิดการเรียนรู้

2. การ์ตูน

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการ์ตูนไว้ ดังนี้

2.1 ความหมายของการ์ตูน (Cartoon)

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2548 : 117) ได้ให้ความหมายและที่มาของการ์ตูนไว้ดังนี้

การ์ตูน หมายถึง ภาพที่เขียนขึ้นในลักษณะต่าง ๆ ให้คิดพินิจจากความ เป็นจริง โดยเขียนเพื่อเน้นลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ในการเขียนก็เขียนแต่เส้นหยาบ ๆ พอมอง ว่าเป็นอะไร การ์ตูนเป็นวรรณกรรมประเภทที่ถ่ายทอดความเข้าใจ ความรู้สึก ด้วยรูปภาพ การ์ตูนได้มีขึ้นในครั้งแรกราวคริสต์ศตวรรษที่ 16 ผู้ที่ได้ชื่อว่าเป็นนักเขียนการ์ตูน คนแรกที่เขียนการ์ตูนล้อเลียนข้อบกพร่องของคนหรือสังคม คือ Renaissance ซึ่งในปัจจุบันนี้ เรียกว่า “ภาพล้อ การเมือง”

การ์ตูนในประเทศไทยมีมาในรัชสมัยรัชกาลที่ 3 และรัชกาลที่ 4 จิตรกรเอกที่มีฝีมือมาก คือ “ขรรค์อินโข่ง” สมัยรัชกาลที่ 6 มีนักเขียนภาพล้อเลียนมีฝีมือดีจนเป็นที่รู้จัก ของคนในยุคนั้นและยุคต่อ ๆ มา คือ “เปล่ง ไตรปิ่น” ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์จากองค์ รัชกาลที่ 6 เป็น “ขุนปฏิภาคพิมพ์ลิขิต” ภาพล้อเลียนหรือการ์ตูนเป็นที่นิยมอย่างกว้างขวาง ในสมัยรัชกาลที่ 7 วงการการ์ตูนเริ่มซบเซาเพราะความตกต่ำทางเศรษฐกิจของประเทศ เมื่อ เกิดการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475 วงการการ์ตูนก็เริ่มคึกคักขึ้นอีกวาระ หนึ่ง มีเสรีภาพในกาแสดงออกอย่างเต็มที่และในบางครั้งก็เกินขอบเขต ดังนั้นคณะราษฎรจึง ต้องออกกฎหมายควบคุม

ในประเทศไทยมีศิลปินนักเขียนการ์ตูนหลายท่าน เช่น

สวัสดิ์ จุฑะรพ หรืออีกชื่อหนึ่งว่า “ขุนหมื่น” มีผลงานปรากฏเป็นภาพจาก วรรณคดีไทย วาดการ์ตูนได้สวยและมีฝีปากคม

จำนง รอดศรี เป็นนักเขียนการ์ตูนยุคเดียวกับสวัสดิ์ จุฑะรพ การ์ตูนของจำนง เรื่องแรกคือ “พญาน้อยชมตลาด” และ “ระเด่นลันได”

ฉันท สุวรรณบุญ เป็นผู้บุกเบิกการ์ตูนสำหรับเด็กคนแรกของไทย การ์ตูนสะท้อนภาพของคน และเขียนการ์ตูนประกอบโคลงโลกนิติ เพื่อบรรยายสะท้อนเนื้อหาของโคลงออกมาให้คนดูการ์ตูนได้เข้าใจความหมาย และได้ประโยชน์จากคำโคลงอีกด้วย

ประยูร จรรยาวงษ์ ราชการ์ตูนไทยได้รับรางวัลระดับโลกมาแล้ว ได้รับความสำเร็จอย่างงดงามเมื่อเขียนการ์ตูนเรื่อง “จันทโครพ” ลงในหนังสือพิมพ์ “สุภาพบุรุษ” และ “ประชามิตร”

เหม เวชกร จิตรกรผู้ล่วงลับไปแล้ว เขียนการ์ตูนชุด “ศรีธัญชัย” ลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ “ประมวลวัน”

พิมล กาฬสีห์ (ตุ๊กตา) เขียนการ์ตูนเรื่องระเด่นลันไดเป็นเรื่องแรก

สงบ แจ่มพักตร์ “แจ้วแห้ว” เป็นทั้งนักการ์ตูนการเมืองและการ์ตูนสำหรับเด็ก ผลงานปรากฏในวารสารและนิตยสารต่าง ๆ

ปัจจุบัน การ์ตูนสำหรับเด็กเท่านั้นที่ได้รับความนิยม แต่การ์ตูนการเมืองก็มีผู้นิยมเช่นเดียวกัน และดูเหมือนว่าการ์ตูนการเมืองกลายเป็นของจำเป็นสำหรับหนังสือพิมพ์ หนังสือพิมพ์เกือบทุกฉบับจะมีหน้าหนึ่งซึ่งจัดกรอบไว้สำหรับการ์ตูน โดยเฉพาะนักเขียนการ์ตูนประจำหนังสือพิมพ์ปัจจุบันที่มีความคิดและฝีมือเป็นที่ติดอกติดใจของผู้อ่าน เช่น ประยูร จรรยาวงษ์ แห่งไทยรัฐ, พิจารณ์ ดังคไพศาล แห่งมติชน, ชัย ราชวัตร เขียน “ผู้ใหญ่มากับทุ่งหมาเมิน”

2.2 เนื้อหาของการ์ตูน

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2548 : 121) กล่าวไว้ดังนี้

เนื้อหาของการ์ตูนที่นิยมแสดงออกได้แก่

1. เรื่องนิทานต่าง ๆ เช่น นิทานชาวบ้าน นิทานเกี่ยวกับตำนานต่าง ๆ
2. เรื่องที่แต่งขึ้นใหม่ อาจเป็นนิทานหรือนิยาย
3. เรื่องตลกขำขัน
4. เรื่องความรู้ต่าง ๆ เช่น ความรู้เรื่องยา เรื่องการรักษาสุขภาพพื้น

เป็นต้น

5. เนื้อเรื่องนำมาจากวรรณคดีไทย
6. แปลหรือดัดแปลงจากเรื่องต่างประเทศ

7. ประวัตินุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์หรือปัจจุบัน
8. ประวัติศาสตร์
9. เรื่องการท่องเที่ยว
10. เรื่องเกี่ยวกับจิตวิทยา
11. เรื่องชาดก

2.3 ประเภทของการ์ตูน

แบ่งตามลักษณะรูปแบบ

1. รูปแบบเพื่อความบันเทิงทั่วไป
2. รูปแบบเพื่อคุณค่าทางการศึกษา

แบ่งตามชนิดของการแสดงออก

1. การ์ตูนการเมือง (Political Cartoon, Caricature) ใช้ล้อเลียน

นักการเมืองหรือเหตุการณ์ของบ้านเมือง

2. การ์ตูนประกอบเรื่อง (Illustrated Cartoon) เป็นการอธิบายหรือเล่าเรื่อง

โดยตัวการ์ตูนสนทนากัน

3. การ์ตูนสั้นเป็นตอน ๆ (Strip) เป็นการสนทนาตอบคำถามสั้น ๆ
4. การ์ตูนขำขันรูปเดียวจบจะเป็นการ์ตูนเงียบหรือมีคำพูดประกอบก็ได้

(Gag)

5. การ์ตูนขำขันหลายช่องจบในหน้าเดียว การ์ตูนที่อยู่ในกรอบหลายกรอบ อยู่ในหน้าเดียวกัน

6. การ์ตูนเรื่องยาว (Comics หรือ Serial Cartoon) เป็นการ์ตูนที่ทำเป็นหนังสือเรื่องยาวเป็นเล่ม มีการดำเนินเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบ

7. การ์ตูนโฆษณา (Commercial Cartoon) เป็นการ์ตูนที่ใช้โฆษณาสินค้าหรือโฆษณาชวนเชื่อเพื่อให้ผู้อ่านสนใจ

8. การ์ตูนเคลื่อนไหว (Animation Cartoon) หมายถึง การ์ตูนภาพยนตร์

9. การ์ตูนล้อเลียนบุคคล (Critical Cartoon)

10. การ์ตูนประกอบการศึกษา (Visual Aid Cartoon) เป็นการ์ตูนที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ดีขึ้น โดยอาศัยการดำเนินเรื่องหรือการอธิบาย ด้วยบทสนทนา

11. การ์ตูนโทรทัศน์ (Television Cartoon)

12. การ์ตูนแบบ (Pattern) ใช้ในการเป็นต้นแบบ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์อื่น เช่น ลอกให้ผู้เรียนระบายสี

2.4 การ์ตูนกับการเรียนการสอน

หลักการเลือกการ์ตูนในการนำไปประกอบการสอน มีดังนี้

1. เลือกการ์ตูนที่เหมาะสมกับประสบการณ์ของผู้เรียน (Appropriateness to Experience Level) การ์ตูนที่ใช้ประกอบการสอนจะต้องเป็นการ์ตูนที่ผู้เรียนเข้าใจ ให้ความหมายได้ ซึ่งต้องขึ้นอยู่กับประสบการณ์เดิม การ์ตูนที่เข้าใจยากใช้กับเด็กเล็กไม่ค่อยได้ผล เพราะเด็กเล็กมีประสบการณ์น้อย ดูไม่รู้เรื่อง จากการค้นคว้าของ Schaffer พบว่า เด็กโดยเฉลี่ยสามารถแปลความหมายของภาพล้อสังคมและการเมืองได้เมื่ออายุ 13 ปี

2. เลือกการ์ตูนที่ออกแบบง่าย ๆ (Simplicity) การ์ตูนคือ ภาพที่สมมติขึ้น จึงควรเป็นภาพที่ทำให้เข้าใจง่าย จะทำให้จำได้ง่ายต้องให้มีลักษณะเฉพาะ เมื่อเห็นแล้วรู้ได้ทันทีว่าเป็นใคร

3. การ์ตูนที่มีสัญลักษณ์ให้ความหมายชัดเจน (Clear Symbols)
(วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. 2548 : 123)

การนำการ์ตูนมาใช้ในการเรียนการสอน ควรเป็นดังนี้

1. เลือกการ์ตูนที่มีเนื้อหาเหมาะสม สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของบทเรียน และเป็นภาพง่าย ๆ ที่แสดงเฉพาะลักษณะเด่นของสิ่งที่ต้องการแสดง ไม่จำเป็นต้องมีรายละเอียด ถ้ามีคำอธิบายควรเป็นข้อความสั้น ๆ

2. ใช้การ์ตูนนำเข้าสู่บทเรียน ประกอบการอธิบายหรือสรุป เพื่อให้ นักเรียนเข้าใจและสนใจในบทเรียน โดยครูเขียนขึ้นเองหรือนำการ์ตูนจากแหล่งอื่น ๆ ที่มี ผู้เขียน ๆ ใ้มาคัดแปลงเข้ากับบทเรียน

3. ใช้ภาพการ์ตูนสำหรับสอนผู้เรียนเป็นกลุ่มหรือเป็นรายบุคคล เพื่อช่วยให้เด็กที่เรียนช้าเรียนได้ดีขึ้น

2.5 ประโยชน์ของการ์ตูนต่อการเรียนการสอน มีดังนี้

1. กระตุ้นหรือเร้าใจให้อยากเรียน และเป็นการสร้างบรรยากาศในการเรียน

2. ใช้สำหรับอธิบายให้เกิดความเข้าใจ เช่น ในวิชาพลศึกษา เราอาจเขียนการ์ตูนเพื่อช่วยอธิบายความหมายของคำหรือประโยคต่าง ๆ ได้

3. ใช้เป็นกิจกรรมของผู้เรียน เช่น อาจให้เด็กวาดการ์ตูนเพื่อแสดงความเข้าใจของเด็ก เพื่อครูจะได้รู้ว่าผู้เรียนเข้าใจเรื่องที่สอนไปมากน้อยเพียงใด และเพื่อส่งเสริม

ความคิดสร้างสรรค์ อาจให้เด็กเขียนการ์ตูนประกอบการโฆษณาหรือแสดงความคิดเห็นอย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้ (วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. 2548 : 123)

สรุปได้ว่า การ์ตูนมีหลายประเภทแต่ที่นิยมนำมาประกอบการเรียนการสอนคือ การ์ตูนสำหรับเด็ก ซึ่งช่วยกระตุ้นให้เด็กสนใจในการเรียน สร้างบรรยากาศและเกิดความคิดสร้างสรรค์การใช้การ์ตูนต้องให้สอดคล้องกับบทเรียนด้วยจึงจะสื่อความหมายได้ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น

การหาประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูป

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2543 : 35-38) ได้กล่าวถึงประสิทธิภาพของนวัตกรรมไว้ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของกระบวนการ หมายถึง ประเมินพฤติกรรมย่อย ๆ จากการทำกิจกรรมของผู้เรียนในบทเรียนทุกกิจกรรม (ทุกกรอบหรือข้อ) หรือจากการที่นักเรียนได้อ่านบทเรียนถูกต้องมากน้อยเพียงใดนั่นเอง

2. ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ หมายถึง การประเมินผลลัพธ์ (Product) ของนักเรียนโดยพิจารณาจากผลการทดสอบหลังเรียน (Post - Test)

เผชิญ กิจระการ (2544 : 47-50) กล่าวว่า ปัจจุบันครูผู้สอนทำการวิจัยเกี่ยวกับการใช้สื่อเทคโนโลยีและนวัตกรรมการเรียนการสอนต่าง เพิ่มขึ้นอย่างมากมาย เช่น สื่อพื้นฐาน ได้แก่ การใช้รูปภาพ การเขียนแผนการสอน การสร้างชุดฝึกทักษะต่าง ๆ บทเรียนสำเร็จรูป เป็นต้นเมื่อสื่อหรือเทคโนโลยีการศึกษาได้รับการผลิตขึ้นมาแล้วต้องมีการทดสอบเพื่อหาประสิทธิภาพของสื่อหรือเทคโนโลยีนั่นก่อนนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอน ถ้าหากใช้สื่อการสอนใด ๆ ที่ไม่ได้ผ่านการทดสอบหาประสิทธิภาพ นอกจากจะไม่มีคามมั่นใจในประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งหมายถึงคุณภาพของสื่อหรือเทคโนโลยีการศึกษาที่ยืนยันได้ในเชิงปริมาณหรือตัวเลขแล้ว ยังอาจก่อให้เกิดผลข้างเคียงอันเกิดแก่ผู้เรียนในด้านคุณธรรมและจริยธรรมที่ไม่พึงประสงค์ของสังคมอีกด้วย หลังจากผ่านกระบวนการและขั้นตอนของการสร้างสื่อทั้งหลายตามหลักวิชาแล้วขั้นตอนต่อไปที่สำคัญคือ การหาประสิทธิภาพสื่อที่สร้างขึ้น ซึ่งวิธีการหาประสิทธิภาพของสื่อการเรียนการสอนมี 2 วิธี คือ การหาประสิทธิภาพเชิงเหตุผล และการหาประสิทธิภาพเชิงประจักษ์

1 การหาประสิทธิภาพเชิงประจักษ์

วิธีการนี้จะนำไปใช้กับผู้เรียนกลุ่มเป้าหมาย การหาประสิทธิภาพของสื่อ เช่น

บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน บทเรียนโปรแกรม ชุดการสอน แผนการสอน แบบฝึกทักษะ เป็นต้น ส่วนมากใช้วิธีการหาประสิทธิภาพด้วยวิธีนี้ ประสิทธิภาพที่วัดส่วนใหญ่จะพิจารณาจากเปอร์เซ็นต์การทำแบบฝึกหัดหรือกระบวนการเรียน หรือแบบทดสอบย่อย โดยแสดงค่าตัวเลข 2 ตัว เช่น $E_1/E_2 = 80/80$, $E_1/E_2 = 85/85$, $E_1/E_2 = 90/90$ เป็นต้น

เกณฑ์ของประสิทธิภาพของสื่อหรือنواتกรรมการเรียนรู้ โดยการวิเคราะห์คะแนนใช้สูตรคำนวณ เกณฑ์การหาประสิทธิภาพ $E_1/E_2 = 80/80$ ดังนี้

80 ตัวแรก (E_1) คือ ผู้เรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบย่อยได้เฉลี่ยร้อยละ 80 ถือเป็นประสิทธิภาพของกระบวนการ ส่วนตัวเลข

80 ตัวหลัง (E_2) คือ ผู้เรียนทั้งหมดที่ทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post test) ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ส่วนการหาค่า E_1 และ E_2 ใช้สูตร ดังนี้

$$E_1 = \frac{\sum X}{\frac{N}{A} \times 100}$$

$$E_2 = \frac{\sum y}{\frac{N}{B} \times 100}$$

เมื่อ E_1 แทน ประสิทธิภาพของกระบวนการ

E_2 แทน ประสิทธิภาพของผลลัพธ์

$\sum X$ แทน คะแนนรวมจากการทำแบบฝึกหัดหรืองาน

N แทน จำนวนผู้เรียน

A แทน คะแนนเต็มของแบบฝึกหัดหรืองาน

$\sum y$ แทน คะแนนรวมของการทำแบบทดสอบหลังเรียน

B แทน คะแนนเต็มของผลการสอบหลังเรียน

การกำหนดเกณฑ์ที่ยอมรับว่าสื่อหรือنواتกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ คือ ด้านความรู้ ความจำ E_1 / E_2 มีค่า 80/80 ขึ้นไป ด้านทักษะปฏิบัติ E_1 / E_2 มีค่า 70/70 ขึ้นไปโดย E_1 / E_2 ต้องไม่แตกต่างกันเกินร้อยละ 5

2 การหาดัชนีประสิทธิผล

การหาดัชนีประสิทธิผลของสื่อ หรือนวัตกรรม เฉลียว กิจระการ (2545 : 1-2) ได้กล่าวถึง การนำค่าดัชนีประสิทธิผลของสื่อ (Effectiveness Index) ว่า เมื่อมีการประเมินสื่อการเรียนการสอนที่ผลิตขึ้นมา เรามักจะดูถึงประสิทธิผลด้านการสอนและการวัดผลประเมินผลของสื่อที่ตามปกติอยู่แล้ว จะเป็นการประเมินความแตกต่างของคะแนนในการทดสอบความแตกต่างเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในทางปฏิบัติส่วนมากจะเน้นที่ผลของความแตกต่างที่แท้จริง มากกว่าผลของความแตกต่างทางสถิติ แต่ในบางกรณีการเปรียบเทียบเพียง 2 ลักษณะ ก็อาจยังไม่เพียงพอ เช่น การทดลองใช้สื่อการเรียนการสอนครั้งหนึ่งพบว่า ผลการวิเคราะห์ทางสถิติปรากฏว่าคะแนนทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน แตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งสองกลุ่ม แต่เมื่อเปรียบเทียบคะแนนทดสอบหลังเรียนระหว่างกลุ่มทั้งสอง ปรากฏว่าไม่มีความแตกต่างกันซึ่งไม่สามารถระบุได้ว่าเกิดขึ้นเพราะตัวแปรทดลอง (Treatment) นั้นหรือไม่ เนื่องจากการทดสอบ ทั้งสองกรณีนั้นมีคะแนนพื้นฐานแตกต่างกันซึ่งจะส่งผลถึงคะแนนการทดสอบหลังเรียนที่จะเพิ่มขึ้นได้สูงสุดของแต่ละกรณีตามแนวคิดของฮอฟแลนด์

ดัชนีประสิทธิผลคำนวณได้จากการหาค่าความแตกต่างของแบบทดสอบว่าการทดลองและการทดสอบหลังการทดลองด้วยคะแนนพื้นฐาน (คะแนนการทดสอบก่อนเรียน) และคะแนนทำได้สูงสุด ดัชนีประสิทธิผลจะเป็นตัวบ่งชี้ถึงขอบเขต และประสิทธิภาพสูงสุดของสื่อหรือการสอน ซึ่งมีสูตรในการคำนวณ ดังนี้

$$\text{ดัชนีประสิทธิผล (E.I)} = \frac{\text{ผลรวมคะแนนทดสอบหลังเรียน} - \text{ผลรวมคะแนนทดสอบก่อนเรียน}}{(\text{จำนวนผู้เรียน} \times \text{คะแนนเต็ม}) - \text{ผลรวมคะแนนทดสอบก่อนเรียน}}$$

ดัชนีประสิทธิผลสามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อประเมินสื่อ โดยเริ่มจากการทดสอบก่อนเรียน ซึ่งเป็นตัวชี้วัดว่าผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานอยู่ในระดับใด รวมถึงการวัดทางด้านความเชื่อเจตคติ และความตั้งใจของผู้เรียน คะแนนที่ได้จากการทดสอบมาแปลงให้เป็นร้อยละ หาคะแนนสูงสุดที่เป็นไปได้ นำนักเรียนเข้ารับการทดลองเสร็จแล้วทำการทดสอบหลังเรียน แล้วนำคะแนนที่ได้มาหาดัชนีประสิทธิผล โดยนำคะแนนก่อนเรียนไปลบออกจากคะแนน

หลังเรียนได้เท่าไรนำมาหารด้วยค่าที่ได้จากค่าทดสอบก่อนเรียนสูงสุดที่ผู้เรียนจะสามารถทำได้ ลบด้วยคะแนนทดสอบก่อนเรียน โดยทำให้อยู่ในรูปร้อยละ

ดัชนีประสิทธิผลจะมีค่าอยู่ระหว่าง -100 ถึง 1.00 หากค่าทดสอบก่อนเรียนเป็น 0 และการทดสอบหลังเรียน ปรากฏว่านักเรียนไม่มีการเปลี่ยนแปลง คือ ได้คะแนน 0 เท่าเดิม แต่ถ้าคะแนนคะแนนทดสอบก่อนเรียนเท่ากับ 0 และการทดสอบหลังเรียนนักเรียนทำได้สูงสุด คือ เต็ม 100 จะมีค่าเป็น 1.00 และในทางตรงกันข้าม ถ้าคะแนนทดสอบหลังเรียนน้อยกว่าคะแนนทดสอบก่อนเรียน ค่าที่ได้ออกมาจะมีค่าเป็นลบ

สรุปได้ว่า ดัชนีประสิทธิผลเป็นการหาประสิทธิผลของสื่อหรือนวัตกรรมหลังเรียนว่านักเรียนมีความก้าวหน้าหรือมีความรู้เพิ่มขึ้นหลังการใช้สื่อมากน้อยเพียงใด เมื่อเปรียบเทียบกับก่อนการใช้สื่อ

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ

1 ความหมายของความพึงพอใจ

สุรศักดิ์ วงศ์สุรศิลป์ (2542 : 66) กล่าวถึงความพึงพอใจว่า ความพึงพอใจหมายถึงความรู้สึกที่ดีของบุคคลต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดซึ่งเป็นความรู้สึกที่ดี ที่เกิดจากการตอบสนองทั้งทางร่างกายและจิตใจจนทำให้เกิดความพึงพอใจ

อานนท์ กระบอโกโท (2543 : 33) สรุปความหมายของความพึงพอใจว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกหรือเจตคติของบุคคลที่มีต่อการทำงานนั้น เช่น ความรู้สึก รัก ชอบ ภูมิใจและยินดี ผู้มีความพึงพอใจในการทำงานจะมีความเสียสละ อุทิศแรงกายแรงใจ และสติปัญญาให้แก่งานอย่างแท้จริง

ศุภศิริ โสมาเกตู (2544 : 49) สรุปความหมายความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดหรือเจตคติของบุคคลที่มีต่อการทำงานหรือการปฏิบัติกิจกรรมในเชิงบวก ดังนั้นความพึงพอใจในการเรียนรู้ หมายถึงความรู้สึกพึงใจ ชอบใจ ในการร่วมปฏิบัติการเรียนการสอนและต้องการดำเนินกิจกรรมนั้น ๆ จนบรรลุผลสำเร็จ

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจ คือความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งต่าง ๆ ในทางบวกหรือรู้สึกในทางที่ดี และเป็นความรู้สึกที่เปลี่ยนแปลงได้เมื่อเวลาและสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไป ดังนั้นความรู้สึกพอใจต่อการเรียนรู้จึงหมายถึง ความรู้สึกพอใจที่มีต่อการได้ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ จนบรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

2. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ

การศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจ เป็นการศึกษาตามกฎทฤษฎีทางพฤติกรรมศาสตร์ ที่เกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์ มีดังต่อไปนี้

สกอตต์ (Scott. 1970 : 124 ; อ้างอิงใน ศุภศิริ โสมาเกต. 2544 : 49) ได้เสนอแนวคิดในเรื่องการจูงใจให้เกิดความพึงพอใจต่อการทำงานที่จะให้ผลเชิงปฏิบัติ มีลักษณะดังนี้

1. งานควรมีความสัมพันธ์กับความปรารถนาส่วนตัว งานนั้นจะต้องมีความหมายกับผู้ทำ
2. งานนั้นต้องมีการวางแผนและวัดความสำเร็จได้ โดยใช้กระบวนการทำงานและควบคุมอย่างมีประสิทธิภาพ
3. เพื่อให้ได้ผลในการสร้างสิ่งจูงใจภายใต้เป้าหมายของงาน จะต้องมิลักษณะดังนี้

- 3.1 คนทำงานมีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมาย
- 3.2 ผู้ปฏิบัติได้ทราบผลสำเร็จในการทำงานโดยตรง
- 3.3 งานนั้นสามารถทำได้สำเร็จ

เมื่อนำแนวคิดของสกอตต์ (Scott) มาประยุกต์ใช้กับกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อสร้างแรงจูงใจต่อกิจกรรมการเรียนการสอน มีแนวทางดังนี้

1. ศึกษาความต้องการ ความสนใจของผู้เรียน และระดับความสามารถหรือพัฒนาการตามวัยของผู้เรียน
2. วางแผนการสอนอย่างเป็นกระบวนการ และประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพ
3. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนมีส่วนร่วมและกำหนดเป้าหมายในการทำงาน สะท้อนผลงานและการทำงานร่วมกันได้

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2542 : 105) ได้กล่าวถึงส่วนประกอบสำคัญในกระบวนการกระตุ้นแรงจูงใจมนุษย์ ได้แก่

1. เครื่องมือในการเลือกพฤติกรรม (Instrumentality) คือการรับรู้ว่าการมีพฤติกรรมอย่างหนึ่งนำไปสู่ความผลตอบแทนอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหมายถึงการรู้ค่าที่มุ่งหวังของทางเลือกแต่ละทางซึ่งมีอิทธิพลต่อการเลือกของบุคคล
2. ความคาดหวัง (Expectancy) คือการที่บุคคลประเมินเป็นไปได้อย่างไรการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งมีทางที่จะนำไปสู่ผลบางอย่าง

3. ความชอบหรือความพอใจ (Valence) คือคุณค่าหรือค่านิยม ที่มีต่อผลที่เกิดขึ้นซึ่งหมายถึง ความพอใจของบุคคลในผลตอบแทนที่ได้จากสิ่งทีคาดหวังเฉพาะอย่าง

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2542 : 28-129) กล่าวถึงความพอใจในการทำงานเกิดจากการรับรู้ของบุคคลที่เกี่ยวกับสิ่งที่คาดหวัง และสิ่งที่ได้รับจากสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ความพอใจจะเกิดขึ้นถ้าสิ่งที่ได้รับเป็นไปตามที่คาดไว้

ในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน ความพึงพอใจเป็นสิ่งสำคัญที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนทำงานที่ได้ได้รับมอบหมายหรือต้องการปฏิบัติให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ผู้สอนซึ่งในสภาพปัจจุบันเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกหรือให้คำแนะนำ ปรึกษาจึงต้องคำนึงถึงความพอใจในการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผลตอบแทนภายในหรือรางวัลภายในเป็นผลด้านความรู้สึกของผู้เรียนที่เกิดแก่ตัวผู้เรียนเอง เช่น ความรู้สึกต่อความสำเร็จที่เกิดขึ้นเมื่อสามารถเอาชนะความยุ่งยากทั้งหลายได้สำเร็จ ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ ความมั่นใจ ตลอดจนได้รับการยกย่องจากผู้อื่น ส่งผลตอบแทนภายนอกเป็นรางวัลที่ผู้อื่น จัดหาให้มากกว่าที่ตนเองให้ตนเอง เช่น การได้รับการยกย่องชมเชยจากครูผู้สอน พ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือแม้แต่การได้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับที่น่าพอใจ กิจกรรมที่ผู้เรียนได้ปฏิบัตินั้น ทำให้ผู้เรียนได้รับการตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งจะ

เป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้เกิดความสมบูรณ์ของชีวิตมากน้อยเพียงใด นั่นคือ สิ่งที่ครูจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ในการเสริมสร้างความพึงพอใจในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน จากทฤษฎีและหลักการดังกล่าว สรุปได้ว่า ความพึงพอใจในการเรียนรู้ย่อมมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่นักเรียนได้ปฏิบัติ ทำให้ผู้เรียนได้รับการตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้เกิดความสมบูรณ์ของชีวิตมากน้อยเพียงใด นั่นคือ สิ่งที่ครูผู้สอนจะคำนึงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ในการเสริมสร้างความพึงพอใจในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน

บริบทโรงเรียนบ้านนาไร่เดียว

1. ข้อมูลทั่วไป

1.1 ที่ตั้ง โรงเรียนบ้านนาไร่เดียว ตั้งอยู่ด้านทิศเหนือของบ้านนาไร่เดียว บ้านเลขที่ 192 หมู่ที่ 6 ต.นาทัน อ.คำม่วง จ.กาฬสินธุ์

1.2 อาคารเรียน และอาคารประกอบ

ตารางที่ 3 ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนบ้านนาไร่เดียว

อาคาร	ขนาด	จำนวน	ราคา	ปีที่ ได้มา	หมายเหตุ
1. อาคารเรียนแบบ ป.1 ฉ	1 ชั้น 3 ห้องเรียน	1 หลัง	448,875	2511	
2. อาคารเรียนแบบ กส.2	1 ชั้น 3 ห้องเรียน	1 หลัง	490,000	2524	งบ
3. อาคารเรียนแบบ สพช.105/29	2 ชั้น 8 ห้องเรียน	1 หลัง	996,300(ต่อ เติม 2 ห้อง)	2532.	180,000 บาท
4. โรงฝึกงานแบบ กส.3	ห้องโถงชั้นเดียว	1 หลัง	143,000	2524	
5. ส้วม แบบ พ 401	5 ที่นั่ง	1 หลัง	58,000...	2525	ชำรุด
6. ส้วมแบบ 601/26	4 ที่นั่ง	1 หลัง	. 111,000	2541	

ทะเบียนที่ราชพัสดุ กส.314
 พื้นที่โรงเรียน 14 ไร่ งาน 38 ตารางวา
 ปรัชญาโรงเรียน ปัญญาา ธเนน เสยโย (ปัญญาแล ประเสริฐกว่าทรัพย์)
 อักษรย่อของโรงเรียน น. ร. ค.
 คำขวัญ มีวินัย ใฝ่ศึกษา พัฒนาคุณธรรม
 สีประจำโรงเรียน ขาว - แดง.
 จำนวนครู 16 คน
 จำนวนนักเรียน 248 คน

ตารางที่ 4 บัญชีแสดงการจัดชั้นเรียน โรงเรียนบ้านนาไร่เดียว ปีการศึกษา 2553

1. ข้อมูลนักเรียนห้องเรียน

ชั้น	จำนวนนักเรียน			จำนวนห้องเรียน	
	ชาย	หญิง	รวม	จัดจริง	ความเกณฑ์
อนุบาล 1	19	11	30	1	1
อนุบาล 2	16	10	26	1	1
รวม	35	21	56	2	2
ประถมศึกษาปีที่ 1	13	8	21	1	1
ประถมศึกษาปีที่ 2	10	13	23	1	1
ประถมศึกษาปีที่ 3	11	7	18	1	1
ประถมศึกษาปีที่ 4	13	6	19	1	1
ประถมศึกษาปีที่ 5	15	13	28	1	1
ประถมศึกษาปีที่ 6	18	10	28	1	1
รวม	80	57	137	6	6
มัธยมศึกษาปีที่ 1	12	9	21	1	1
มัธยมศึกษาปีที่ 2	9	10	19	1	1
มัธยมศึกษาปีที่ 3	6	9	15	1	1
รวม	27	28	55	3	3
รวมทั้งสิ้น	142	106	248	11	11

2. ข้อมูลบุคลากรในโรงเรียน

- 2.1 ข้อมูลข้าราชการครู ตามบัญชีถือจ่าย (จ 18) จำนวน 13 ราย
- 2.2 ลูกจ้างประจำ จำนวน - ราย
- 2.3 พนักงานราชการ จำนวน 2 ราย
- 2.4 ครูอัตราจ้าง จำนวน 1 ราย
- 2.5 อัตรากำลังเกินเกณฑ์ คน อัตรากำลังพอดีเกณฑ์ คน อัตรากำลังต่ำกว่าเกณฑ์ 5 คน

รับรองถูกต้อง

ลงชื่อ

(นายมนัส ฉายแก้ว)

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียน

- 2. วิสัยทัศน์โรงเรียน

นักเรียน โรงเรียนบ้านนาไร่เดียวทุกคน เป็นผู้มีระเบียบวินัย มีความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม ตั้งใจเรียนจนเป็นคนเก่งคนดีของชุมชน มีความภูมิใจในความเป็นไทย โรงเรียนมีการบริหาร จัดการ โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการบริหาร จัดการ เพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีคุณสมบัติตามจุดประสงค์ของหลักสูตร และสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข ในสังคมปัจจุบัน

3. นโยบายโรงเรียนบ้านนาไร่เดียว

งานวิชาการ โรงเรียนส่งเสริมให้

1. ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
2. ศึกษาและจัดทำทางเลือกในการแก้ปัญหาอย่างหลากหลาย
3. จัดทำเอกสารรายละเอียดประกอบ ได้แก่ ข้อมูลนักเรียน กิจกรรมพัฒนา

งานวิชาการ ผลการพัฒนาและรายงานการพัฒนางานวิชาการ

4. เตรียมนักเรียนเข้าสอบชิงทุนการศึกษาทุกระดับ
5. ดำเนินงานตามกิจกรรมพัฒนางานวิชาการ
6. สรุปผลการดำเนินงาน รายงานผู้บริหาร โรงเรียน
7. ครูมีแผนการสอน และกำหนดการสอน
8. จัดทำสื่อ นวัตกรรมประกอบการสอน อย่างน้อย 1 ชิ้นงานต่อเดือน

ต่อคน

9. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีอัจฉริยภาพ เพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการและเตรียมพร้อมเข้าสู่การแข่งขัน ประกวดกิจกรรมทางวิชาการในระดับต่าง ๆ

10. จัดสอนซ่อมเสริม แก่นักเรียนที่เรียนที่เรียนอ่อน อย่างน้อย 1 ชั่วโมงต่อสัปดาห์และจัดให้มีเอกสารประกอบการสอนซ่อมเสริม เช่น บันทึกการสอนซ่อมเสริม การวิเคราะห์ผู้เรียน

11. ครูสอนเต็มเวลา เต็มหลักสูตร เต็มความรู้ความสามารถ รักศิษย์เหมือนลูกหลาน

12. สอนโดยเน้นให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง นำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ได้

13. ให้ความสำคัญกับผู้เรียนให้เป็นประโยชน์ในการสอนทั้งในโรงเรียนและชุมชน

โรงเรียนบ้านนาไร่เดียวตั้งแต่ชั้นอนุบาลจนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีชั้นเรียนละ 1 ห้องเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในระดับก่อนประถมและระดับช่วงชั้นที่ 1 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3) จัดครูเข้าสอนสอนประจำชั้น ระดับช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6) และระดับช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3) จัดการเรียนการสอนแบบหมุนเวียน เพื่อให้ครูได้สอนตรงตามวิชาเอก

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

ชุตिकाญจน์ แยกโคกสูง (2547 : 87-91) ได้วิจัยการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องคำราชาศัพท์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปแบบเส้นตรง ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปมีประสิทธิภาพ 82.40/90.53 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 และดัชนีประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยเรื่องคำราชาศัพท์ โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปแบบเส้นตรงเท่ากับ .09 แสดงว่า นักเรียนได้เรียนรู้และพัฒนาทักษะทางภาษาตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ภาษาไทยเพิ่มขึ้น ร้อยละ 90

ศักดา ฤทธิธม (2547 : 90-94) ได้วิจัย การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้และบทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง คำและหน้าที่ของคำ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัย พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้และบทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง คำและหน้าที่ของคำกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ 82.61/86.90 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.66 แสดงว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น ร้อยละ 66 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และนักเรียนมีความพึงพอใจในการเรียนอยู่ในระดับมาก

ศุภิสรา วงศ์คำจันทร์ (2547 : 77-81) ได้วิจัยการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้และบทเรียนสำเร็จรูป เพื่อฝึกทักษะการอ่านจับใจความ วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้และบทเรียนสำเร็จรูปประกอบการอ่านเพื่อจับใจความ วิชาภาษาไทย มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.44/87.80 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ และแผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย การอ่านจับใจความ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีดัชนีประสิทธิผล เท่ากับ 0.7010 หมายถึง นักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 70.10

สิริพรรณ ช่วยนุคตา (2547 : 101-105) ได้วิจัยการพัฒนาแผนการจัดการจัดการการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง คำสุภาพ วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง คำสุภาพ วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.80/80.54 ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูปสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีค่าดัชนีประสิทธิผลของกระบวนการเรียนรู้เท่ากับ .6437 หมายความว่าผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 67.37

พัชรา พรหมณี (2549 : 96) ได้วิจัยการพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.14/81.64 สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ไพฑูรย์ ศรีแนน (2549 : 50) ได้พัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปประกอบการ์ตูน เรื่อง เศรษฐศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า บทเรียนสำเร็จรูปประกอบการ์ตูน เรื่อง เศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 90.09/81.81 สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ค่าดัชนีประสิทธิผล เท่ากับ 0.47 และผู้เรียนที่เรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูปประกอบการ์ตูน เรื่อง เศรษฐศาสตร์ มีคะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อัมพวัน ไม้แสนดี (2549 : 128) ได้วิจัยวิธีการอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียน ได้รับการสอนอ่านโดยวิธีการทำนายกับการสอนอ่านแบบชี้นำ ผลการวิจัยพบว่า การสอนอ่านโดยวิธีการทำนายกับการสอนอ่านแบบชี้นำ มีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความภาษาไทยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านจับใจความโดยวิธีการทำนายและการสอนอ่านแบบชี้นำมีผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านจับใจความภาษาไทยไม่แตกต่างกัน

รังสรรค์ กลิ่นแก้ว (2550 : 70) ได้วิจัยเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยระหว่างวิธีสอนแบบบทเรียนสำเร็จรูปภาษาไทยเพื่อการสื่อสารและการสืบค้น ท

กับวิธีสอนแบบปกติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปวิชาภาษาไทย เพื่อการสื่อสารและการสืบค้น ท 43202 มีประสิทธิภาพ 81.25/83.00 สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คันที โสมชัย (2550 : 71-73) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปประกอบการ์ตูนเพื่อฝึกทักษะการอ่านจับใจความ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการศึกษพบว่า บทเรียนสำเร็จรูปประกอบภาพการ์ตูน เพื่อฝึกทักษะการอ่านภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพ 83.14/82.32 ซึ่งสูงกว่า 80/80 ที่ตั้งไว้ และนักเรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

บุญรัตน์ เจนตุกใจ (2550 : 71) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาการอ่านจับใจความโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปประกอบภาพการ์ตูน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาการอ่านจับใจความโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปประกอบภาพการ์ตูนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.84/82.44 สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ค่าดัชนีประสิทธิผล เท่ากับ 0.7108 ผู้เรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีความพึงพอใจต่อการเรียนทักษะการอ่านจับใจความโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปประกอบภาพการ์ตูน อยู่ในระดับมากที่สุด

มยุรี ศิลวิชัย (2551 : 95-96) ได้ศึกษาการพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปประกอบการ์ตูน เพื่อฝึกทักษะการอ่านจับใจความ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านโพนแพง กับกลุ่มตัวอย่าง 22 คน ผลการศึกษพบว่า บทเรียนสำเร็จรูปประกอบการ์ตูนเพื่อฝึกทักษะการอ่านภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพ 84.32/84.66 ซึ่งสูงกว่า 80/80 ที่ตั้งไว้ ค่าดัชนีประสิทธิผล เท่ากับ 0.75 และนักเรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นารี คุณแรง (2550 : 87) รายงานการพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูป แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความ วิชาภาษาอังกฤษพื้นฐานชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า 1 มีประสิทธิภาพ 84.04/81.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างหลังเรียน ด้วยแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความวิชาภาษาอังกฤษสูงกว่าก่อนเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มขึ้น ร้อยละ 63.05

สุปราณี สุวรรณหลิม (2547 : 73-74) ได้วิจัยการสร้างบทเรียนสำเร็จรูปแบบสาขา เรื่องวลีและประโยคภาษาไทยในรูปแบบคอมพิวเตอร์ช่วยสอน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า บทเรียนสำเร็จรูปแบบสาขา เรื่องวลีและประโยคภาษาไทยในรูปแบบคอมพิวเตอร์ช่วยสอน มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 82.83/81.67 สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้

สรุปได้ว่า การใช้บทเรียนสำเร็จรูปประกอบภาพการ์ตูน เป็นสื่อที่สามารถเร้าใจผู้เรียนให้เกิดความกระตือรือร้น มีความเข้าใจในเนื้อหาและบทเรียน ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นสื่อในการอ่านที่ได้ผลดี และทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

2. งานวิจัยต่างประเทศ

เบงส์ (อมรรัตน์ เชียงหอม. 2541 : 44 ; อ้างอิงใน Bangs. 1988 : 10-14) ได้ศึกษาการนำการ์ตูนมาประกอบการเรียนการสอน พบว่า นักเรียนที่เรียนภาษาต่างประเทศสามารถใช้การ์ตูนฝึกทักษะการฟัง การพูด และการเรียนรู้ศัพท์ใหม่ๆ เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังสามารถใช้การ์ตูนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ประกอบด้วยการเติมคำลงในช่องว่าง การอธิบายเรื่องราวการแสดงความคิดเห็น การเขียนเรื่องราวเกี่ยวกับสุขภาพ สรุปความเข้าใจและแสดงบทบาทสมมติ

เจฟเฟอร์ (Shafer. 1989 : 3678) ได้วิจัยเรื่อง การออกแบบโปรแกรมการเรียนการสอน โดยวิธีการอธิบายเนื้อหาอย่างมีลำดับขั้นตอน โดยทำการทดลองกับนักศึกษา ระดับปริญญาตรี จำนวน 28 คน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 14 คน กลุ่มที่ 1 เรียนจากบทเรียนสำเร็จรูปที่มีการเสนอเนื้อหา โดยการนำเสนอเนื้อหาที่ละน้อย โดยให้เริ่มเรียนจากเนื้อหาที่ง่ายกว่าและเป็นพื้นฐานของเนื้อหาในหัวข้อเรื่องต่อไปเรื่อย ๆ จนจบบทเรียน ผลวิจัยพบว่า ปริมาณการเรียนรู้และเวลาที่ใช้ในการเรียนบทเรียนสำเร็จรูปของทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ลาเวอร์ตี (Laverty. 1990 : 412) ได้วิจัยการออกแบบการสอนทักษะความชำนาญ โดยเปรียบเทียบการสอนสองแบบ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือ พยาบาลดูแลผู้ป่วยระยะวิกฤตที่เข้าทำงานใหม่โดยแบ่งการสอนเป็นแบบปกติในชั้นเรียนและศึกษาด้วยตนเองโดยใช้บทเรียนโปรแกรม ผลการวิจัยพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ระหว่างกลุ่มที่ศึกษา

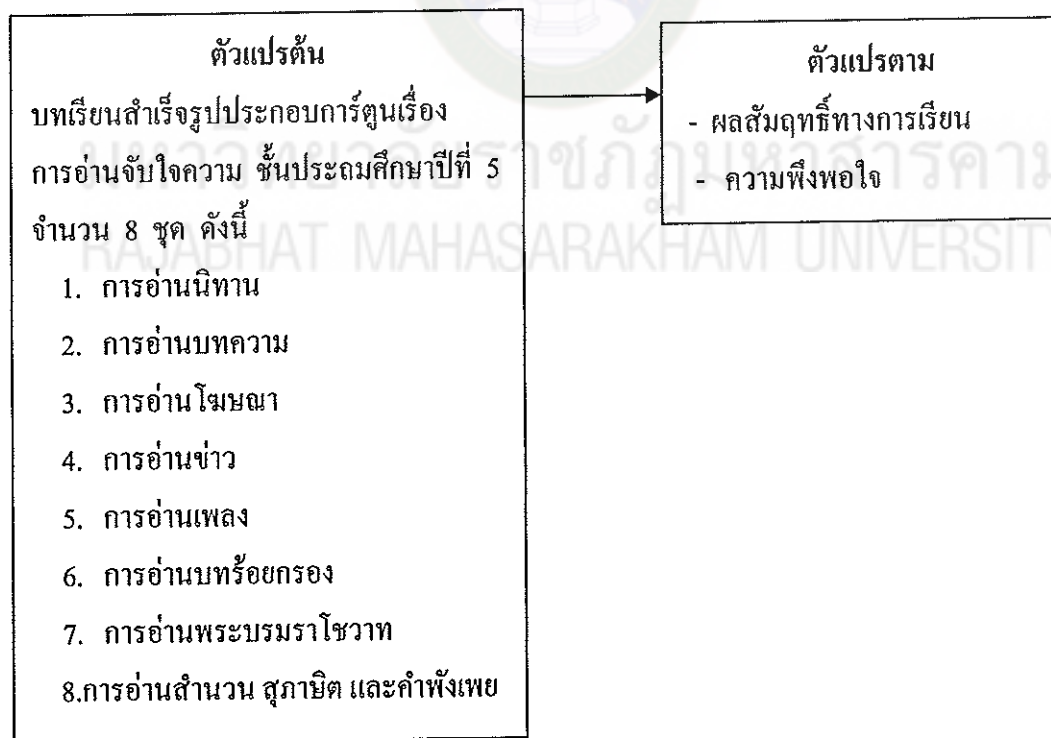
สเกอร์เรอร์ (Scherer. 2003 : 114) ได้ศึกษาเรื่องราวใช้แรงเสริมกับการลงโทษกับการสอนโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป ผลการศึกษาพบว่า การใช้แรงเสริมกับการลงโทษยังไม่

เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้อย่างชัดเจนเท่าที่ควร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 คน ยังขาดความรู้ความเข้าใจในแนวปฏิบัติเรื่องนี้อยู่ ควรมีการนำการวิจัยนี้ประยุกต์ใช้ในการวิจัยอื่น ๆ แต่ควรรหาเครื่องมือประเมินผลการทดลองที่น่าเชื่อถือที่มีประสิทธิภาพให้มากกว่านี้

จากเอกสารงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ สรุปได้ว่าบทเรียนสำเร็จรูป มีประสิทธิภาพสามารถใช้สอนแทนครูได้ และจากผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูป พบว่าไม่แตกต่างจากการสอนตามปกติ และยังพบว่าการเรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูปมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าการเรียนการสอนแบบปกติ จึงเป็นข้อสังเกตที่น่าจะผลิตบทเรียนสำเร็จรูปเป็นเครื่องช่วยสอนให้มากขึ้น เพื่อลดภาระการสอนของครู และเพื่อเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองให้มากยิ่งขึ้น ทั้งยังเป็นการสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล คือช่วยสอนเพิ่มและเสริมให้นักเรียนได้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากยิ่งขึ้น

กรอบแนวคิดการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาได้กำหนดกรอบการวิจัยไว้ ดังนี้

ภาพประกอบที่ 4 กรอบแนวคิดการวิจัย